

II

Text

1. Duṭṭhagāmaṇī Abhaya (Ras VII.3)

Duṭṭhagāmaṇī Abhayamahāraṇṇo¹ vatthumhi ayam ānupubbikathā:

Kākavaṇṇatissamahārājā kira Vihāradeviyā² saddhiṃ Rohaṇe rajjaṃ kārento³ anopamaṃ* mahādānaṃ pavattento Mahāgāme paṭivasati. Ath' ekadivasam te⁴ bhikkhusaṃghassa purebhatte mahādānaṃ pavattetvā pacchābhatte deviyā saddhiṃ senāṅgaparivuto⁵ mahantenānubhāvena Tissamahāvihāraṃ gantvā tasmim tasmim⁶ thāne⁷ bhikkhū vandanto gilānānaṃ⁸ bhikkhūnaṃ bhesajjaṃ paṭipādentō aṭṭhavidhapānamukhavāsayutto tambūlādhi*⁹ bhikkhūnaṃ upaṭṭhahanto anupubbena¹⁰ Sālāpassayan¹¹ nāma pariveṇaṃ gantvā tath' ekassa bahussutassa therassa santike dhammasavaṇṇattham nisīdiṃsu¹². Tato tesam¹³ thero dhammaṃ desento „Idaṃ vo mahantaṃ issariyaṃ pubbe katapuñña¹⁴ laddhaṃ idāni pi taṃ te¹⁵ thiraṃ karothā“ 'ti vadanto evam āha:

„Mahāsampatti¹⁶ tumhehi laddhāyaṃ puññakammunā*
appamādo va kātabbo puññakamme idāni pī“ ti.

Taṃ sutvā raṇṇo samīpe¹⁷ nisinnā Vihāradevī „Kiṃ bhante no tāya sampattiyā yassā¹⁸ no dhīta vā putto vā n' atthi^{19,20} vañjhā sampatti²¹ nām' esā?“ ti āha. Taṃ sutvā thero „Tena hi devī antopariveṇe²² āsannamaraṇo²³ sāmaṇero atthi. Tena saddhiṃ mantehi“ ti āha²⁴. Sā taṃ²⁵ upasaṃkamtivā vanditvā „Kiṃ bhante bālāhagilāno 'sī?“ ti pucchitvā tatha nisinnā „Bhante ito cuto²⁶ kattha²⁷ uppajjituṃ icchasi' ?²⁸“ ti pucchi²⁹. Sāmaṇerena „Devaloko ramaṇīyo devalokaṃ gamissāmi“ ti vutte³⁰ devī „Bhante devalokasampattiyō³¹ nāma koṭṭhe³² paṭisāmitadhaññaṃ viya* puññappamāṇam³³ eva tatha vāsodayo³⁴ puññodayo³⁵ tatha³⁶ na dissati. Uḷāratarapuññakammaṃ³⁷ upanicinantehi³⁸ rājattasadisam n' atthi. Tadattasādhanaṭṭhaṃ³⁹ mama putto hotha bhante“ ti sāmaṇero taṃ na icchanto⁴⁰ tuṅhī ahoṣī. Tato sā „Bhante dānādino⁴¹ puññakaraṇassa rājānubhāvaṃ passathā“ 'ti vatvā tassa⁴² nipannaṭṭhāne⁴³ cittavitānaṃ bandhitvā gandhaparibhaṇḍaṃ katvā

Vgl. *Sah(B)* 210ff.

Mhv 22,32

¹ S₂ raṇṇo. ² S₆ deviyā. ³ S₃ kārento. ⁴ C so. ⁵ S₁ senāparivuto. ⁶ C om. ⁷ S₁ parivene. ⁸ S₆ gilānaṃ. ⁹ Statt aṭṭhavidhapānamukhavāsayutto tambūlādhi S₁ °yuttāmbūlā°; S₂C °yuttatāmbūlādhi; S₄ °vutto tambūlā°. ¹⁰ S₃ add. ta [1. tam?]. ¹¹ S₅ sālābhataṃ apasayan; C silāpassayaṃ tam. ¹² C nisīdi. ¹³ S₅ thesam. ¹⁴ S₆ katapuñña-. ¹⁵ v om.; C vo. [conj.] ¹⁶ S₁C °pattiṃ. ¹⁷ S₂ santike. ¹⁸ C yesam. ¹⁹ C add. tena. ²⁰ Statt dhīta vā putto vā n' atthi: v putto vā dhīta vā n' atthi. ²¹ S₃ om. tumhehi laddhāyaṃ puññakammunā – vañjhā sampatti. ²² S₁ ante pari°; S₆ pariveno. ²³ S₃ om. ²⁴ v om. ²⁵ S₂ add. sutvā. ²⁶ S₁₀ cito. ²⁷ S₆ tatha. ²⁸ S₇ icchisi. ²⁹ C om. ³⁰ S₆ vutto. ³¹ S₆ °pattiko. ³² C koṭṭhake. ³³ S₁ puññaṃ pamāṇam. ³⁴ S₁S₄ vāso; S₂ vāsādayo; S₅ māsodhaya [graph.?). ³⁵ S₁S₆ puññādayo; S₂ puñño. ³⁶ C om. ³⁷ S₁ ulārā taṃ puññakammaṃ; S₅S₆C ulārataṃ puññakammaṃ. ³⁸ v S₃S₇S₁₀ upacinantehi; S₄S₅S₆ upacintehi; C upacinantānaṃ [conj.?). ³⁹ S₁ tadatthanatt-hitasādhanaṭṭhaṃ [dit.?). S₆ tadatthāsādhapananta{ {ma} }{sa}ṃ [?]. ⁴⁰ S₅ icchento. ⁴¹ v dānādīna. ⁴² S₅ tassā. ⁴³ S₅ nipaṭṭhānehi [oder °ne hi]; S₈ nipaṭṭhāne.

sumanapupphasanthate¹ mudukattharaṇake² taṃ sayāpetvā sakkharodakaṃ³ pāyitvā⁴ mukhavāsasahitaṃ tām̄būlaṃ⁵ bhojāpetvā⁶ candanāgaruādisugandhañ ca⁷ mālātīsumanādīpupphasam̄puṇṇasamugge ca padumuppapalapuṇḍarīkakaḷāpe⁸ ca nānāvīrāgavattāni ca tathā cīvarattāya⁹ bhikkhūnaṃ sukhumaṣātake¹⁰ ca sappinavanītamadhupphāṇitacāṭīyo¹¹ ca tathā aṭṭhavidhapāṇīyabhājanāni¹² cā 'ti anekopakaraṇāni abhisam̄kharitvā¹³ „Idan te tāta dammi. Yathāruciṃ¹⁴ dānaṃ dehi“ ti vatvā „Rājatte sampatte sabbaṃ sāsānopakāraṃ kātuṃ sakkā« ti mama puttabhāvaṃ¹⁵ patthetha¹⁶ bhante“ ti āha. Sāmaṇero taṃ disvā somanasso „Rājattam patvā mayā¹⁷ sāsānānuggahaṃ kātuṃ vattatī¹⁸“ ti cintetvā upaṭṭhitadevalokaṃ¹⁹ pahāya tassā²⁰ vacanaṃ²¹ sampaṭicchī. Devī taṃ²² sampaṭicchitabhāvaṃ²³ ṇatvā attamaṇā²⁴ agamāsi. Atha sā raññā²⁵ saddhiṃ ratham āruya gamanakāle va²⁶ sāmaṇero cavitvā tassā kucchimhi paṭisandhiṃ gaṇhi. Kucchigatassānubhāvena deviyā nisinnapasse rathacakkaṃ²⁷ yāva nābhīyā paṭhaviṃ²⁸ osīdi²⁹. Tato sā taṃ ṇatvā „Sāmaṇero kālakato nūnā“ ti dūtaṃ pesetvā kālakatabhāvaṃ ṇatvā vihāraṃ āgamma mahantena sakkārena sarīrakiccaṃ kāretvā mahādānaṃ pavattetvā nagaram eva pāvīsi. Ath' assa paṭisandhigahaṇe tassā³⁰ īdiso³¹ dohaḷo uppajji:

Tadatthadīpanatthaṃ³² Mahāvamsācariyā āhaṃsu:

Mhv 22,42-46

Tass' evaṃ³³ dohaḷo āsi mahāpuññāya deviyā
 usabhamattaṃ madhugaṇḍaṃ katvā ussīsake* sayam
 vāmetarena³⁴ passena*³⁵ nipannā sayane subhe
 dvādasanaṃ³⁶ sahasānaṃ³⁷ bhikkhūnaṃ³⁸ dinnasesakaṃ³⁹
 madhuṃ bhuñjitukāmāsi. Atha Eḷālarājino
 yodhānaṃ aggayodhassa sīsacchinnāsīdhovanaṃ*⁴⁰
 tass' eva⁴¹ sīse ṭhatvāna⁴² pātuṃ c' eva akāmasi⁴³.
 Anurādhapurass' eva uppalakhetto pana

¹ S₆ °santato; S₇ °pupphavasanthate. ² v muduttharaṇe; S₃ mudukattharaṇe S₄ mudukattaraṇake; S₇ mudukattatharaṇake; S₈ mudukatarāṇake. ³ S₄ sakkharodhakaṃ; S₆S₇S₁₀ sakkharodakaṃ. ⁴ vS₃ pāyevā. ⁵ S₃ tambulaṃ; S₄ tām̄būlaṃ. ⁶ S₁S₃ bhojētvā. ⁷ S₁ om. ⁸ S₃ kaḷāpe. ⁹ S₆ cīvarattā. ¹⁰ S₁₀ sukhumaṃ sātaka. ¹¹ S₁ °ppānita°; S₅S₆ °ppānita°. ¹² S₄ °phāṇīya°; S₆ °pāṇīya°. ¹³ S₁S₆ abhisam̄kharitvā; S₄S₈ avisaṃkharitvā; S₇ a{v}[[{bh}]isam̄{k}][{kh}]arivā. ¹⁴ S₆ yathāruci-. ¹⁵ S₆ puttaṃ bhāvaṃ. ¹⁶ S₁S₆ pat' etha; S₃ ath' etha; S₅ panteti [?]. ¹⁷ S₁ mayam [graph.?). ¹⁸ S₁ vaddhaṭī. ¹⁹ S₁ upaṭṭhitam̄ devalokaṃ; S₄ upaṭṭhite devalokaṃ. ²⁰ S₁ tassa tassa; S₃S₆ tassa. ²¹ S₅ vācanaṃ. ²² S₁₀ om. devī taṃ [hpl.]. ²³ S₅ paṭicchita°; S₇ °bhādevam̄ [?]; S₁₀ tabhāvaṃ [hpl.]. ²⁴ S₁ attano vimā [?]; S₃ attanā. ²⁵ S₆C rañño. ²⁶ v S₃ om. ²⁷ S₃ °cakko. ²⁸ S₂ paṭhaviyaṃ. ²⁹ S₃ ostī. ³⁰ S₁ tassa. ³¹ S₃ īdisā nāma. ³² S₆ tadattham̄ dīpa°. ³³ v Mhv(v.l.) eva. ³⁴ Mhv vāmantarena; Mhv(v.l.) vāmetarena. ³⁵ S₄ passemi. ³⁶ S₇ dvāda[sa]nnaṃ; S₈ dvādannaṃ. ³⁷ S₅ add. sahasānaṃ [dit.]. ³⁸ S₇ bhikkhuṃ. ³⁹ S₅ dinnam̄ sesakaṃ. ⁴⁰ Mhv sīsacchinnāsī°; Mhv(v.l.) sīsacchinnāsī°. ⁴¹ S₁ evaṃ. ⁴² S₅ thapetvāna. ⁴³ S₃ agamasi; S₄C Ras-gsn akāmayi; S₈ akāmasiyi.

ānīṭuppalamālaṅ¹ ca amilātaṃ² pilandhituṃ³
sinātuṃ⁴ pātuṃ⁵ ānīṭapānīyaṃ⁶ Tissavāpiya⁷ ti.

Imassa pana dohaḷassa dullabhataṃ sā rañño⁸ anācikkhanti⁹ kiśā¹⁰ uppaṇḍu-
ppaṇḍukajāta*¹¹ ahoṣi. Atha raññā¹² punappuna puṭṭhā¹³ sabbam etaṃ¹⁴ kathe-
si. Taṃ sutvā rājā nagare bheriṅ carāpesi¹⁵: „Yo¹⁶ usabhamattaṃ mahantaṃ¹⁷
madhugaṇḍaṃ passati¹⁸ tassa mahantaṃ sampattiṃ dassamī“ ti. Tato deviyā ku-
cchigatassānubhāvena Goṭhasamuddavelantacaḍḍitanikkujjitanāvāya*¹⁹ anto vī-
satiyaṭṭhippamāṇe ṭhāne madhumakkhikā²⁰ mahantaṃ²¹ madhugaṇḍaṃ akaṃsu.
Ath’ eko jānapadiko²² taṃ disvā rañño ārocesi. Rājā tassa sakkāraṃ katvā devim²³
tatha netvā mahantaṃ maṇḍapaṃ kārāpetvā²⁴ vuttaniyāmen²⁵ eva²⁶ dvādasa-
nnaṃ²⁷ bhikkhusahassānaṃ madhuṃ²⁸ datvā madhuṃ²⁹ bhojāpesi.

△ (Sah)

Ath’ etare dohaḷe sampādetuṃ amacce sannipātāpetvā „Eḷālarājā amhākaṃ
verī³⁰ kathaṃ dohaḷaṃ sampādessamā?“ ti āha. Taṃ sutvā amaccā „Veḷusumane
tatha gate sabban taṃ dohaḷaṃ samijjhissatī“ ti kathesum. Taṃ sutvā rājā Veḷu-
sumanaṃ pakkosāpetvā taṃ atthaṃ tassa ārocesi. So „haṃ bhante samattho ce
āharissamī“ ti sampaṭicchi. Atha rājā tassa³¹ mahantaṃ sakkāraṃ katvā ovaditvā
pesesi. So pi rājānaṃ vanditvā attano gehaṃ gantvā nahāpakam³² pakkosāpetvā
sikhaṃ ṭhapetvā muṇḍaṃ kāretvā attano piṭṭhiyaṃ rājiyo dassetvā dve rattakāsāve
nivāsetvā pāto ‘va nikkhamma Dīghavāpiyaṃ pātarāsaṃ patvā³³ vadḍhamānaka-
cchāyāya*³⁴ Vadḍhamānakatitthaṃ³⁵ patvā tatha ārakkhakehi³⁶ damiḷasahashehi
pakkosiyamāno pi³⁷ Gaṃgaṃ³⁸ laṃghitvā paratīre damiḷe sampāpuṇi. Atha tehi
puṭṭho „Ahaṃ Eḷālarañño santikaṃ gacchāmi. Maṃ³⁹ tatha nethā“ ti vatvā tehi
nīto rājānaṃ passitvā vanditvā aṭṭhāsi. Rājā taṃ disvā „Kuto tvaṃ bhaṇe āgato
'sī?“ ti pucchi. So „Ahaṃ sāmī Mahāgāmato āgato⁴⁰ 'smin“ ti⁴¹ āha. Atha rañño⁴²
„Kasmā⁴³ āgato 'sī?“ ti vutte „Tena hi suṇa⁴⁴ deva Kākavaṇṇatisso abhiṇhaṃ⁴⁵
tumahākaṃ aguṇaṃ⁴⁶ amaccānaṃ vatvā akkosati paribhāsati. Athāhaṃ tatha »Mā
h⁴⁷ evaṃ vattabbo. Eḷālo mahārājā mahiddhiko⁴⁸ mahānubhāvo dhammiko dha-
mmarājā sayam yodho⁴⁹ anekasahassayodhaparivāro asurabhaṭaparivuto⁵⁰ Vepa-
cittiasuro⁵¹ viya kehici⁵² pi⁵³ paccatthikehi⁵⁴ anabhibhavanīyo⁵⁵ « ti ādinā tumhā-

Vgl. Sah(B) 212f.

¹ S₁ °mālā [graph. ?]; S₃ ānetuppala°. ² S₁ akhilaṃ taṃ; S₂ damilānaṃ; S₆ amilāta-. ³ Statt amilātaṃ pilandhituṃ: S₁ bhilandhitaṃ. ⁴ S₄ om. ⁵ S₆ sipātuṃ [dit.]. ⁶ S₁ ānisam [l. ānītaṃ] taṃ pānīyaṃ. ⁷ Statt sinātuṃ pātuṃ ānīṭapānīyaṃ Tissavāpiyā: Mhv taṃ devī rājino āha nemitte pucchi bhūpati. ⁸ S₃ raññā. ⁹ S₁ anācikkhintvā; S₄ anācikkhatūi. ¹⁰ S₁ aticchā; S₄ om.; S₈ kiyaṣā. ¹¹ S₁₀ uppaṇḍukajāta. ¹² S₁S₄S₅S₆ rañño. ¹³ S₆ tthā. ¹⁴ Statt sabbam etaṃ: C sametaṃ. ¹⁵ S₁ carāpetvā; S₅ carape[ttvā]si. ¹⁶ S₃S₅ so. ¹⁷ S₁ om. ¹⁸ C passeti. ¹⁹ S₁ °uddalanta° kkujjhitanāvayaṃ; S₂S₃C °velante chaddita°; S₄ nāvāyaṃ; S₅S₆ °velante chaddhita°; S₇ velant[te] chaddhita°. ²⁰ S₃ makkhikāni. ²¹ S₇ mahantaṃ mahantaṃ [dit.]. ²² S₈ om. ²³ v devī. ²⁴ S₁ kāretvā. ²⁵ S₁ om.; S₄S₅ vuttaniyaṃ; S₇ vuttavuttaniyāmen [dit.]. ²⁶ S₁S₃S₆ om. ²⁷ S₁ dasannaṃ. ²⁸ S₁₀ bhikkhumadhuṃ. ²⁹ S₃ sekaṃ. ³⁰ S₁ verim [graph. ?]. ³¹ S₁ om. ³² S₁ nahāpitaṃ. ³³ S₁ katvā [siehe S.91, Anm.8]. ³⁴ S₂S₆ °kacchāyā. ³⁵ S₃ vadḍham mānaka°. ³⁶ S₁ ārakkhikehi. ³⁷ S₂ om. ³⁸ S₁ taḥim. ³⁹ S₁ mā. ⁴⁰ S₁ om. ⁴¹ Statt 'smin ti: v S₃C °smīti; S₄ [tasmin]ti; S₇ °smi °smin. ⁴² S₆C raññā. ⁴³ S₂ kassamā [?]. ⁴⁴ v suṇatha; S₆ sunā. ⁴⁵ S₅ abhimhaṃ. ⁴⁶ S₄ guṇaṃ. ⁴⁷ S₁ om. ⁴⁸ S₁ bhabbiko [?]. ⁴⁹ S₆ ayedho [?]. ⁵⁰ S₆ asurabhāva°. ⁵¹ S₂ Vepacitta°. ⁵² S₁ kehi; S₄S₈ om.; S₇ kehi [[ci]]. ⁵³ S₁S₄S₈ om.; S₇ [[pi]]. ⁵⁴ S₄S₇S₈ om. [siehe S. 92, Anm. 5]. ⁵⁵ S₄ anabhibhavanīyo [dit.].

kaṃ sūravīraḡe vaṇṇemi¹. »Ettakaṃ eva mama² dosaṃ³ hadaye katvā tvam mama Laṃkāpaccatthikassa⁴ ḡe⁵ vaṇṇayaśi«⁶ ti vatvā maṃ bhaṇḡuṃ katvā poṭhetvā dubbalaṃ katvā kāsāvapilotike⁷ nivāsāpetvā »Gaccha re tava⁸ Elāssa santike sukkena vasā«⁹ ti maṃ raṭṭhato nīhari. Tasmāhaṃ tumhākaṃ santikaṃ āgato 'smi^{9a} ti āha. Rājā „Sādhū“ ti sampatiṇṇitvā „Tattha tvam¹⁰ kena kammena niyuto vasati?¹¹“ ti pucchi¹². „Assagopako 'haṃ sāmī“ ti „Ārohaṇavidhiṃ¹³ ca yuddhaṃ^{14,15} ca jānāmi. Katipāhena¹⁶ Kākavaṇṇatissaṃ bandhitvā ānetvā¹⁷ tava dāsaṃ karomi. Pāraḡaṅgā¹⁸ ajja paṭṭhāya tuyhaṃ¹⁹ evā“ ti gajji²⁰. Rājā taṃ sutvā mahantaṃ sakkāraṃ kāretvā assagopakajeṭṭhakatṭhānaṃ²¹ adāsi. So asse gopento sabbe pariḡaṇṇitvā²² javalakkhaṇasaṃpannaṃ Raṇamaddavaṃ nāma sindhavaṃ aggaheśi. Atha so katipayadivasātikkame kumbhakāravīthito mahantaṃ kuṭaṃ gaḡetvā Tissavāpiyā pānīyaṃ²³ āharitvā Kadambanadiyā tīre paṭiṇṇatṭhāne ṭhapesi²⁴. Tato Mahānelakkhettaṃ²⁵ gantvā²⁶ Mahānelakalāpaṃ āharitvā tatth' eva ṭhapesi. Punadivase pāto 'va tāni²⁷ ādāya Raṇamaddavaṃ āruya vīṭhiya²⁸ pācīnadvārato bahi gantvā „Ahaṃ²⁹ are Veḡusumano“ ti nāmaṃ sāvetvā³⁰ „Ahaṃ Raṇamaddavaṃ ādiṃ katvā idaṃ³¹ c'³² idaṃ ca gaḡetvā amhākaṃ rañño santikaṃ gamissāmi³³. Elālarañño taṃ pavattiṃ kathetha. Sakkontā³⁴ maṃ gaṇḡantū³⁵ ti ugghosaṇṇitvā³⁶ assassa paṇḡhisaññaṃ³⁷ datvā vegena Cetiyaḡiriantaraṃ³⁸ gantvā assassa veḡaṃ maṇḡaṃ karonto saṇḡikaṃ³⁹ saṇḡikaṃ⁴⁰ aḡamaśi. Ath' assa kathaṃ⁴¹ Elālarañño kathesuṃ. Rājā taṃ sutvā amaccehi⁴² mantetvā attano Cetiyaḡamilāṇa⁴³ nāma agḡayodhaṃ pakkositvā „Tvam⁴⁴ bho⁴⁵ yodhasataṃ gaḡetvā sīḡhaṃ⁴⁶ taṃ⁴⁷ anubandhitvā⁴⁸ māretvā sindhavaṃ gaḡetvā ehi“ ti senāpatinā saddhiṃ pesesi. Tato te⁴⁹ bhuṇḡitvā sabbalāṅkārapatimaṇḡitā⁵⁰ maṇiḡuṇḡalaṃ piḡandhitvā ubho pi ājānīyasindhavaṃ⁵¹ āruya ḡacchanta⁵² Cetiyaḡabbatantare sampāpuṇḡsu. Tato Veḡusumano dhāvamaṇe⁵³ te⁵⁴ disvā assamaṇḡalaṃ katvā sīḡhasīḡhaṃ dhāvanto khuraṃḡhaṭṭanaṃ mahantaṃ rajakkhandhaṃ uṭṭhāpetvā rajehi⁵⁵ andhaṃ katvā gumbantare⁵⁶ assapiṭṭhe nisinna 'va⁵⁷ kosato asiṃ nibbāhetvā⁵⁸ kaṇṭhappamaṇeṇa gaḡetvā aṭṭhāśi. Saveḡena⁵⁹ ḡacchantānaṃ sīsāni chindi. Veḡusumano tāni bhū-

¹ S₃ vaṇṇami. ² S₁ om. ³ S₃ dosa taṃ. ⁴ S₃ Laṃkaṃ pacca [graph.?]; S₆ Laṃkāya paccatthikassa; S₇ °paccatthikassa [?]. ⁵ S₃ ḡe; S₆ ḡe. ⁶ S₁ vaṇṇessati; S₂ vaṇṇesīti. ⁷ S₃ kāsāpilotiko; S₄ kāsāpilotike. ⁸ v om.; S₃ va. ⁹ S₁ 'sī. ¹⁰ S₁ om. ¹¹ C vasīti. ¹² S₁ tvam pucchi; S₂ add. taṃ pucchi; S₆ puccha. ¹³ S₈ °vidhaṃ. ¹⁴ S₂ yuddhavidhiṃ. ¹⁵ Statt assagopako – yuddhaṃ: S₁ gopako 'pasādīni 'parohaṇavidhiṃ. ¹⁶ S₂ katipāhena 'eva. ¹⁷ S₃ om. ¹⁸ C pāraḡaṅgaṃ. ¹⁹ S₄S₇ tumhaṃ. ²⁰ S₁ ḡacchi. ²¹ S₂ °jeṭṭhānaṃ jeṭṭhakatṭhānaṃ [dit.]; S₃ jeṭṭhakatṭhānaṃ; S₆ °gopajeṭṭhānaṃ. ²² S₂S₃ pariḡaṇṇi; S₈ pariḡaṇṇa pariḡaṇṇitvā [dit.]. ²³ Statt assagopakajeṭṭhakatṭhānaṃ – pānīyaṃ: S₁ assagopakajeṭṭha. ²⁴ S₇ ṭhapesi. ²⁵ S₄ om. ²⁶ S₄ om. Mahānelakkhettaṃ gantvā. ²⁷ S₃ etāni. ²⁸ S₁ mahāvīṭhiyā. ²⁹ S₁S₆ āha. ³⁰ S₄ vatvā. ³¹ S₄ om. ³² S₄ om. ³³ S₁ gamissāmi. ³⁴ S₁ sakkonto. ³⁵ S₂ gaṇḡatū. ³⁶ v S₃S₆C ugghosetvā. ³⁷ S₁ paṇḡi; C paṇḡhiyā saññaṃ. ³⁸ S₃ Cetiyaḡiri-m-antaraṃ. ³⁹ S₁ saṇḡi; C saṇḡika. ⁴⁰ S₁ -saṇḡi. ⁴¹ S₄ katha [graph.?]. ⁴² S₅ amaccesi; S₇ āmaccehi. ⁴³ S₁ dvekadamilāṇa. ⁴⁴ S₁S₄ tumhe. ⁴⁵ S₁S₄ om. ⁴⁶ S₃ om.; S₄ sīsaṃ [graph.]. ⁴⁷ Statt sīghaṃ taṃ: S₁ ghataraṃ gaḡetvā [l. satam gaḡetvā (dit.)?]. ⁴⁸ S₁ add. taṃ. ⁴⁹ S₁ om. ⁵⁰ S₁ patimaṇḡitaṃ; S₆ °patimaṇḡitā. ⁵¹ S₂ °sindhava; S₃ sindhavaṃ. ⁵² S₆S₁C ḡacchanta. ⁵³ v S₄ dhāvamaṇe; S₇ dhovamaṇe. ⁵⁴ S₄ om. ⁵⁵ S₅S₆ rājehi; S₈ rājehi. ⁵⁶ S₂S₃S₅ kumbantare. ⁵⁷ S₁ om. ⁵⁸ S₁ nibbāhetvā; S₂ nibbāpetvā. ⁵⁹ v so vegena; S₄S₆S₇S₁₀ sā vegena; Sdhlk aśvaveḡayen [=assaveḡena?].

miyaṃ apatamāne¹ yeva gahetvā kesehi gaṇṭhiṃ datvā^{2,3} assa piṭṭhiyaṃ yeva ṭhapetvā asse ca ādāya majjhattike Mahāvālukagaṅgāya Vaḍḍhamānakatitthaṃ⁴ sampāpuṇi. Tattha sahasamattā ārakkhikā⁵ damiḷayodhā⁶ „Gaṇhath’ etan“ ti⁷ parivāresuṃ⁸. So tehi saddhiṃ yujjhanto⁹ yodhasahassaṃ māretvā assena¹⁰ saddhiṃ ullamghitvā pāragaṅgāya¹¹ pativā¹² pakkāmi¹³. Atha¹⁴ pāragaṅgāya¹⁵ Vaḍḍhamānakadamiḷo¹⁶ tath’ eva¹⁷ purisasahasseehi¹⁸ saddhiṃ parikkhipi¹⁹. So²⁰ tehi saddhiṃ²¹ yujjhanto anekasate manusse ghāetvā²² pakkāmi. Tato paṭṭhāya Vaḍḍhamānakatitthaṃ²³ Sahassatitthaṃ²⁴ ti pi²⁵ Assamaṅḍalikatitthaṃ ti pi voharanti. So²⁶ tadahe ’va asse ādāya Dīghavāpītalāke nahātvā²⁷ ca²⁸ pītvā²⁹ ca³⁰ gacchanto sāyaṇhe Mahāgāmaṃ sampāpuṇi. Tattha mahādvāraṃ vivaritvā āgantvā rājadvāre assā³¹ oruyha asse santappetvā sālāyaṃ³² bandhitvā uppalakalāpehi³³ saddhiṃ pāṇiyaghaṭaṇ ca sakuṇḍalābharaṇāni³⁴ dve sīsāni³⁵ ca ādāya rañño dassesi. Rājā tassa mahantaṃ sakkāraṃ katvā suvaṇṇataṭṭakaṃ³⁶ āharāpetvā taṃ asidhotapāṇīyena* pūretvā suvaṇṇakuṇḍalike dve damiḷasīse ṭhapitāya³⁷ deviyā nahāpetvā pāṇiyaṃ pāyetvā mālam piḷandhāpesi. Tasmim̐ khaṇe deviyā³⁸ dohaḷo paṭtipassambhī. Atha rājā nemittake³⁹ pakkosāpetvā „Ko⁴⁰ etasmim̐ dohaḷe⁴¹ vipāko?“ ti pucchi. Evan te vyākāsuṃ⁴²:

Tena vuttaṃ:

Sūravīrabalūpeto*⁴³ Merusāro*⁴⁴ guṇākaro⁴⁵
dhīro sumati⁴⁶ vikkanto putto te deva jāyati.

Dvattiṃsadamiḷe⁴⁷ hantvā katvā yuddhaṃ⁴⁸ asādisaṃ⁴⁹
vase katvān’ imaṃ Laṃkaṃ ekarajjaṃ karissati.

Anurādhapure ramme vasanto sāsanaṃ imaṃ
sobhessati* yathāśokadhammarājā*⁵⁰ va sāsanaṃ ti.

△ (Sah)

Taṃ sutvā rājā tuṭṭho tesāṃ sakkāraṃ kāresi.

Atha rājā tassa paṭisandhito dasekaddhamāse atikkante⁵¹ ekadivasaṃ⁵² vihaṃ-
raṃ gantvā bhikkhū⁵³ vandanto pūjento⁵⁴ gilānānaṃ bhikkhūnaṃ catupaccaye-
hi upaṭṭhahanto carati. Tadā so ekassa bhikkhuno sarīre maṃkuṇena daṭṭhatṭhā-

Vgl. Sah(B) 214f.

¹ S₆ apatamāno; S₇S₈ amatamāne; S_{ah} apatamāne. ² S₂ katvā. ³ S₃ om. *assapiṭṭhe nisinno – gaṇṭhiṃ datvā*. ⁴ S₄ °tiṭṭhiyaṃ. ⁵ S₃ ārakkhakā. ⁶ S₁ add. *taṃ disvā*. ⁷ Statt *gaṇhath’ etan ti*: S₁ *gaṇhath’ e* [l. *etan*] ti; S₄S₇ *gaṇheth’ etan ti*; S₅S₆ *gaṇhethan ti* [hpl. ?]; S₁₀ *gaṇhettan ti*. ⁸ S₆ °su. ⁹ S₁₀ °nte. ¹⁰ v assehi. ¹¹ S₁ *pāragaṅgaṃ*; S₃ *pāragaṅgāya*. ¹² S₁ *sampāetvā*. ¹³ S₁ *pakkamimsu*. ¹⁴ S₄ add. *pāragaṅgāyaṃ pativā pativā pakkāmi atha* [dit.]. ¹⁵ C *pāragaṅgāyaṃ*. ¹⁶ S₂S₃ °damile. ¹⁷ S₃ ehi. ¹⁸ S₇S₈ *purisahassena* [hpl.]. ¹⁹ S₃ *paṭikkhipi* [graph. ?]; S₄ *yujjha parikkhipi*. ²⁰ S₇ add. *pi*. ²¹ S₄ om. ²² Statt *anekasate manusse ghāetvā*: S₃ *yodhasahassaṃ māretvā*. ²³ S₁ *Vaḍḍhamānatitthaṃ*. ²⁴ S₄ *sahassaṃ titthaṃ*. ²⁵ S₁ om. ²⁶ S₁S₆ om. ²⁷ S₄ *nahetvā*. ²⁸ P om. ²⁹ P S₃ *pivitvā*; S₆ add. *cītvā* [l. *vītvā* (für *pītvā*?)]. ³⁰ S₄ va. ³¹ S₆ *assa*. ³² S₁ *sālāya*; S₃ *sālam*. ³³ S₆ *uppha*°. ³⁴ S₃ °*bharaṇā*. ³⁵ S₇ *sīsāni*. ³⁶ P *suvaṇṇavaḍḍhakam*; S₄ *svaṇṇa*°. ³⁷ v *ṭhitāya*; S₃ *ṭhitāya* [l. *ṭhitāya*?]. ³⁸ S₆ om. ³⁹ S₄ *rāja*-. ⁴⁰ S₃ om. ⁴¹ S₆ *dohaḷo*. ⁴² P om. *evan te vyākāsuṃ*. ⁴³ C °*bahūpeto*. ⁴⁴ S₁ *tusāro* [?]. ⁴⁵ S₁ *guṇa*. ⁴⁶ S₁ *mati*. ⁴⁷ S₄ *dvattiṃdasamiḷe* [mth.]. ⁴⁸ S₁ *suddhaṃ* [graph.]. ⁴⁹ S₁ *asādisā* [graph. ?]. ⁵⁰ S₂ *yathāsokaṃ dhammarājā*. ⁵¹ S₆ °*kkanto*. ⁵² S₁₀ *eva di*°. ⁵³ S₂S₃ *bhikkhum*. ⁵⁴ S₁ om.

ne gaṇḍaṃ disvā „Kim idaṃ bhante?“ ti pucchi. Bhikkhū¹ „Maṃkuṇena daṭṭha-
tṭhānaṃ Mahārājā“ ti āhaṃsu². Rājā „Mañcake uttarattharaṇassa³ abhāvenā“
ti cintetvā uttarāsaṃgaṃ dātukāmo ekasātakabhāvena nādāsī⁴. Tato pañcam-
bamāḷakaṃ gantvā Tipiṭakamahātissattheraṃ vanditvā nisīdi. Tadā⁵ so tassa⁶ Ma-
hābuddhasīhanādasuttantena⁷ dhammaṃ desesi⁸. Tassa pi⁹ rājā pasanno uttarā-
saṃgaṃ dātukāmo¹⁰ ekasātakabhāvena ohīyitvā¹¹ „Gehaṃ gantvā bhikkhūnaṃ ca
therassa ca bahūni vatthāni pesissāmī“¹² ti cinto nisinno hoti. Tasmim̄ khaṇe
eko kāko āgantvā¹³ ambasākantare¹⁴ nisinno rājānaṃ evaṃ āha:

„Deyyadhammesu mā rāja¹⁵ ossakkā¹⁶ ’payamānaṃ¹⁷
uppannaṃ kusalaṃ cittaṃ n’ ev’ ossakkanti¹⁸ paṇḍitā¹⁹.”

Dehi dānaṃ yathākāmaṃ tava cittānukūlakam̄
ahan te²⁰ āharim̄ pañcasāsanam̄ tuṭṭhidāyakan²¹“ ti.

Evañ ca pana vatvā „Mahārāja Vihāradevī^{22,23} dhañṇapuñṇalakkhaṇasampannaṃ
puttaṃ vijāyī. Uposathakulato ekā hatthini²⁴ ākāsēnāgantvā Titthasarasamīpe sa-
bbasetam̄* balalakkhaṇasampannaṃ hatthipotakam̄²⁵ vijāyitvā agamāsi. Valāha-
kaassakulato ekā valāvākāsēnāgantvā Goṇagāme valavāpotakam̄²⁶ vijāyitvā²⁷ a-
gamāsi²⁸. Goṭhasamudde paṭṭasātakādibhaṇḍaparipuṇṇa saṭṭhimattā²⁹ nāvāyo a-
tṭhaṃsu. Antaravaḍḍhasamīpe³⁰ rājamānena dvādasakarīsamatte ṭhāne tālakhan-
dhappamāṇasuvaṇṇakkhandhā³¹ utṭhahim̄su. Imāni pañcamaṅgalasāsanāni āha-
rim̄³². Atha Giripāde Kontarakaṭṭhakamahāvihāre³³ Mahānāgatthero sattatālap-
pamāṇe ākāse³⁴ nisīditvā³⁵ parinibbuto³⁶. „Imaṃ aniccaparidīpikam̄ sāsanaṃ ca va-
tvā „Tuṭṭhatṭhāne³⁷ sātakaṃ dehī sāmī“ ti āha. Rājā taṃ sutvā hasi. Thero „Kim
atthāya hasi mahārājā?“ ti āha. Rañño³⁸ „Kākena katham̄³⁹ sutvā hasin⁴⁰“ ti vutte
thero pi tassa pubbakammaṃ saritvā hasi. Raññā⁴¹ pi⁴² „Kim attham⁴³ bhante⁴⁴
tumhehi⁴⁵ hasitan?“ ti puṭṭho „Mahārāja tava Amaruppalakāle⁴⁶ vāḷukāthūpe⁴⁷ u-
ssitasuttapatāke phalaṃ tayā ajja laddhan ti hasin⁴⁸“ ti āha. Rājā pi taṃ atīta-
mmaṃ pucchi. Thero pi sabbam̄ vyākāsi. Rājā⁴⁹ pasanno therassa uttarasātakam̄

¹ C bhikkhu [conj.?). ² C āha. ³ S₁ uttatharaṇassa; S₅ uttarattharaṇassa; S₆S₈S₁₀ uttarattharaṇassa; S₇ vuttaraṇattaraṇassa. ⁴ S₁S₆ nadāsī. ⁵ S₇ tadāsi. ⁶ S₆ therā’ assa. ⁷ S₁ °suttante; S₄ sīha°. ⁸ v deseti. ⁹ S₃ om. ¹⁰ S₆ dhātu°. ¹¹ C ohitvā. ¹² S₁ pesessāmī ’ti; S₂C pesessāmīti. ¹³ S₂ om. ¹⁴ S₁ abavasāmantare [?]; S₄S₈ ambasākantare; S₇ ambasāk[[kh]]antare. ¹⁵ Statt mā rāja: v S₃S₆C mahārāja; S₄ mā rājā. ¹⁶ S₁S₇ osakkā. ¹⁷ S₁ °mānakam̄. ¹⁸ Statt n’ ev’ ossakkanti: S₄ na v’ osakkanti; S₆S₇ n’ ev’ osakkanti. ¹⁹ S₈ piṇḍitā. ²⁰ Statt ahan te: S₁ āharanto. ²¹ S₁ tuṭṭha°; S₄hik °dānikam̄. ²² S₁ °devim̄ [graph.?). ²³ Statt Mahārāja Vihāradevī: S₄ Mahāvihāradevī. ²⁴ S₃S₅ hatthini. ²⁵ S₂ hatthi. ²⁶ v °potikam̄. ²⁷ S₁ om. ²⁸ S₄ om. valāhakaassakulato – agamāsi. ²⁹ S₁ sabbasātakādibhaṇḍam̄ paripuṇṇa°; S₆ °saṭṭhi-. ³⁰ v °vaḍḍhamānasamīpe; S₃ Anantaravaḍḍhamānasamīpe; S₄S₅S₆S₇C Anantara°; S₄h Antara°; S₄hik Aturavaḍḍhamāna [=Antaravaḍḍhamāna]. ³¹ S₂ °ppamānā suvaṇṇa°. ³² S₁S₃S₅ āharim̄su. ³³ S₁ Kontarakaṭṭhamahā°; C Kontarakaṭṭhapabbatamahā°. ³⁴ S₅ ākāsēnāga [?]. ³⁵ S₄ nisīdi[tā]. ³⁶ S₄ add. ti. ³⁷ S₃ tuṭṭha. ³⁸ S₃ raññā. ³⁹ v kathitam̄; S₃ kathitakatham̄. ⁴⁰ S₂ hasan. ⁴¹ vS₄ rañño. ⁴² S₁ om.; S₂ tvam̄; S₃ taṃ; S₆ ti. ⁴³ S₅ om. ⁴⁴ S₁ māññenta [?]. ⁴⁵ S₂ tumhe; S₃ om. ⁴⁶ S₁ Amaruppalakāle; S₈ Avamaruppalakāle. ⁴⁷ S₁ vāḷukātūre; S₆ vāḷupathūpa. ⁴⁸ S₂S₆ hasinan. ⁴⁹ S₅ add. [[taṃ]].

datvā Kontaraṭṭhapabbatavihāraṃ¹ gantvā therassa sarīrakiccaṃ kārāpetvā dhā-
tuyo gahetvā thūpaṃ kārāpesi. Tato suvaṇṇaṃ ca sātakādayo ca āharāpetvā
sabbesaṃ bhikkhūnaṃ uttarattharaṇatthāya² ca³ ticīvaratthāya⁴ ca sātaka⁵ adāsi.

△ (Sah)

Tato nagarajanapadaratthāvāsīhi⁶ saddhiṃ sattāhaṃ puttassa⁷ jātamaṅgalaṃ⁸
kārāpesi⁹. Athāparabhāge tassa nāmakaraṇamaṅgale rājā mahādānaṃ pavattetvā
„Mama puttassa nāmakaraṇamaṅgale bhūñjantu¹⁰“ ti¹¹ dvādasasahasasaṃ bhikkhu-
saṃghaṃ¹² nimantetvā evaṃ cintesi:

Tena vuttaṃ Mahāvaṃse:

Eso¹³ ’yaṃ¹⁴ „Yadi me putto asmiṃ¹⁵ Laṃkātale ’khile
rajjaṃ gahetvā sambuddhasānaṃ¹⁶ jotayissati

Mhv 22,66-69

atṭhuttarasahasasaṃ* va¹⁷ bhikkhavo pavisantu¹⁸ ca
sabbe te¹⁹ uddhapattā*²⁰ va²¹ cīvaraṃ pārupantu ca
paṭhamaṃ dakkhiṇaṃ pādaṃ ummāranto*²² ṭhapentu ca
ekacchattayuttaṃ²³ dhammakarakaṃ²⁴ nīharantu ca

Gotamo nāma thero ca patigaṇhātu puttakaṃ
so ca²⁵ saraṇasikkhāyo detu“ sabbaṃ tathā ahū ’ti.

Rājā sabbaṃ taṃ nimittaṃ disvā tuṭṭhacitto bhikkhusaṃghaṃ nisīdāpetvā paṇīte-
na²⁶ pāyāsen’ eva²⁷ santappetvā „Kim bhante mama puttassa nāmaṃ anucchavi-
kaṃ?“ ti pucchi. Ath’ assa bhikkhū evaṃ nāmaṃ akāṃsu:

Tatth’ evaṃ vuttaṃ²⁸:

Mahāgāme nāyakattaṃ pitu nāmaṃ ca²⁹ attano
ubho katvāna³⁰ ekajjhaṃ* Gāmaṇī Abhaya itṭhi.

Mhv 22,71

Tato tasmim yeva vasse Vihāradevī aññaṃ puttaṃ vijāyi. Tassa³¹ Tisso ti nā-
mam akāṃsu. Ubho te kumārā devakumārā³² viya mahantena parivārena³³ va-
ḍḍhanti³⁴. Atha sitthappavesanamaṅgale³⁵ sampatte rājā pañcasatamate bhikkhu-
saṃghe³⁶ nimantetvā mahādānaṃ pavattetvā bhikkhūnaṃ bhūñjanakāle suvaṇṇa-

¹ S₁ Kontarusātakaṃ pabbatavihāraṃ; S₃ Kontarapabbata°; S₆ Kontaravihārapabbataṃ
vihāraṃ; C Kontarakaṭṭhapabbatamahāvihāraṃ. ² S₆ uttharattaraṇa°; S₇
uttarauttarattharaṇa°. ³ S₁₀ om. ⁴ S₁ om. ca ticīvaratthāya. ⁵ S₆ sātakaṃ. ⁶ S₁
naṅgaram gantvā ratthāvāsīhi [l. °sīhi]; S₂S₄S₅° rattha°. ⁷ S₄ putta-. ⁸ S₁ sañjāta°. ⁹ S₁
kāresi. ¹⁰ S₂S₃S₄S₅S₆S₇C bhūñjantu. ¹¹ C hi. ¹² Statt dvādasasahasasaṃ bhikkhusaṃghaṃ:
S₁° sahasabhikkhusaṃghaṃ. ¹³ S₇ add. va. ¹⁴ Statt eso ’yaṃ: Mhv evaṃ cintesi. ¹⁵ Mhv
om. ¹⁶ S₈ sambuddhāsanaṃ. ¹⁷ vS₃ ca. ¹⁸ S₁S₄ paṭisantu [graph.?). ¹⁹ S₆ om. ²⁰ S₁
uddharuttā [?]; Mhv° pattāṃ. ²¹ S₂ ca; Mhv ca; Mhv_(v.l.) va. ²² S₂ uppamāre; S₃S₅S₇Mhv_(v.l.)
ummārante. ²³ S₁ ejuttayattaṃ [?]; S₇ ekacchattaṃ yuttaṃ. ²⁴ S₁ dhammakathitaṃ; S₆S₇S₁₀
dhammaṃ karakaṃ. ²⁵ v yeva. ²⁶ S₁ paṇīte. ²⁷ S₄ om. ²⁸ Statt tatth’ evaṃ vuttaṃ: v S₃
vuttaṃ tatth’ eva. ²⁹ Statt pitu nāmaṃ ca: S₁ pitu nāyakamma [l. pitu nāmaṃ ca? (dit.?)]. ³⁰ S₅
katvā. ³¹ S₁₀ add. putto. ³² S₂ om. ³³ S₃ parihārena. ³⁴ C vaḍḍhenti. ³⁵ S₁ sittappave-
na maṅgale; S₄° ppavesamaṅgale; S₅ sitthāppanto vesana°; S₆ sittappavesena maṅgalo. ³⁶ Statt
pañcasatamate bhikkhusaṃghe: S₁ pañcasate bhikkhusaṃghe.

sarakam¹ gahetvā deviyā saddhiṃ sabbesaṃ uccittḥabbhattaṃ* thokathokaṃ² gahetvā evaṃ³ sapathaṃ karontā⁴ kumārānaṃ abhimukhe ṭhapesuṃ⁵.

Mhv 22,76-77

„Lokasāsanabhāraṃ⁶ hi⁷ tumhe kaḍḍhetha^{8,9} puttakā
mā jīratu¹⁰ kucchigataṃ idaṃ vo“ ti¹¹ adāpayi.

Viññāya bhāsitatthan te ubho rājakumārakā
pāyāsaṃ taṃ abhuñjiṃsu tuṭṭhacittāmataṃ viyā ti.

Atha rājā tesāṃ dasadvādasavassikkakāle vīmaṃsanatthaṃ pañcasate¹² bhikkhusaṃghe sannipātetvā¹³ mahādānaṃ sajjetvā bhojetvā suvaṇṇasarake na pure viya bhikkhūnaṃ uccittḥamodanaṃ¹⁴ gahetvā tayo koṭṭhāse katvā tesāṃ abhimukhe ṭhapatvā evaṃ āha:

Tena vuttaṃ¹⁵:

Mhv 22,80-82

„»Kuladevānaṃ¹⁶ no tātā bhikkhūnaṃ vimukhā* mayaṃ
na hessāmā« ti cintetvā bhāgaṃ bhuñjatha 'man'¹⁷“ ti ca.

„»Dve bhātaro mayaṃ niccaṃ aññamaññaṃ adūbhakā*¹⁸
bhavissāmā« ti cintetvā bhāgaṃ bhuñjatha 'man'¹⁹“ ti ca.

„»Na yujjhissāma²⁰ damiḷehi« iti bhuñjat' imaṃ²¹“ ti
niyojesi mahārājā evaṃ rājakumārake ti²².

Taṃ sutvā te koṭṭhāsadvayaṃ amataṃ viya paribhuñjiṃsu. Antimaṃ pana koṭṭhāsaṃ gahetvā Tissakumāro bhattapiṇḍiyaṃ²³ bhūmiyaṃ pātesi. Gāmaṇī pi tath' eva khipitvā utṭhāya²⁴ sayanaṃ²⁵ gato²⁶ hatthapāde saṃkucitvā nipajji. Taṃ²⁷ disvā²⁸ Vihāradevī sayanaṃ upagantvā „Putta kim atthaṃ hatthapāde pasāretvā sukkena na²⁹ nipajjasi?³⁰ Sukhaṃ sayā“ ti āha. Kumāro tassā³¹ taṃ kāraṇaṃ kathento evaṃ āha:

Mhv 22,85

„Gaṅgāpāramhi damiḷā vasant'³² aggisikhā viya
ito Goṭhasamuddo³³ va³⁴. Kathaṃ semi sukhaṃ ahan?³⁵“ ti.

Rājā taṃ sutvā tesāṃ manaṃ ṇatvā te hatthassatharusippesu* ca sakalāsu³⁵ kalāsu^{36,37} ca³⁸ nipphattiṃ pāpesi. Tato Gāmaṇikumāro:

¹ S₄ svaṇṇa°; S₆ °satarakam [l. °sarakam]. ² S₃ thokam thokam. ³ S₄ eva; S₅ om. ⁴ v S₇ karonto. ⁵ v ṭhapesi tena vuttaṃ. ⁶ S₃S₅S₆S₁₀ lokañ ca sāsanaṃbhāraṃ. ⁷ S₃S₅S₆S₁₀ C Mhv add. yadi; Ras-gsn add. (yadi). ⁸ S₁₀ kaḍḍhe [conj.m.c.?]; Ras-gsn chaḍḍhetha. ⁹ Statt lokasāsanabhāraṃ hi tumhe kaḍḍhetha: P sambuddhasāsanam tumhe yadi kaḍḍhetha [=v?]; S₂Mhv sambuddhasāsanam tumhe yadi cchaḍḍhetha. ¹⁰ Statt mā jīratu: S₆ mājīratī [?]. ¹¹ S₃ om. ¹² S₅ °satebhi. ¹³ S₃ sannipātāpetvā. ¹⁴ P uttiṭṭha°; S₂ °modakam. ¹⁵ S₁ add. māraṅketi [?]. ¹⁶ S₂S₆Ras-gsn Mhv °devatānaṃ. ¹⁷ Statt bhuñjatha 'man': S₃C Ras-gsn Mhv bhuñjath' iman. ¹⁸ S₆Mhv_(v.l.) adūbhakā. ¹⁹ Statt bhuñjatha 'man': S₆ bhuñja 'man; C Ras-gsn Mhv bhuñjath' imaṃ. ²⁰ S₂S₃S₅ yujjhissāmi. ²¹ Statt bhuñjat' imaṃ: S₂ bhuñjat' imaṃ; S₃CRas-gsn bhuñjath' imaṃ; S₄ bhuñjāta 'maṃ. ²² S₁ om. kuladevānaṃ no tātā – rājakumārake ti. ²³ v °piṇḍam. ²⁴ P utṭhāyā: C vuṭṭhāya. ²⁵ Statt utṭhāya sayanaṃ: S₆ utṭhāṭṭhāyāsanam. ²⁶ Statt sayanaṃ gato: v sanāgato. ²⁷ S₆ -tuṃ. ²⁸ S₁ gahetvā. ²⁹ v om. ³⁰ S₁ nipajjivā. ³¹ S₁S₃ tassa. ³² S₆ vasath'. ³³ S₂S₈ Goṭhasamudde. ³⁴ S₃S₅ ca. ³⁵ S₄ kalāsu. ³⁶ S₅S₆ om. ³⁷ Statt hatthassatharusippesu ca sakalāsu kalāsu: S₁ °sippasukhasakalasukha [?]. ³⁸ S₁ om.

So kamenābhivaḍḍhanto¹ ahu² soḷasavassiko³
puññavā yasavā dhitimā⁴ tejobalaparakkamo.

Mhv 22,87

Hatthassatharukammassa* kusalo katupāsano
so Gāmaṇī rājasuto⁵ Mahāgāme vasī⁶ tadā ti.

Mhv 24,1

Tato Kākavaṇṇarājā⁷ dasa mahāyodhe saṃgaṇhitvā puttānaṃ upatṭhāpesi⁸.
Dasa mahāyodhā⁹ nāma:

Nandimitto¹⁰ Suranimmallo¹¹ Mahāseno¹² Goṭṭhimbaro¹³
Theraputtābhayo¹⁴ Bharaṇo Veḷusumano¹⁵ tath' eva ca

Mhv 23,2-3

Khañjadevo¹⁶ Phussadevo Labhiyyavasabho¹⁷ pi ca
ete dasa mahāyodhā tassāhesuṃ¹⁸ mahabbalā ti.

Tesu eko dasa puna tesu eko dasā 'ti evaṃ tīsu¹⁹ vāresu te²⁰ yodhe saṃgaṇhiṃsu²¹.
Te²² pana²³ yodhā:

Ekādasasahassaṃ ca dasuttarasatam²⁴ pi ca
ahesuṃ piṇḍitā yodhā mahabbalaparakkamā²⁵ ti.

Rājāpi tesam gāmanigamakhattavatthuādīni²⁶ datvā²⁷ Tissakumāraṃ janapadara-
kkhanatthaṃ balavāhane datvā Dīghavāpiṃ pesesi²⁸. Gāmaṇikumāro pitu santike
yeva²⁹ ohīyi. Tato so hatthassarathapadādicaturaṅgasenañ³⁰ ca³¹ dasa mahāyodhe
ca passanto „Idāni damiḷehi³² saddhiṃ yujjhissāmī“ ti cintevā taṃ pavattiṃ pi-
tu rañño kathāpesi. „Kālo 'yaṃ me lokasāsanānuggahaṃ kātuṃ. Tato³³ me taṃ
anujānātū“ 'ti. Rājā taṃ sutvā „Yuddhe³⁴ jayaparājayo nāma na³⁵ sakkā nātuṃ.
Mahaṭi panāyaṃ damiḷasena³⁶“ ti maññamāno puttānaṃ anurakkhanatthaṃ „A-
ḷam³⁷ amhākaṃ oragaṅgaṃ“ ti. Damiḷayuddhaṃ³⁸ nānujāni³⁹. Tato kumāro⁴⁰
dutiyaṃ pi tatiyaṃ pi⁴¹ pitu santikaṃ pesesi. Catutthe pana vāre hatthagīvupagā-
dayo⁴² itthālaṃkāre⁴³ kāretvā pitu santikaṃ pesesi.

Tena vuttaṃ hi⁴⁴ Mahāvamse:

„Pitā me puriso hoti⁴⁵ n' eva⁴⁶ vakkhati⁴⁷ ten' idaṃ
piḷandhatū⁴⁸“ 'ti pesesi itthālaṃkāram* assa so.

Mhv 24,5-6

¹ S₁ kamena vadḍhanto; S₆ kammenā°; C Ras-gsn Mhv_(v.l.) °vadḍhento. ² S₂S₃ ahū. ³ S₆ °vassako. ⁴ C Ras-gsn Mhv_(v.l.) dhīmā. ⁵ S₃ rājasuto. ⁶ S₃ vasatī. ⁷ S₁ add. tadā. ⁸ C vupaṭṭhāpesi. ⁹ S₆ °yodho. ¹⁰ S₁ °mitta-; Mhv Nandimitto; Mhv_(v.l.) Nandimitto. ¹¹ Mhv Sūra°; Mhv_(v.l.) Sura°. ¹² v S₃S₄S₁₀Ras-gsn Mhv °soṇo; Mhv_(v.l.) °seno. ¹³ v C Ras-gsn Mhv_(v.l.) Goṭṭhayimbaro; Mhv Goṭṭhaimbaro. ¹⁴ S₇ Theraputto 'bhayo. ¹⁵ S₆ °sumane. ¹⁶ S₆ Khañjadevo. ¹⁷ S₃ Labhivasabho; S₆ Labhivasabho. ¹⁸ S₁ tasmāhesuṃ. ¹⁹ S₁ tesu. ²⁰ S₆ no [?]. ²¹ S₁ gaṇhiṃsu. ²² S₄ tena. ²³ S₄ om. ²⁴ S₃ tass' uttara. ²⁵ v S₃S₄S₅S₇ mahābala°. ²⁶ S₆ °nigāma°; S₇ gāmānigamakhattavattavatthu°. ²⁷ S₁ vatvā. ²⁸ S₆ pesesiṃ. ²⁹ S₁ om. ³⁰ S₁ °padādīni; S₆ °padādicaturaṅgasenaṅgañ; C °padā°. ³¹ C om. ³² S₁ damiḷe. ³³ Statt kātuṃ tato: S₈ kātunāto [?]. ³⁴ S₈ suddhe [graph.]. ³⁵ S₁ om. ³⁶ S₂ °senāyaṃ. ³⁷ S₃ na alaṃ. ³⁸ S₁ °yujjhaṃ. ³⁹ S₂ nānujānāti. ⁴⁰ S₇ add. tu. ⁴¹ S₁ om. ⁴² S₆ gīvusupagādayo. ⁴³ S₃S₄S₅S₆S₇S₁₀ itthālaṃkāraṃ. ⁴⁴ S₃ om. ⁴⁵ S₁ Mhv honto. ⁴⁶ Mhv evaṃ; Mhv_(v.l.) eva. ⁴⁷ S₁ vakkhanti. ⁴⁸ S₃ piḷandhantū.

Rājā hi¹ tassa kujjhivā² „Karotha hemasaṃkhalim*
tāya taṃ^{3,4} bandhayissāmi nāññathā rakkhiyo hi so“ ti.

Atha kumāro pituno kujjhivā Malayam⁵ agamāsi. Te tassa pitari duṭṭhattā⁶ Du-
ṭṭhagāmaṇīti vohariṃsu.

Tato rājā⁷ Nuggaḷacetiyaṃ kārāpetvā cetiyamahadvase* bhikkhū sannipātesi.
Catuvīsatibhikkhusahassāni sannipatiṃsu. Tadā⁸ yodhe sannipāṭāpetvā bhikkhu-
saṃghassa majjhe sapaṭhaṃ kārāpesi: „Mam’ accayena puttānaṃ kalahaṭṭhānaṃ
na gantabban“ ti.

Athāparabhāge Tissakumāro pitari kālakate⁹ Dīghavāpito āgantvā tassa sarīra-
kiccaṃ kāretvā mātaraṇ¹⁰ ca Kaṇḍulahatthiṇ ca ādāya bhātu¹¹ bhayā¹² Dīghavā-
pim eva agamāsi. Tato amaccā Mahāgāme samāgantvā etam atthaṃ vatvā Duṭṭha-
gāmaṇikumārassa santikaṃ lekhaṃ¹³ pesesum¹⁴ „Sīgham¹⁵ āgacchatū“ ’ti. So taṃ
sutvā lahuṃ Guttasālam¹⁶ āgantvā ārakkhaṃ saṃvidahitvā Mahāgāmaṃ gantvā
tatthāmaccehi abhisitto¹⁷ „Mātaram¹⁸ ca Kaṇḍulahatthiṇ ca gahetvā āgacchatū“
'ti kaniṭṭhassa¹⁹ dūtaṃ pāhesi. Tato Tissakumāro „Tāto²⁰ me devattaṃ²¹ gato²².
Mātaram upaṭṭhahanto²³ etth’ eva vasissāmī“ ti vatvā na pesesi²⁴. Rājā taṃ sutvā
„Ahaṃ jettho²⁵ tasmā mātipaṭṭhānaṃ mayham eva bhāro. Aham²⁶ etaṃ²⁷ u-
paṭṭhahissāmi²⁸. Sace na peseti²⁹ āharaṇupāyen’³⁰ eva āharissāmi.“ ti kuddho
sāsaṇaṃ pesesi. Kumāro pana mātaraṃ na³¹ peset’³² eva³³. Atha te ubho senaṃ
saṃkaḍḍhitvā³⁴ Cūlaṅgaṇiyapiṭṭhiyaṃ³⁵ mahāsaṃgāmaṃ paccupaṭṭhāpesum.

Tena vuttaṃ Mahāvamsa:

Mhv 24,19-21

Ahū³⁶ dvinnaṃ³⁷ mahāyuddhaṃ Cūlaṅgaṇiyapiṭṭhiyaṃ³⁸
tattha nekasahassāni patiṃsu rājino narā³⁹.

Rājā ca⁴⁰ Tissāmacco⁴¹ ca valavā ca⁴² Dīghahūṇikā⁴³
tayo yeva⁴⁴ palāyiṃsu. Kumāro anubandhi te.

Ubhinnaṃ antare bhikkhū māpayiṃsu mahīdharaṃ.

Taṃ disvā „Bhikkhusaṃghassa kammaṃ“ iti nivatti so ti.

Tato rājā palāyanto Kappakandaranadiyā Jalamālin⁴⁵ nāma tittham⁴⁶ patvā sa-
nnāhaṃ⁴⁷ muñcitvā Tissāmacca eva āha: „Chātājhatto ’mhi. Kiñci atthi?“ ti
āha⁴⁸. So suvaṇṇasarakato bhattaṃ nīharitvā adāsi. Rājā saṃghassa adatvā abhu-
ttapubbabhāvena suvaṇṇasarakato bhattaṃ „Attano ca amaccassa ca vaḷavāyā⁴⁹ ca

¹ v ca; S₃ om.; Mhv ha; Mhv_(v.l.) hi. ² S₁ kujjhi. ³ S₁S₄S₁₀Ras-gsn Mhv nam; S₆ ta [1. tam].
⁴ Statt Tāya taṃ: S₃ esanaṃ [?]. ⁵ S₁ mayam. ⁶ S₁ [d]uṭṭhattānūtvā [?]. ⁷ S₂S₃ om. ⁸ S₁
add. rājā. ⁹ S₅ kāle kate; S₆ kālato. ¹⁰ S₁ mātulaṇ; S₃ māraṇaṇ; S₅ mātaṇ. ¹¹ S₃ om. ¹² S₃
om. ¹³ C lekhaṇaṃ. ¹⁴ S₁ pāhesum; S₃ pāpesum. ¹⁵ S₆ dīgham. ¹⁶ S₁ Guttahālam; S₆C
Bhuttasālam. ¹⁷ S₁ abhisite. ¹⁸ S₁ mātulaṇ. ¹⁹ S₁ kaniṭṭhakassa. ²⁰ S₄ {[tato]} [[pitā]];
S₆ tato; C pitā no. ²¹ S₇ add. me. ²² S₆ gate. ²³ C vupaṭṭhahanto. ²⁴ S₂ pe[[se]]sī; S₈
sesi. ²⁵ S₆ jettha. ²⁶ S₆ aham. ²⁷ S₂ eva taṃ. ²⁸ S₂ upaṭṭhahissāmī; C vupaṭṭhahissāmi.
²⁹ v pesesi. ³⁰ S₆ āharen’ upayen’. ³¹ S₇ om. ³² S₂ pesat’. ³³ Statt na peset’ eva:
S₁ upaṭṭhahanto etth’ eva vasissāmīti pesetvā. ³⁴ S₆ kaḍḍhitvā. ³⁵ S₂ Cūlaṅgaṇiyapiṭṭhiyam.
³⁶ Mhv ahu. ³⁷ S₁S₃ dinnaṃ. ³⁸ C Cullaṅga°. ³⁹ S₆ raṇā [mth.]. ⁴⁰ S₄ om.; S₆ va. ⁴¹ S₆
Tisso ’macco. ⁴² C Mhv om. ⁴³ S₄ °hūṇikaṃ; Mhv Dīghathūṇikā; Mhv_(v.l.) Dīghahūṇikā.
⁴⁴ S₃ om. ⁴⁵ S₃ °mālan. ⁴⁶ S₃ titthanam. ⁴⁷ S₃ sannāma [?]. ⁴⁸ C om. ⁴⁹ S₆ vaḷavāyā.

bhikkhusaṃghassa cā“ ’ti cattāro koṭṭhāse katvā „Bhikkhusaṃghassa kālaṃ ghose-
sesi¹ Tissā“ ’ti āha. So pi „Kālo ’yam bhante bhattaggassa² upasaṃkamanāyā“
ti³ ghosehi. Taṃ sutvā⁴ Piyaṅgudīpaṭṭho sikkhāpadadāyako⁵ Gotamatthero Tissa-
kuṭṭibbikasutaṃ⁶ attano antevāsikattheraṃ⁷ pakkosivā tam atthaṃ vatvā pesesi.
So pi⁸ ākāsenāgantvā⁹ tesam abhimukhe pātur ahoṣi. Ath’ assa hatthato pattaṃ
gahetvā saṃghassa bhāgañ¹⁰ ca attano bhāgañ cā ’ti dve koṭṭhāse patte pakkhi-
pi. Taṃ disvā Tissāmacco pi¹¹ adāsi. Atha vaḷavāpi attano koṭṭhāsaṃ dātukāma
khuraghaṭṭanādīhi attano ajjhāsayaṃ paññāpesi¹². Taṃ ñatvā tassā koṭṭhāsaṃ pi
patte pakkhipivā puṇṇapattaṃ rājā therassa¹³ hatthe patiṭṭhāpesi¹⁴. Thero¹⁵ taṃ
ādāya¹⁶ Gotamattherassa adāsi. Thero¹⁷ pañcannaṃ bhikkhusatānaṃ datvā ālopa-
bhāgato tesam santikā laddhaṃ patte pūretvā pesesi. Patto¹⁸ ’gantvā tesam santike
atṭhāsi.

Vuttaṃ hi Mahāvamse:

Disvāgataṃ¹⁹ gahetvā taṃ²⁰ Tisso bhojesi²¹ bhūpatim.
Bhuñjītvāna sayāñ cāpi²² valavañ²³ cāpi²⁴ bhojayi²⁵.
Sannāhaṃ cumbaṭaṃ²⁶ katvā rājā pattaṃ visajjayīti²⁷.

Mhv 24,30c-31

Tato rājā Mahāgāmaṃ gantvā na ciren’ eva kālena saṭṭhisahassabalaṃ²⁸ saṃ-
kaḍḍhitvā valavaṃ āruyha sannaddhapañcāyudho²⁹ kaniṭṭhena saddhiṃ yuddhāya
nikkhami. Kumāro pi Kaṇḍulam āruyha balakāyaparivuto nikkhami. Tadā tesu
yuddhesu kaniṭṭho parājāyitvā³⁰ palāyi.

Tam atthaṃ Mahāvamse vuttaṃ:

Rājā valavam āruyha³¹ Tisso tu Kaṇḍulam³² karim³³
dve bhātaro samāgañchumaṃ yujjhamānā raṇe tadā.
Rājā karim karitvā³⁴ anto vaḷavāmaṇḍalaṃ akā.
Tathāpi³⁵ chiddaṃ no³⁶ disvā laṃghāpetuṃ matim³⁷ akā.
Vaḷavāya laṃghāpetvāna³⁸ hatthīnaṃ³⁹ bhātiko ’pari
tomaraṃ khihi cammassa⁴⁰ yathā chindati⁴¹ piṭṭhiyaṃ.

Mhv 24,33-38

¹ S₁ ghosehīti; S₂ ghosehi [=v?]; S₄ ghoṭṭhasesi [?]; C ghosaya. ² S₆ bhattassa. ³ Statt upasaṃkamanāyā ti: S₁ upasaṃkamanti. ⁴ S₁ disvā. ⁵ S₁ °padaṃ dāyako; S₆S₈ °padā°. ⁶ S₂S₆ °kuṭṭibbikasutaṃ; S₄ °kuṭṭibbikasutaṃ. ⁷ S₆ °tthero. ⁸ S₆ om. so pi. ⁹ S₆ ākāsenā gantvā. ¹⁰ S₃ bhāvañ. ¹¹ S₃S₄S₅S₆S₇S₈S₁₀C om. patte pakkhipi taṃ disvā Tissāmacco pi [=v]; S_{dhik} dan denja tibū koṭṭhāsaya hā tamaṇṭa tibū bhāgaya pātrayē bahāpiha. Ē dāka amātyayā-da tamāta tibū bhāgaya bahāpiha [bestätigt die v.l. in v]. ¹² S₂ ciññāpesi; S₃C saññāpesi. ¹³ v add. adāsi. ¹⁴ S₂ om. hatthe patiṭṭhāpesi. ¹⁵ S₁ om. ¹⁶ S₁₀ ādāyi. ¹⁷ S₃ add. taṃ. ¹⁸ S₃ add. ākāsenā- ¹⁹ Mhv gataṃ disvā. ²⁰ Statt gahetvā taṃ: S₄ gahetvāna. ²¹ S₁₀ bhojesu; Mhv bhojayi. ²² S₁ cāti. ²³ vS₃ vaḷavā. ²⁴ Mhv ca ²⁵ Mhv abhojayi. ²⁶ S₄ cumbatakaṃ; S₆Mhv_(v.l.) cumbaṭakaṃ. ²⁷ S₃S₄S₆S₇ vissajjayīti. ²⁸ S₃ °sahassaṃ balaṃ. ²⁹ S₂ sannaddhena pañcāvudho; S₃ °pañcāvudho. ³⁰ vS₃ parājītvā. ³¹ S₁ ārūḷho; Mhv ārūḷho; Mhv_(v.l.) āruyha. ³² S₆ kuṇḍalaṃ. ³³ Statt tu Kaṇḍulam karim: Mhv Kaṇḍulahatthinaṃ. ³⁴ S₃ katvā. ³⁵ C kathāpi. ³⁶ v ne. ³⁷ S₂S₃ matī. ³⁸ S₁₀Mhv laṃghāpetvā. ³⁹ S₁ hatthīnā; Mhv hatthinaṃ. ⁴⁰ C Ras-gsn Mhv_(v.l.) cammaṃ ca; Mhv cammaṃ va. ⁴¹ v chiddanti; C Ras-gsn chijjati.

Anekāni saḥassāni kumārassa narā tahiṃ
patim̐su yujjhaṃ¹ yujjhanā. Bhijji te va² mahabbalaṃ.

„Ārohaḥassa vekallaṃ³ itthī maṃ laṃghayī“⁴ it⁴
kuddho⁵ karī⁶ taṃ⁷ cāleno rukkhamūlam⁸ upāgami.

Kumāro āruhī rukkhaṃ hatthi⁹ sāmim upāgami.

Tato¹⁰ āruya palāyantam̐ kumāram̐ anubandhi so ti.

Tato kumāro palāyitvā vihāram̐ pavisitvā mahātherassa heṭṭhāmañce nipajji. Tasmim̐ khaṇe therō „Yathā heṭṭhāmañcam̐¹¹ na paññāya“ ti evaṃ¹² cīvaram̐ mañ-
cake patthari. Tato rājakumārassa anupadena rājā āgantvā pariveṇam¹³ pavisitvā
„Kuhim̐ Tisso?“ ti pucchi. Thero „Mahārāja¹⁴ n’ atthi mañce“ ti āha. Tato rājā
„Heṭṭhāmañcam̐ pavittho maññe¹⁵“ ti cintetvā tato¹⁶ nikkhamma vihārapariyante
ārakkhaṃ saṃvidhāya¹⁷ sayam̐ dvārakoṭṭhake aṭṭhāsi. Tato bhikkhū taṃ¹⁸ mañca-
ke nipajjāpetvā uparicīvaram̐ datvā matabhikkhuṃ nīharaṇaniyāmena bahi nīha-
riṃsum̐¹⁹. Rājā taṃ disvā evam̐ āha.

Vuttaṃ hi:

Mhv 24,44-45

Nīyamānan²⁰ tu taṃ nātvā imam²¹ āha mahīpati:
„Tissa tvaṃ kuladevānaṃ sīse²² hutvāna²³ nīyasī. ²⁴

Balakkārena²⁵ gahaṇaṃ²⁶ kuladevehi²⁷ n’ atthi me
guṇaṃ²⁸ tvaṃ kuladevānaṃ sareyyāsī kadāci pi“²⁹ ti²⁹.

Evaṃ³⁰ pana vatvā tato Mahāgāmaṃ gantvā mātaram̐ āṇāpesi. Tadā bhikkhūhi
anuggahīto Tissakumāro aññataravesena Dīghavāpiṃ gantvā Godhagattatissatthe-
raṃ³¹ upasaṃkamitvā evam̐ āha: „Sāparādho ’ham bhante mama bhātuno. Taṃ
dāni khamāpessathā“ ti yāci. Thero tassa chattapatādayo datvā veyyāvaccākārena
pañcasatehi bhikkhūhi saddhiṃ rājagehaṃ gantvā taṃ sopānamatthake ṭhapetvā
antogehaṃ pāvīsi. Rājā sabhikkhusaṃghaṃ theram̐³² disvā nīsidāpetvā yāguā-
dīnī³³ upanesi³⁴. Thero pattaṃ pidhesi. Rājā³⁵ „Kim atthāyāgat’³⁶ attha³⁷ bhan-
te?“ ti pucchi. Thero „Kumāram̐ ādāya āgat’ amhā“ ’ti āha. Raññā³⁸ „Kuhim̐
dāni so coro³⁹“ ti vutte ṭhitaṭṭhānaṃ ācikkhi. Atha Vihāradevī gantvā puttaṃ
sampaṭicchi. Atha rājā bhikkhusaṃghena saddhiṃ sammoditvā Tissakumārena
saddhiṃ bhuñjitvā saṃghaṃ vissajjesi.

¹ S₆S₈ om.; **Ras-gsn yuddhe.** ² *Statt te va:* S₁C **Ras-gsn Mhv c’ eva;** S₄ *tena ca;* S₆ *te ca.*
³ S₁₀C **Mhv vekallā;** Mhv_{v.l.} *vekallaṃ.* ⁴ S₆ *-ti.* ⁵ S₃ *kuddham.* ⁶ S₂ *karim̐.* ⁷ S₂
om. ⁸ S₁ *dukkhamūlaṃ;* C **Mhv rukhaṃ ekam.** ⁹ S₁ *atthi;* Mhv *hatthī.* ¹⁰ C **Ras-gsn**
tam. ¹¹ S₁₀ *yatṭhāmañcam̐.* ¹² S₅ *eva.* ¹³ S₆ *parivesanam̐.* ¹⁴ S₆ *°rājā.* ¹⁵ S₆ *maññō.*
¹⁶ S₂S₆ *add. va.* ¹⁷ S₁ *saṃvidahāya.* ¹⁸ S₂S₅ *naṃ.* ¹⁹ v S₃S₄S₅S₆S₇C *nīharaṃsu.* ²⁰ S₄
nīyyāman. ²¹ S₁S₃C **Ras-gsn idam.** ²² C *sīsesu.* ²³ S₁ *thatvāna.* ²⁴ S₁ *nīyati;* Mhv *nīyasi.*
²⁵ S₅ *°kkhāre.* ²⁶ S₁ *ganham.* ²⁷ S₃ *kuladevena hi.* ²⁸ S₂ *guṇa-;* S₆ *guma-.* ²⁹ C om. *ti*
³⁰ v S₃S₄S₅C *add. ca.* ³¹ S₁S_{dhik} *Godhabhatta°;* S₂ *Yodhabhatta°;* S₄ *Godhagattha°.* ³² *Statt*
sabhikkhusaṃghaṃ theram̐; S₆ *sabhisamghattheram̐.* ³³ v C *ādīni;* S₄ *ādīnī.* ³⁴ v *upanāmesī.*
³⁵ S₁ om. ³⁶ S₁ *athāya;* S₂ *athāgat’.* ³⁷ S₁ om. ³⁸ S₁ *raññō.* ³⁹ S₃ om.

Tam atthaṃ dassetuṃ Mahāvamsakathācariyā āhaṃsu:

Rājāha therāñ „Nāto vo dāsabhāvo idāni no
sāmaṇero¹ va² pesetha³ tumhe me⁴ sattavassikam.

Janakkhayam⁵ vinā yeva kalaho na bhaveyya⁶ no.“
Rājā⁷ „Saṃghassa doso so⁸ saṃgho daṇḍaṃ karissati.

Hessat’ āgatakiccaṃ*⁹ vo yāgādim¹⁰ gaṇhathā“ ’ti so
datvā taṃ bhikkhusaṃghassa pakkositvāna bhātaraṃ.

Tatth’ eva saṃghamajjhamhi¹¹ nisinno bhātaraṃ saha¹²
bhuñjitvā ekato yeva bhikkhusaṃghaṃ visajjayīti.

Tato rājā katipāhaccayena „Kaniṭṭha¹³ tvam gantvā Dīghavāpiyaṃ nisinno
sassaṃ kārehi“ ti pesetvā sayam pi bahusassakammaṃ¹⁴ kāresi. Athāparabhā-
ge rājā hiraññasuvanṇagomahisadāsikhettavatthugāmanigamaṭhānatarādīdā-
nena¹⁵ mahābalakāyaṃ¹⁶ saṃgaṇhitvā „Idān’ āyaṃ damilaḥcavaraṃ*¹⁷ jhāpetvā
sambuddhasāsanam sobhetuṃ kālo“ ti cintetvā hatthassādayo ca nānāvudhaca-
mmādayo¹⁸ cā ti sabbaṃ saṃvidhāya kunte dhātuṃ¹⁹ nidhāpetvā mahantena rājā-
nubhāvena mahantena balakāyena saddhiṃ rājasiriyā²⁰ virocamaṇo Tissārāmaṃ²¹
gantvā bhikkhusaṃghaṃ vanditvā sahaḡāmino bhikkhū²² yācitvā damilaḡamadda-
naṃ kātuṃ nikkhami.

Tam atthaṃ²³ dassetuṃ vuttaṃ hi:

Duṭṭhagāmaṇi so²⁴ rājā²⁵ katvāna janasaṃghaṃ.
Kunte²⁶ dhātuṃ nidhāpetvā sayoggabalavāhano.

Gantvā Tissamahārāmaṃ vanditvā saṃgham abravi²⁷:

„Pāraḡaṅgaṃ gamissāmi jotetuṃ sāsanaṃ ahaṃ
sakkātuṃ bhikkhu no detha amhehi sahaḡāmino.
Maṅgalañ c’ eva rakkhā ca bhikkhūnaṃ dassanaṃ hi no.“

Adāsi daṇḍakammaṭthaṃ saṃgho pañcasataṃ yati²⁸.
Bhikkhusaṃghaṃ²⁹ tam ādāya tato nikkhami³⁰ bhūpati³¹.

Sodhāpetvāna Malaye idhāgamanam³² añjasaṃ
Kaṇḍulaṃ³³ hatthim āruya yodhehi parivārīto
mahatā balakāyena yuddhāya abhinikkhamīti³⁴.

Mhv 24,54-57

Mhv 25,1-6b

¹ S₁C Ras-gsn Mhv sāmaṇeraṃ; S₂ sāmaṇere; S₆ samāṇere. ² v C Mhv om. ³ C Ras-gsn Mhv pesayetha; Mhv_(v.l.) pesetha. ⁴ vS₃Mhv_(v.l.) ve; Ras-gsn Mhv ce; Mhv_(v.l.) me. ⁵ S₁ panassayaṃ [?]. ⁶ S₆ labhaya. ⁷ Mhv rāja. ⁸ Statt doso so: C Mhv dos’ eso; Mhv_(v.l.) doso so. ⁹ S₃ āgati°; S₆ ābhattakiccaṃ. ¹⁰ S₃ thādī [?]. ¹¹ S₈ saṃghe majjhamhi. ¹² S₂ sahā. ¹³ v kaniṭṭhaṃ āha. ¹⁴ S₁ sassakammaṃ; S₅S₆C bahuṃ sassakammaṃ. ¹⁵ S₂S₃C °dāsīdāsa°; S₅ °mahisadāsi°. ¹⁶ S₂ mahābalakāyaṃ. ¹⁷ S₇ damilakacavaraṇaṃ. ¹⁸ S₁ °vammādayo; S₂ nānāvudhe ca commādayo; S₃C nānāvudhacammādayo. ¹⁹ Statt saṃvidhāya kunte dhātuṃ: S₈ saṃvidhātuṃ. ²⁰ S₁ rājasiriyāya; S₂ rājasiri. ²¹ C Tissamahārāmaṃ. ²² S₁ bhikkhuṃ. ²³ S₆ om. ²⁴ C Ras-gsn Mhv om. ²⁵ C Ras-gsn rājātha. ²⁶ S₅ kunta-. ²⁷ v S₅S₆C Ras-gsn Sdhk abravi; S₄ ambruvi. ²⁸ S₃ iti; S₄ yatim. ²⁹ S₁ saṃgham. ³⁰ S₁ nikkhammi; C Ras-gsn Sdhk nikkhamma. ³¹ S₄ bhūpatim. ³² S₁ khañjasaṃ. ³³ S₄ Kaṇḍula-. ³⁴ vabhinikkhami.

Tadā kira Mahāgāmato yāva Guttasālam¹ ethh' antare mahābalakā yo² gacchanto³ aṭṭhāsi. Atha mahārājā dasamahāyodhaparivuto mahāraṇaṃ katvā damiḷe ghātentō Chattadamiḷaṃ gahetvā tattha⁴ nisinno Mahiyaṃgaṇathūpaṃ⁵ asīthhatthaṃ kārā-pesi. Ko nāmāyaṃ⁶ Mahiyaṃgaṇathūpo⁷ ti?

Tassāyaṃ ānupubbikathā:

Mhv 209,13-210,14 Bhagavā kira bodhito navame māse idaṃ⁸ dīpaṃ āgantvā Gaṅgātīre yojanāyā-me⁹ yojanavithate¹⁰ Mahānāgavanuyyāne yakkhasamāgamaṃ¹¹ āgantvā tesam yakkhānaṃ uparibhāge Mahiyaṃgaṇathūpassa¹² ṭhāne vehāsayaṃ ṭhito vuṭṭhivā-tandhakārādīhi yakkhe santāsetvā¹³ tehi abhayaṃ yācito „Tumhākaṃ abhayaṃ¹⁴ dassāmi. Tumhe samaggā nisīdanaṭṭhānaṃ mayhaṃ¹⁵ dethā“ ’ti āha. Tato

Mhv 1,27-28 āhu te¹⁶ Sugataṃ yakkhā „Dema mārisa te imaṃ sabbe pi sakalaṃ dīpaṃ dehi no abhayaṃ tuvaṃ.“

Bhayaṃ sītaṃ tamaṃ tesam hantvā¹⁷ taṃdinnabhūmiyaṃ.
Cammakhaṇḍaṃ¹⁸ attharivā tatthāsi Mārajī Jino ti¹⁹.

Tato²⁰ tattha nisinno bhagavā²¹ tejokasiṇaṃ samāpajjitvā²² cammakhaṇḍaṃ samantato²³ jāletvā vaḍḍhesi²⁴. Te cammakhaṇḍena²⁵ abhibhūtā²⁶ samantato sāgara-pariyante rāsibhūtā ahesuṃ. Tato bhagavā iddhibalena Giridīpaṃ nāma idhānetvā tattha yakkhe pavesetvā dīpaṃ yathāṭṭhāne ṭhapetvā cammakhaṇḍaṃ samkhipi²⁷.

Tadā devatāsamaṅgamo ahoṣi. Tasmaiṃ samāgame bhagavā dhammaṃ desesi. Tadā

Mhv 1,32-36 nekesaṃ pāṇakoṭīnaṃ dhammābhisamayo ahu. Saraṇesu²⁸ ca sīlesu ṭhitā āsuṃ asaṃkhiyā.

Sotāpattiphalaṃ patvā sele Sumanakūtake²⁹
Mahāsumanadevindo pūjīyaṃ yāci pūjīyaṃ³⁰.

Siraṃ³¹ parāmasitvāna nīlāmalasiroruhe³².
Pāṇimatte adā kese tassa pāṇihito³³ Jino.

So taṃ suvaṇṇacaṃgoṭavarenādāya satthuno.
Nisinnaṭṭhānaracite nānāratanasāncaye.

¹ vS₃Guttahālam; S₇ Guttasālam; C Bhuttasālā. ² S₆ mahābalakāyena. ³ S₁ gacchito.

⁴ S₁₀ kattha. ⁵ S₅ Mahiyaṃgaṇaṃ thūpaṃ. ⁶ S₃S₄S₆S₇ nāma 'yaṃ; C nāmo 'yam.

⁷ S₁ Mayhaṅganathūpe; S₆ Mayhaṅganathūpo. ⁸ v Thūp imaṃ. ⁹ S₁S₃Mhv Thūp tiyo-

janāyate; S₂S₆C tiyojanāyāme. ¹⁰ S₅ yojanavithato. ¹¹ S₆ yakkhaṃ samāgamaṃ. ¹² S₁S₆

Mayhaṃgaṇathūpassa; S₇ Mayiyaṃgaṇathūpaṃ 'ssa [l. Mahiyaṃ°]. ¹³ S₄S₇C santāpetvā.

¹⁴ S₂ add. yācito. ¹⁵ S₃ om.; in Thūp steht mayhaṃ vor nisīdanaṭṭhānaṃ. ¹⁶ Statt āhu

te: v āgate; S₃ āha taṃ. ¹⁷ S₃S₄S₅S₆ gantvā. ¹⁸ S₆ cammaṃ khaṇḍaṃ. ¹⁹ Statt Mārajī

Jino ti: P tatthāhi Mārabhūtī; S₂ tatthāsīno 'si Mārajī; S₃ tatthāsi Mārajijjino ti; S₅ tatthāsi

Mārajijjino ti; S₆C tatthāsi Mārajijjino ti; Mhv tatthāsīno jino tato. ²⁰ S₂ Thūp om. ²¹ Thūp

om. ²² P samāpajji. ²³ S₄ samantāpito dā [?]; S₇ samantā pi no jāletvā; S₈ samanta.

²⁴ S₁ vaḍḍesi; S₂ chaḍḍhesi. ²⁵ C vammakhaṇḍena. ²⁶ S₂ abhibhūtā[{}o] S₄ asibhūto; S₈

abhūtā. ²⁷ S₃ khipi; S₅ add. ci [?]. ²⁸ S₄ asaraṇesu. ²⁹ S₁ Sumanakūtake. ³⁰ S₃ pūjītuṃ.

³¹ S₃ sīsaṃ. ³² S₁C Ras-gsn °siroruhu; Mhv °siroruhu; Mhv_(v.l.) °siroruhu; Thūp °siroruhu.

³³ S₂C Ras-gsn paṇahito; S₃S₈ paṇihite.

Uccato¹ sattaratane² ṭhapetvāna³ siroruhe.
 Taṃ⁴ indanīlathūpena pidahesi⁵ namassi cā 'ti.

Parinibbute⁶ bhagavati lokanāthe dhammasenāpati-Sāriputtattherassa⁷ antevā-siko Vasabhanām⁸ eko thero citakato gīvaṭṭhīdhātum⁹ gahetvā bhikkhusaṃgha-parivuto āgantvā tasmim̐ yeva cetiye patiṭṭhāpetvā meghavaṇṇapāsāṇehi chādevtvā dvādasahatthubbedham̐ thūpaṃ katvā¹⁰ pakkāmi. Atha Devānaṃpiyatissara-ñño¹¹ bhātā¹² Cūlābhayo¹³ nāma taṃ¹⁴ abbhutaṃ¹⁵ cetiyaṃ disvā¹⁶ tiṃsahatthubbedhacetiyaṃ¹⁷ kāresi. Idāni Duṭṭhagāmaṇī Abhayamahārāja¹⁸ Mahiyaṅgaṇaṃ¹⁹ āgantvā tattha²⁰ damiḷe maddanto asītiṭṭhatthubbedham̐²¹ kañcukacetiyaṃ kāretvā pūjam akāsi. Evaṃ mahabbhutaṃ cetiyaṃ ahoṣi.

△ (Thūp)

Tato rājā Mahiyaṅgaṇato²² Ambatitthaṃ gantvā Ambadamiḷaṃ catūhi māsehi gaṇhi²³. Tato oruyha mahabbale satta damiḷe ekāhen' eva gaṇhi. Tato Antarāsobbhe²⁴ Mahākoṇḍadamiḷaṃ²⁵ Doṇagāme²⁶ Gavaramiḷaṃ Hālakole Issariyadamiḷaṃ²⁷ Nālisobbhe Nālikadamiḷaṃ Khāṇugāmamhi²⁸ Khāṇukadamiḷaṃ²⁹ Tambunnaṃmake³⁰ mātulabhāgineyye³¹ dve damiḷe gaṇhi. Tadā rājā damiḷehi yujjhamāno evaṃ saccam akāsi³².

Thūp 211,2-20

Vuttaṃ hi³³:

„Ajānitvā sakaṃ³⁴ senaṃ³⁵ ghātentī sajanaṃ³⁶“ iti
 sutvāna³⁷ saccakiriyaṃ akarī tattha bhūpati:

Mhv 25,16-18

„Rajjasukhāya vāyāmo nāyaṃ mama kadāci pi³⁸.
 Sambuddhasāsanass' eva³⁹ ṭhapanāya ayaṃ mama.

Tena⁴⁰ saccena me senākāyopagatabhaṇḍakaṃ
 jālavaṇṇaṃ va hotū“ 'ti⁴¹ taṃ tath' eva tadā ahū 'ti.

Evaṃ rājā Gaṅgātīre catuvīsatikhandhāvāresu damiḷehi⁴² saddhiṃ mahantaṃ

△ (Thūp)

¹ C Ras-gsn Mhv sabbato; Thūp uccato. ² C Ras-gsn add. te. ³ S₁₀ thapitvāna; C Mhv ṭhapetvā. ⁴ S₃ om.; C Mhv so. ⁵ S₃ pidaheṇasi; S₄ pidaheṣiṃ; S₅ pidesi ca; S₆ pidaḥosi. ⁶ S₁Thūp add. pana; S₇ parinibbate. ⁷ S₃ °senāpatiṃ Sāriputta°. ⁸ S₃C Vasabho nām'; Mhv Sarabhunāmako; Thūp Sarabhū nām'. ⁹ S₃ gīvādhātum. ¹⁰ Thūp kāretvā. ¹¹ S₁ °mahāraṃṇā. ¹² S₄ bhātu. ¹³ S₅S₆C Cūlābhayo; S₈ Culabhāyo. ¹⁴ S₇ naṃ. ¹⁵ S₃ om. ¹⁶ S₇ nisvā. ¹⁷ S₁S₃S₄C Thūp tiṃsahatthubbedham̐ cetiyaṃ. ¹⁸ Thūp add. pi. ¹⁹ S₁ Mahiyaṅgaṇaṃ. ²⁰ S₅ tattha tattha. ²¹ S₄ asītiṭṭhatthubbedham̐. ²² S₁ Mahiyaṅgaṇato. ²³ S₃ saṃgaṇhi. ²⁴ S₁ Antarāsobbhe; S₃ Antarasobbho; S₄ Antarāsobbha. ²⁵ S₁ Mahākoṇḍadamiḷaṃ; S₃ Mahātoṇḍadamīḷe; Thūp Mahākoṭṭhadamiḷaṃ. ²⁶ S₁ Lonagāme. ²⁷ S₃ Issaridamiḷaṃ; S₁₀ Issariyaṃ damiḷaṃ; Thūp Mahissariyadamiḷaṃ; Sdhk Mahāissariya nam demala. ²⁸ S₆ om. ²⁹ S₂ Khāṇudamiḷaṃ; S₆ om. ³⁰ S₃ Tambupaṇṇāgāmake; S₆S₁₀ Tambunnaṃmake. ³¹ S₁S₄C °bhāgineyya; S₆ °bhāgineyyā; S₇ °bhāgineyyo. ³² S₁ om. tadā rājā – akāsi. ³³ Thūp om. rājā damiḷehi yujjhamāno evaṃ saccam akāsi vuttaṃ hi. ³⁴ Ras-gsn sakā. ³⁵ S₆ senaṃ senaṃ; Ras-gsn senā. ³⁶ Thūp sajanā. ³⁷ S₁ add. so. ³⁸ Statt kadāci pi: Mhv sadā pi ca (GEIGER); kadāci pi (TURNOUR); Thūp kadā pi ca. ³⁹ Statt sambuddhasāsanass' eva: S₆ samuṭṭhāsāsanaseva; S₁₀ sambuddham̐ sāsanaṃ' eva. ⁴⁰ S₆ kena. ⁴¹ Statt va hotū ti: S₃ va hotiti; S₆ catuṭi [?]; S₇ hotāi [?]. ⁴² S₁ damiḷe.

yuddhaṃ karonto mahādamiḷasenaṃ ghātesi¹. Tato ghātitāvasesā āgantvā Vijitanagaraṃ saraṇaṃ katvā² pavasiṃsu³.

Vgl. *Sah(B)* 221

Atha rājā Vijitanagaraṃ gaṇhanatthāya yodhe⁴ upaparikkhanto magadhanāliyā soḷasanālimattasurāgaṇhanakam⁵ ekam⁶ vittham⁷ nikkhasahassena⁸ kārapetvā ammaṇattayam⁹ kahāpanarāsim¹⁰ kārapetvā rāsimatthake surāya paripuṇṇam¹¹ vittham ṭhapetvā dasamahāyodhe pakkosāpetvā „Imaṃ suram¹² vittham pivitvā vitthena saddhiṃ kahāpaṇe gaṇhathā“¹⁷ ti āha. Yodhā tuṅhī ahesuṃ. Atha rājā Goṭhaimbaraṇ ca Theraputtābhayaṇ ca Dāṭhāyodhaṇ ca āmantetvā¹³ surāpātum¹⁴ niyojesi. Te „Mayam¹⁵ deva pātum ayuttarūpā“ ti paṭikkhipiṃsu. Rājā Suranimmalam¹⁶ pakkositvā tath' evāha¹⁷: „So 'haṃ deva suram pivissāmi.“ Etam attham sutvā bahujanā¹⁸ sannipatanti. „Tesaṃ dātum kahāpaṇāni mandāni“ ti āha. Rājā aññāni pi chaḷammaṇākahāpaṇāni¹⁹ tath' eva rāsim akāsi. So suram pivitvā kahāpaṇe saṃvibhajitvā manussānaṃ adāsi²⁰. Surāya pītabhāven' assa²¹ Suranimmallo ti vohariṃsu²².

△ (*Sah*)

Rājā taṃ vīmaṃsitvā Nandimittam vīmaṃsanattham²³ tassa²⁴ rājupaṭṭhānam²⁵ āgamanamagge²⁶ suram pāyetvā Kaṇḍulam muñcesi. Tadā so karivaro gajjanto nadanto²⁷ soṇḍāya bhūmiṃ paharanto tassābhikumhaṃ dhāvi. Tadā

Mhv 25,22-23

gaṇhitum āgataṃ hatthiṃ Nandimitto karehi taṃ.

Ubho dante pīlayitvā ukkuṭikaṃ nisīdayi.

Hatthinā Nandimitto tu yasmā²⁸ yattha²⁹ ayujjhi so.

Tasmā tattha kato³⁰ gāmo³¹ Hatthiporo ti vuccati³².

Evam te rājā vīmaṃsitvā Vijitanagaraṃ gahaṇattham³³ nikkhami. Taṃ sutvā damiḷā yuddhāya upadhāviṃsu³⁴. Atha tehi saddhiṃ mahāyodhānaṃ suhiṃsano mahāsaṅgāmo³⁵ ahoṣi. Atha puratthimadvāre³⁶ Veḷusumano assam abhiruyha yujjhanto anekasatadamīḷe³⁷ ghātesi. Tato damiḷā³⁸ antopuram pavisitvā dvāram thakesuṃ³⁹. Atha rājā⁴⁰ niyojesi: „Attano attano⁴¹ balavāhaṇaṃ gahetvā⁴² yuddham⁴³ karontu“ ti. Atha Kaṇḍulahatthi Nandimitto Suranimmallo ca dakkiṇadvāre kammaṃ kariṃsu. Mahāsoṇ⁴⁴ Goṭhaimbaro⁴⁵ Theraputtābhayo cā ti ime ca⁴⁶ tayo itaresu⁴⁷ tīsu⁴⁸ dvāresu kammaṃ kariṃsu⁴⁹.

¹ S₁ ghātesi. ² S₂ om. saraṇaṃ katvā. ³ S₈ pavisasu [?]. ⁴ S₆ yodho.

⁵ S₁ soḷasanālimattam surāgaṇhanakam. ⁶ S₂S₃ om. ⁷ S₁ surāvitham ⁸ S₄

nikkhatisahassena. ⁹ S₁₀ ammanattam. ¹⁰ S₃S₄S₆S₇ kahāpanam rāsim. ¹¹ Statt surāya

paripuṇṇam: S₁ surāparipuṇṇam; S₄ surāyamatthasurāya paripuṇṇam; S₁₀ surāya paripuṇṇa-

¹² v S₃S₄S₅S₇S₁₀C surā-. ¹³ Statt Theraputtābhayaṇ ca Dāṭhāyodhaṇ ca āmantetvā: S₆

Theraputto bhaya Veḷu Dhāṭhāyodhaṇ ca mantetvā [?]. ¹⁴ v suram pātum. ¹⁵ S₃ mayā.

¹⁶ S₁ Nimmaṃ; S₃ Nimmalam. ¹⁷ S₄ evā. ¹⁸ S₁ bahujanam [graph.?). ¹⁹ S₃C

chaḷammaṇākahāpaṇāni; S₄ calammakahāpaṇāni. ²⁰ S₆ om. ²¹ Statt pītabhāven' assa: S₁

tibhāven' assa; S₅ pī[[ta]][[surā]]bhava assa. ²² S₇ hariṃsu. ²³ S₆ vīmaṃsanatvam. ²⁴ S₁

tath' assa. ²⁵ S₄ rājāpaṭṭhānam. ²⁶ S₃ āgatamagge; S₇ āganamagge. ²⁷ S₄ nidanto; S₁₀ om.

²⁸ S₄ samā. ²⁹ S₆ attha. ³⁰ S₄ karo. ³¹ S₃ nāmo; S₄S₅S₆S₈S₁₀ kāro; S₇ [[kāro]][[gāmo]].

³² S₂S₃ vuccatīti; S₅ vuccatīsi [?]. ³³ S₆S₁₀C gaṇhaṇattham. ³⁴ S₃ upasamkmi dhāviṃsu.

³⁵ S₇ mahāgāmo. ³⁶ S₆S₈ °dvāro. ³⁷ S₁ anekasate damiḷe. ³⁸ C damiḷam. ³⁹ S₄ ekesuṃ;

S₆ ekesu. ⁴⁰ v add. yodhe; Sdhlk add. yodhayan. ⁴¹ S₃ om.; S₇ [[attano]]. ⁴² S₆ om. tesu

tesu dvāresu. ⁴³ S₁ yujjham. ⁴⁴ S₁₀C Mahāsena. ⁴⁵ S₁₀ Goṭhimbāro. ⁴⁶ v S₃S₄S₅S₆S₇C

om. ⁴⁷ S₃ itare. ⁴⁸ S₆ ti-. ⁴⁹ S₃ om. kammaṃ kariṃsu.

Tañ ca nagaram sukḥaparikhā kaddamaparikhā udakaparikhā ti parikhāttayaparikkhittam¹ aṭṭhārasahatthubbedham dalhapākāram² tatthatatthayodhasatasampariḥṇāgopuram³ ayodvārehi yuttam tatthatatthathitehi nikkhittasarasattito-marabheṇḍivāḷādinānāvudhehi⁴ ca yantadhanuyantapāsāṇaasanikkhandhehi⁵ ca⁶ siṅcamānapakkaṭṭhitamalāsilesehi⁷ ca⁸ niranaram ahoṣi.

Tato Kaṇḍulo dhāvitvā⁹ jaṇṇukehi thito dantehi silāsudhāittikā¹⁰ bhinditvā ayodvāram sampāpuṇi. Tato¹¹ damiḷā gopure thatvā nānāyudhā¹² nikkhipiṃsu¹³. Pakkaayogule¹⁴ c' eva pakkaṭṭhitasileso¹⁵ ca¹⁶ hatthipiṭṭhiyam khipiṃsu¹⁷. Tadā Kaṇḍulo vedanaṭṭho¹⁸ udakaṭṭhānam gantvā uduke ogāsi¹⁹. Tam disvā Goṭhaimbaro „Idam surāpānan“ ti maññāyi. „Nāyam are surāpānam āyodvāravighāṭanan nām' etaṃ gaccha²⁰. Sakkonto gantvā dvāram vighātehi“ ti āha. Tam sutvā nāgarājā jātābhimāno janasotapuṭṭhāni pāṭento viya gajjanto²¹ koṅcanādam²² karento²³ jalam²⁴ dvidhā katvā uggamma thale aṭṭhāsi. Tato²⁵ hatthivejja²⁶ silesam dhovitvā²⁷ osadham akaṃsu²⁸. Tato rājā hatthim²⁹ abhiruyha³⁰ pāṇinā kumbham parāmasitvā „Sakalalaṃkātale rajjam tava³¹ dammi puttā“ 'ti tam rajjena³² tosetvā varabhojanam bhojetvā vaṇam³³ sātakena veṭhetvā suvammitam³⁴ katvā cammapiṭṭhiyam³⁵ mahisacammaṃ sataguṇam^{36,37} katvā bandhitvā³⁸ tassopari³⁹ telacammaṃ⁴⁰ bandhitvā⁴¹ tam vissajjesi. So asanīviya gajjanto⁴² gantvā dāthāhi⁴³ padaram vijjhi⁴⁴. Pādena ummāram hani. Dvārabāhāhi⁴⁵ saddhiṃ ayodvāram mahāsaddena bhūmiyam pati.

Thūp 212,11-22

Tena vuttam⁴⁶:

Asanī viya gajjanto⁴⁷ so gantvā vāraṇo⁴⁸ bhusam^{49,50}.

Padaram vijjhi dāthāhi ummāram padasā hanī⁵¹.

Sadvārabāham⁵² tam dvāram⁵³ bhūmiyam saravam patīti.

Mhv 25,37c-38

Atha⁵⁴ gopure dabbasambhāram pana hatthipiṭṭhiyam⁵⁵ patantam disvā Nandimitto bāhāhi paharivā pavaṭṭesi⁵⁶. Tadā Kaṇḍulo dāthāpīlanaveram chaḍḍesi⁵⁷.

¹ S₃S₄S₁₀ parikhāttayam parikkhittam. ² S₁ dalhaparikkhāram. ³ S₁ yodhasampariḥṇā°; S₂ °pariḥṇāṃ gopuram; S₃ °sampakiṇṇa°; S₄ yodhasatam pariḥṇā°; S₆ °sataparikinna°. ⁴ S₆ °ādīhi nānāyudhehi; C °nānāyudhehi. ⁵ S₁ °pāsāṇaanikkhandhehi. ⁶ S₂ om.; C va. ⁷ S₁ °mālasālehi; S₃ °pakkaṭṭhitasilesehi; S₄ °malayasilesehi. ⁸ S₁ om.; C va. ⁹ Statt Kaṇḍulo dhāvitvā: S₁ Kaṇḍule yācitvā; S₁₀ Kaṇḍulo jhāvitvā. ¹⁰ v S₅S₁₀ silāyudhā°. ¹¹ Thūp tadā. ¹² S₁S₃S₄S₅ nānāyudhā; S₁₀Thūp nānāyudhāni. ¹³ S₁ add. sā; S₁₀Thūp khipiṃsu. ¹⁴ C pakkāyogulañ. ¹⁵ S₁S₁₀ °silese; S₂ °silehi; S₃ °silesehi; Thūp °silesañ. ¹⁶ S₁ va. ¹⁷ Thūp pakkhipiṃsu. ¹⁸ C Thūp vedanaṭṭho. ¹⁹ v Thūp ogāhi; S₃ ohīyi. ²⁰ S₁ gacchi. ²¹ S₃ gajjanto; S₇S₁₀ gacchanto. ²² C kuṅcanādam. ²³ v S₃S₄S₅S₆S₇S₁₀ C karonto. ²⁴ S₁ jala-. ²⁵ Thūp atha. ²⁶ S₃Thūp hatthivejjo. ²⁷ S₁ samdhovitvā [dit.?). ²⁸ Thūp akāsi. ²⁹ S₂ hatthim hi. ³⁰ Thūp āruhya. ³¹ S₄ va. ³² Thūp om. puttā ti tam rajjena. ³³ S₅ vaṇa-. ³⁴ P suvammitam [?]. ³⁵ S₃ piṭṭhiyam; C cammapiṭṭhiyam; Thūp vamma°. ³⁶ C Mhv Thūp sattaguṇam [Thūp. conj.]. ³⁷ Statt mahisacammaṃ sataguṇam: S₃ °cammasataguṇam; S₆ °cammasatam guṇam. ³⁸ S₁ bandhi. ³⁹ S₁ tassopari. ⁴⁰ S₃ tele cammam. ⁴¹ S₄ om. tassopari telacammaṃ bandhiivā. ⁴² S₆ gacchanto. ⁴³ P aṭṭhāsi. ⁴⁴ v Thūp vijjhitvā; S₃ vijjhati. ⁴⁵ S₃ dvārabāhāni; S₄ dvāram bāhāhi. ⁴⁶ S₄ add. hi. ⁴⁷ S₇ gacchanto. ⁴⁸ S₅ vāreṇa; S₆ vāraṇe. ⁴⁹ S₃ bhuvi. ⁵⁰ Statt vāraṇo bhusam: C Ras-gsn Mhv 'paddave saham. ⁵¹ Statt padasā hanī: S₁ padasāni. ⁵² S₄ sadvāram. ⁵³ S₄ om. tam dvāram; S₅ om. dvāram. ⁵⁴ Thūp om. tena vuttam – atha. ⁵⁵ S₁ °piṭṭhiṃ. ⁵⁶ S₁S₃ pavaddhesi. ⁵⁷ S₆S₇C chaḍḍhesi.

- △ (Thūp) Atha Kaṇḍulo attano piṭṭhim¹ ārohanatthāya² Nandimittam olokesi. Taṃ ñatvā Nandimitto „Aham are kadā³ aññena katamaggena pavittḥapubbo⁴?“ ti taṃ⁵ na⁶ icchanto⁷ aṭṭhārasahatthubbedham pākāraṃ bāhunā paharivā aṭṭhūsabhappamā-
ṇapadesē⁸ pādetvā⁹ Suranimmalam olokesi. So pi „Aham tayā katamaggena na pavisissām“ ti taṃ anicchanto aṭṭhārasahatthubbedham¹⁰ pākāraṃ ullamghitvā
Thūp 212,26–213,4 damiḷānaṃ matthake asani viya nagarabbhantare pati¹¹. Atha Goṭhaimbaro pi¹² Theraputtābhayo pi ekekadvāraṃ bhinditvā pavisimsu. Tato:
- Mhv 25,45-46 Hatthī gahetvā rathacakkam Mitto sakaṭapañjaram
nāḷikerataruṃ Goṭho Nimmalo¹³ khaggam uttamaṃ
tālārukkham Mahāseṇo¹⁴ Theraputto mahāgadam¹⁵
visuṃ visuṃ vīthigatā damiḷe tattha cuṇṇayun ti.
- Evam Vījitanagaraṃ catumāsehi¹⁶ bhinditvā damiḷe māretvā tato Girilokaṃ
nāma¹⁷ gantvā Giriyadamiḷam¹⁸ aggahesi. Tato Mahelanagaraṃ¹⁹ gantvā catumā-
sehi²⁰ Mahelārājānaṃ gaṇhi. Tato rājā²¹ Anurādhapuraṃ gacchanto saporiso²² Kā-
sapabbate nāma khandhāvāraṃ nivāsetvā²³ tattha Posonanagaraṃ²⁴ nāma vāpiṃ²⁵
kāretvā jetṭhamūlamāsamhi udakakīḷam kīḷi. Eḷāro²⁶ pi Duṭṭhagāmaṇissa āgata-
bhāvāṃ sutvā amaccehi saddhim mantesi²⁷.
- △ (Thūp) Tam atthaṃ dassetuṃ:
- Mhv 25,52-54 Taṃ yuddhāyāgataṃ²⁸ sutvā rājānaṃ Duṭṭhagāmaṇim²⁹
amacce sannipādetvā Eḷāro āha³⁰ bhūmipo³¹:
„So rājā va sayam³² yodho yodhā tassa³³ bahū kira.
Amaccā kin nu kātabbam³⁴ kin nu³⁵ maññanti no?“ iti.
Dīghajantuppabhutayo³⁶ yodhā Eḷālarājino³⁷.
„Suve³⁸ yuddham³⁹ karissāma⁴⁰“ iti te nicchayaṃ karun ti.
- Thūp 213,5-214,33 Tato so⁴¹ punadivase yuddhasannaddho⁴² Mahāpabbatahatthim āruya mahā-
- ¹ S₃S₅ piṭṭhi-. ² Thūp āruhanatthāya. ³ S₂ tadā; S₃ om. ⁴ S₁S₄ pavittḥam pubbo. ⁵ S₃ om. ⁶ S₈ naṃ. ⁷ Statt pavittḥapubbo ti taṃ na icchanto: S₂ na pavi[[tḥapubbo]]sissāmīti taṃ anicchanto. ⁸ S₁ aṭṭhūsabhappamāṇappadosam [l. °ppadesam] pakāraṃ bhinditvā; S₂ aṭṭhūsabhappamāṇam padese; S₃ aṭṭhūsabhappamāṇappabhedapākāraṃ bhinditvā; C aṭṭhūsabhamaṭṭappamāṇapadesē; Sdhk aṭa isbak pamaṇa tām bida [=aṭṭhūsabhappamāṇappadesam bhinditvā]. ⁹ S₇ pādetvā. ¹⁰ S₂ °haithupabbedham. ¹¹ S₄ apati; S₇ patiṃ. ¹² S₁Thūp add. Soṇo pi; S₆ om. ¹³ Mhv Nimilo. ¹⁴ v S₃S₅Ras-gsn Mhv Thūp Mahāsoṇo. ¹⁵ S₂S₃ mahāgadā. ¹⁶ S₂S₃Thūp catūhi māsehi. ¹⁷ Statt Girilokaṃ nāma: S₄ Girilokanāma. ¹⁸ S₁S₅ Giridamiḷam. ¹⁹ S₁ Mahelantaram. ²⁰ S₂Thūp catūhi māsehi. ²¹ S₁ rājānaṃ. ²² Thūp parito. ²³ Thūp nivāsetvā [v.l. nivāsetvā]. ²⁴ S₁ Posenanagaraṃ; S₃S₅ Pesonagaraṃ; S₄S₆S₇ Posonagaraṃ. ²⁵ Statt Posonanagaraṃ nāma vāpiṃ: Thūp taḷākaraṃ. ²⁶ S₆ Eḷāre. ²⁷ S₇ āmantesi; Thūp mantetvā. ²⁸ S₁S₅C yuddhāgataṃ; S₃S₆ yuddhāya gataṃ; S₄ suddhāyāgataṃ [graph.]. ²⁹ S₃S₄ Duṭṭhagāmaṇi; S₅ Duṭṭhagāmaṇi. ³⁰ S₆ āhu. ³¹ S₁ bhūmivo; Mhv bhūpati. ³² Statt va sayam: S₁S₃ vassam; S₄S₅S₆S₇Ras-gsn Mhv ca sayam. ³³ S₁C Ras-gsn Mhv c' assa. ³⁴ S₅ kātabbā. ³⁵ Mhv ti. ³⁶ S₆ kinnu Dīghajantuppabhūtayo. ³⁷ S₆ Eḷālarājano. ³⁸ S₅S₆S₇S₈S₁₀ sve. ³⁹ S₇ suddham [graph.]. ⁴⁰ S₁ karissāmi. ⁴¹ Thūp om. tato so. ⁴² S₇ yuddham sannaddho.

balakāyaparivuto nikkhami. Gāmaṇirājā¹ pi mātārā saddhiṃ mantevā tassā² matena³ dvattiṃsabalakoṭṭhake⁴ kāretvā chattadhare⁵ rājarūpake⁶ tattha tattha ṭhapesi. Abbhantarakoṭṭhake sayam aṭṭhāsi. Tato ubhinnaṃ⁷ rājūnaṃ⁸ mahāsaṃgāme⁹ vattamāne Eḷālaraṇṇo Dīghajantu¹⁰ nāma yodho¹¹ khaggaphalake*¹² gahetvā bhūmito aṭṭhārasahatthubbedhaṃ nabham uggantvā yujjhanto¹³ balakoṭṭhake patvā „Ettha rājā“ ti mañña māno gantvā¹⁴ rājarūpake chinditvā paṭhamaṃ¹⁵ balakoṭṭhakaṃ bhindi. Eten’ eva niyāmena dutiyaṃ tatiyan ti yāva ekatiṃsatimabalakoṭṭhakaṃ¹⁶ bhinditvā Gāmaṇinā¹⁷ ṭhitaṃ balakoṭṭhakaṃ āgañchi¹⁸. Tada¹⁹ Nimmalo²⁰ rañño paṭigacchantaṃ²¹ taṃ²² disvā „Aham²³ are Suranimmalo. Kūhiṃ gacchasi? Yadi te purisākāram atthi idhāgacchā“ ti akkoṣi. Taṃ sutvā Dīghajantu „Paṭhamaṃ imaṃ māretvā gamissāmi“ ti kujjhivā ākāsam abhuggantvā khaggam uggiritvā* Suranimmalābhimukho otari. Suranimmalo attano upari otarantaṃ taṃ²⁴ disvā attano phalakaṃ upanāmesi. Itaro „Phalaken’ eva saddhiṃ taṃ²⁵ dvidhā chindissāmi“ ti cintevā²⁶ phalakaṃ pahari. Itaro phalakaṃ²⁷ muñci. Dīghajantu phalakaṃ chinditum²⁸ asakkonto bhūmiyaṃ pati. Suranimmalo taṃ sattiyaṃ paharī. Phussadevo taṃkhaṇe²⁹ saṃkhaṃ dhami. Asanisaddo³⁰ viya ahoṣi. Ummādappattā³¹ viya manussa³² ahesuṃ. Tasmīṃ khaṇe mahatīdamaḷasena³³ bhijjittha³⁴ Eḷālo pi hatthipiṭṭhe nisinno yeva palāyi³⁵. Tada Duṭṭhagāmaṇiraṇṇo senā damaḷasenaṃ³⁶ mārentā tattha rāsiṃ akaṃsu³⁷.

Tathā hi:

Tattha vāpijalaṃ³⁸ āsi hatānaṃ lohitāvilam³⁹.

Tasmā „Kulattavāpī“ ti nāmato vissutā⁴⁰ ahu.

Carāpetvā tahiṃ bheriṃ Duṭṭhagāmaṇī bhūpati⁴¹

„Na hanissantu⁴² Eḷāraṃ⁴³ maṃ⁴⁴ muñciya⁴⁵ paro⁴⁶“ iti.

Sannaddho sayam⁴⁷ āruyha sannaddham Kaṇḍulaṃ karim

Eḷāraṃ anubandhanto dakkhiṇadvāram āgami⁴⁸.

Mhv 25,66-71

¹ **Thūp** Gāmaṇī. ² **S**₃ *kassā*. ³ **v** *mantena*; **S**₅ *mante*. ⁴ **S**₁ *dvattiṃsabalayuddhaṃ karissāma koṭṭhake* [dit.?). ⁵ **S**₁ *chattadhara*-. ⁶ **S**_{2**S**₃ *rājarūpakena*. ⁷ **S**_{5**S**₆ *ubhinna*-; **Thūp** om. ⁸ **S**₁ *rājānaṃ*; **Thūp** om. ⁹ **S**₁ *mahāsamkhe* [?]. ¹⁰ **S**₁ *Dīghajantuṇā*. ¹¹ **S**₁ *mahāyodha*; **Thūp** *mahāyodho*. ¹² **Thūp** *khaggaphalakaṃ*. ¹³ **S**₁ *yujjhivā*. ¹⁴ **Thūp** om. *yujjhanto balakoṭṭhake – gantvā*. ¹⁵ **S**_{5**S**₁₀ *paṭhama*-. ¹⁶ **S**₁ *ekatimsabala*°; **S**_{3**S**_{4**S**_{7**S**_{10**C** *ekatimsatimam balakoṭṭhakaṃ*; **S**_{5**S**₆ *ekatimsatibala*°. ¹⁷ **S**₂ om. *tattha ṭhapesi abbhantarakoṭṭhake – Gāmaṇinā*. ¹⁸ **S**₁ *āgamāsi*; **S**₆ *āgacchi*. ¹⁹ **S**₇ om. ²⁰ **v** **S**_{3**S**_{6**C** *Suranimmalo*. ²¹ **v** **S**_{3**S**_{4**S**_{5**S**_{6**S**_{7**S**_{10**C** *parigacchantaṃ*. ²² **S**_{4**S**₆ om. ²³ **S**₃ *maham*; **S**₆ *āham*; **S**₈ *āgam*. ²⁴ **S**_{1**S**_{5**S**₆ om. ²⁵ **S**₁ om. ²⁶ **S**₃ *chinditvā*. ²⁷ **S**₆ om. *itaro phalakaṃ*. ²⁸ **S**₃ om. *pahari itaro – phalakaṃ chinditum*. ²⁹ **C** *tasmīṃ khaṇe*. ³⁰ **S**_{1**S**₃ *asanisatasaddo*. ³¹ **S**₁ *ummādappatto*; **S**₃ *manussā ummādappattā*. ³² **S**₃ om. ³³ **S**₃ *damile*; **S**_{4**S**₁₀ *damilī senā*. ³⁴ **S**₁ *bhijjitvā palāyi*; **S**₃ *bhijjavā*. ³⁵ **S**₇ *palāyiṃ*. ³⁶ **S**₅ *damile senam*. ³⁷ *Statt mārentā tattha rāsiṃ akaṃsu: S₁ mārenti tattha tattha sisarāsiṃ ahoṣi. S₈ v vāpiṃ jalaṃ. S₅S₆ lohitaṃ vilam. S₄S₅S₆S₇S₁₀ vissuto. S₁ bhūpatim; S₆ add. tomaraṃ khipi Eḷāro [hpl.]. S₁₀ hassantu; C Ras-gsn Thūp hanissatu; Mhv hanissati; Mhv(v,l) hanissatu in allen singhalesischen Hss. und den Druckausgaben von TURNER und SUMAṄGALA. S₃ Eḷārā. S₁ mā; S₂ ma. S₁ muñci. S₁ saro; S₅S₆ pare. S₅S₆ 'ssam. S₁ upāgami.*}}}}}}}}}}}}}}}}}}}}}

Pure¹ dakkhiṇadvāramhi ubho yujjhimsu bhūmipā.
Tomaraṃ khipi Eḷāro. Gāmaṇi taṇ ca muñcasi*².

Vijjhāpesi³ ca dantehi taṃhatthiṃ sakahatthinā.
Tomaraṃ khipi Eḷāraṃ⁴. Sahatthi*⁵ tattha so pati*.

Tato vijitasamgāmo sayoggabalavāhano
Laṃkāekātapattaṃ so⁶ katvāna pāvīsi⁷ puran ti.

Atha rājā nagare⁸ bheriṇ carāpetvā samantā yojanappamaṇe manusse san-nipātetvā⁹ Eḷālaraṇṇo sarīrassa mahantaṃ sakkāraṃ kāretvā¹⁰ kūṭāgārena netvā jhāpetvā tattha cetiyaṃ kārāpetvā^{11,12} parihāram adāsi¹³. Ajjā pi rājāno taṃ pade-saṃ patvā bheriṃ na vādāpentī. Evaṃ Duṭṭhagāmaṇī Abhayamahārā jā dvattiṃsa damiḷarājāno¹⁴ gahetvā¹⁵ Laṃkāḍīpaṃ ekātapattaṃ¹⁶ akāsi.

Atha¹⁷ yadā Duṭṭhagāmaṇirājā¹⁸ Vijitanagaraṃ gaṇhi tadā Dīghajantuyodho¹⁹ Eḷāraṃ upasaṃkamitvā attano bhāgineyyassa yodhabhāvaṃ ācikkhitvā idhāga-manatthāya tassa santikaṃ sāsanaṃ pesesi²⁰. Bhalluko pi taṃ sāsanaṃ sutvā Eḷārassa daḍḍhadivasato sattame divase²¹ saṭṭhiyā²² purisasahasseehi²³ saddhiṃ otiṇṇo raṇṇo matabhāvaṃ sutvā pi lajjāya²⁴ Mahātitthato nikkhamitvā Koḷamba-hālake²⁵ nāma gāme²⁶ khandhāvāraṃ bandhitvā nisīdi²⁷. Duṭṭhagāmaṇirājā^{28,29} pi tassāgamaṇaṃ³⁰ sutvā sannaddho Kaṇḍulaṃ abhiruyha³¹ yodhaparivuto mahatā balakāyena³² abhinikkhami. Ummāda-Phussadevo³³ pi pañcāyudhasannaddho raṇṇo pacchimāsane nisīdi. Bhalluko pi pañcāyudhasannaddho hatthiṃ abhiruy-ha³⁴ rājābhīmukhaṃ āgañchi. Tadā³⁵ Kaṇḍulo tassa³⁶ vegamandibhāvattaṃ³⁷ saṇikaṃ saṇikaṃ³⁸ paccosakki. Senā pi hatthino³⁹ saddhiṃ⁴⁰ tath' eva paccosakki. Taṃ disvā⁴¹ rājā Phussadevaṃ āha: „Ayaṃ hatthi pubbe atṭhavīsatiyā yuddhe-su apaccosakkitvā* idāni kasmā⁴² paccosakkaṭi?“ ti. So āha: „Deva amhākam eva jayo⁴³ ayaṃ gajo jayabhūmiṃ avekkhanto paccosakkaṭi⁴⁴. Jayabhūmiṃ patvā ṭhassati“ ti. Nāgo pi⁴⁵ paccosakkitvā⁴⁶ puradevassa⁴⁷ passe Mahāvihārasīmante⁴⁸ atṭhāsi. Tato Bhalluko rājābhīmukhaṃ āgantvā rājānaṃ uppaṇḍesi.*⁴⁹ Rājā pi

¹ Mhv pura-; Mhv_(v.l.) Thūp pure. ² Statt taṇ ca muñcasi: v S₃C Ras-gsn Mhv Thūp tam avañcayī; S₇ taṃ va muñcasi. ³ S₃ vijjhāpehi. ⁴ v S₃Thūp Elāro; S₄ Elāra. ⁵ S₂ sahatthiṃ. ⁶ Statt Laṃkāekātapattaṃ so: S₁C Ras-gsn Laṃkaṃ ekātapattaṃ so; Mhv Laṃkaṃ ekātapattakaṃ; Thūp Laṃkaṃ ekātapattakaṃ [conj.]. ⁷ S₁ pāvīsiṃ. ⁸ S₃S₄ nare. ⁹ C san-nipātetvā. ¹⁰ C kārāpetvā. ¹¹ S₆Thūp kāretvā. ¹² S₁ om. tattha cetiyaṃ kārāpetvā. ¹³ S₇ adāsim. ¹⁴ S₁₀ °damiḷamahārājāno. ¹⁵ Thūp māretvā. ¹⁶ Thūp ekacchattaṃ. ¹⁷ Thūp om. ¹⁸ S₁S₃Thūp Duṭṭhagāmaṇi. ¹⁹ S₁ Dīghajantuno yodho. ²⁰ S₅ om. gahetvā Laṃkāḍīpaṃ – sāsanaṃ pesesi. ²¹ S₅ om. sattame divase; S₆ add. divasato sattame. ²² S₅ seṭṭhiyā. ²³ S₄ divasehi ²⁴ Thūp add. yujjhissāmīti. ²⁵ S₅ Kolambalālamke. ²⁶ S₅ gāmo. ²⁷ So nur S₃. Statt khandhāvāraṃ bandhitvā nisīsi: v khandhāvāraṃ nivesesi atha; S₄S₅S₆S₇S₈S₁₀C om.; S_{dhk} kadavuru bāda unnēya [=khandhāvāraṃ bandhitvā nisīdi?]; Thūp khandhāvāraṃ nivesesi. ²⁸ P Gāmaṇirājā. ²⁹ Statt atha Duṭṭhagāmaṇirājā: Thūp rājā. ³⁰ S₅ tassa gāmaṃ; S₆ tassa gamaṇaṃ. ³¹ S₃ āruyha. ³² Statt mahatā balakāyena: S₁S₃ mahābalakāyena. ³³ Thūp Phussadevo. ³⁴ Thūp āruyha. ³⁵ S₅ om. ³⁶ v tassā. ³⁷ S₂ vegamanda°. ³⁸ S₅S₆ om. ³⁹ S₅S₆ hatthinā; C hatthiṃ. ⁴⁰ C om. ⁴¹ Thūp om. taṃ disvā. ⁴² Thūp add. pana. ⁴³ P om. ⁴⁴ S₂ paccosakkaṭi. ⁴⁵ S₂ ti. ⁴⁶ S₅S₆ paccosakkatvā. ⁴⁷ C Phussadevassa. ⁴⁸ S₁ vihārasīmante. ⁴⁹ S₁ ugghosesi; S₂ ugghosi; S₃ upakkosi; Thūp upaṇḍesi.

khaggatalena mukhaṃ pidhāya taṃ akkosi. Atha so „Raṇṇo mukhe vijjhissāmī“ ti saraṃ khipi. So khaggatalam āhacca bhūmiyaṃ pati. Bhalluko¹ „Mukhaṃ² viddho ’smī“ ti saṇṇāya mahantaṃ³ ukkuṭṭhiṃ akāsi*. Tasmim̄ khaṇe Phussadevo⁴ tassa mukhe vijjhivā pātesi.

△ (Thūp)

Tena⁵:

Raṇṇo pacchā nisinno so Phussadevo mahabbalo.
Kaṇḍaṃ khipi mukhe tassa ghaṭṭento rājakuṇḍalam.
Rājānaṃ pādato katvā patamānassa tassa⁶ tu.
Khipitvā aparaṃ kaṇḍaṃ vijjhivā tassa jaṇṇukaṃ⁷.
Rājānaṃ sīsato katvā pātesi lahuhatthako⁸.
Bhalluko⁹ patite tasmim̄¹⁰ jayanādo avattharīti¹¹.

Mhv 25,91-93

Tato laddhajaye¹² raṇṇā¹³ nagaraṃ āgate Phussadevo raṇṇo kuṇḍalam¹⁴ ghaṭṭetvā¹⁵ khittadosassa¹⁶ daṇḍakammatthāya¹⁷ kaṇṇavallim̄ chinditvā lohitapasa-taṃ¹⁸ gahetvā rājānaṃ dassesi. Raṇṇo¹⁹ „Kim etan?“ ti vutte „Daṇḍakammaṃ²⁰ devā²¹“ ’ti āha. „Ko te²² doso?“ ti „So ’haṃ deva tumhākaṃ kuṇḍalam ghaṭṭe-sim̄²³. So me doso“ ti. Rājā²⁴ „Kim bhātika²⁵ adosaṃ²⁶ dosan²⁷ ti vadasī?“ ti vatvā attano kataññukatavedibhāvena²⁸ dve sare āṇāpetvā puṃkhena²⁹ ujukaṃ³⁰ ṭhapāpetvā tena pamāṇena kahāpaṇarāsīm̄ katvā Phussadevassa adāsi. Evaṃ Laṃkārajjam̄³¹ ekarajjam̄³² katvā yodhānaṃ yathānurūpaṃ ṭhānantaraṃ adāsi.³³

Ath’ ekadivasaṃ rājā attano pāsādātale sirisayanagato mahatiṃ sampattiṃ oloketvā³⁴ akkhihiṇiseṇāghātāṃ³⁵ anussari³⁶. Anussarantassa raṇṇo³⁷ mahantaṃ³⁸ domanassaṃ uppajji „Saggamaggantarāyo³⁹ me bhaveyyā“ ’ti. Tadā Piyaṅgu-dīpavihārāvāsīarahanto⁴⁰ raṇṇo parivitakkaṃ ṇatvā „Assāsetha nan“ ti⁴¹ aṭṭha arahante⁴² pesesi⁴³. Te āgantvā⁴⁴ āgatabhāvaṃ raṇṇo nivedetvā pāsādātalaṃ abhirūhiṃsu. Rājā there vanditvā āsane nisidāpetvā āgatakāraṇaṃ pucchi. Te āgatakāraṇaṃ⁴⁵ kathesaṃ. Tato rājā:

Thūp 215,13-18

„Kathan nu bhante assāso mama hessati yena me
akkhohinimahaṣeṇāghātā⁴⁶ kārapitā^{47,48}? iti⁴⁹.“

△ (Thūp)

Mhv 25,108-111

¹ S₁ add. pi. ² Thūp mukhe. ³ Thūp om. ⁴ S₂ add. pi. ⁵ v add. vuttaṃ. ⁶ S₅ om. ⁷ C jantukaṃ. ⁸ S₃ °gattako; S₄ gatthako. ⁹ S₃ Bhalluko. ¹⁰ S₁ kasmim̄. ¹¹ S₁ avatthathā ti; Mhv pavattatha. ¹² S₃S₅S₆ laddhajayo. ¹³ v S₃S₄S₅S₆S₇S₁₀ raṇṇo. ¹⁴ S₈ kulam. ¹⁵ S₁ ghatetvā. ¹⁶ S₃ khippa°. ¹⁷ S₁ sadaṇḍāya kammatthāya. ¹⁸ S₁ °paggharantaṃ; S₂ °pasitaṃ; S₅ °pasatiṃ. ¹⁹ S₅ raṇṇā. ²⁰ S₁ daṇḍakammaṃ. ²¹ S₁ vā. ²² S₄ ke [graph. ?]. ²³ S₁ ghaṭṭesi. ²⁴ S₁ om. ²⁵ Statt kim bhātika: S₄ kim ahātika. ²⁶ v dosaṃ; S₃S₆ adosa-. ²⁷ v doso. ²⁸ S₁ kataññū va katavedibhāvena. ²⁹ S₂ puṃkhaṃ; S₃ pukhena. ³⁰ v S₃ ujum. ³¹ S₃ Laṃkā. ³² v Thūp ekacchattaṃ. ³³ Thūp tato. ³⁴ S₁ add. pi. ³⁵ S₃ °senā. ³⁶ S₁S₅S₇Thūp om. ³⁷ S₈ raṇṇe. ³⁸ S₃ om. ³⁹ S₆ saggantarāyo. ⁴⁰ S₁S₃Thūp Piyaṅgudīpe arahanto; S₂C Piyaṅgudīpavāsī arahanto. ⁴¹ Statt assāsetha nan ti: Thūp assāsetum. ⁴² S₅S₆ aṭṭha arahanto. ⁴³ S₁S₃Thūp pesesum. ⁴⁴ S₁ gantvā. ⁴⁵ S₃ taṃ kāraṇaṃ. ⁴⁶ Mhv °ghāto. ⁴⁷ Mhv kārapīto. ⁴⁸ Statt akkhihiṇiseṇāghātā kārapitā: Ras-gsn °mahāseṇā hatā ghātāpitā. ⁴⁹ S₂ mama.

Ath' assa te āhaṃsu:

„Saggamaggantarāyo ca n' athi te tena¹ kammunā.

Diyaḍḍhamanujā te 'ttha² ghātita³ manujādhipa.

Saraṇesu ṭhito eko pañcasile pi⁴ cāparo.

Micchādīṭṭhī⁵ ca dussilā sesā pasusamā⁶ hatā⁷.

Jotayissasi so va tvaṃ⁸ bahudhā buddhasānaṃ.

Manovilekhaṃ⁹ tasmā tvaṃ viñodaya narissarā¹⁰ 'ti.

Evaṃ te¹⁰ rājānaṃ bodhetvā pakkamiṃsu. Rājā tesam vacanaṃ sutvā assāsam paṭilabhitvā te vissajjesī.¹¹

Evaṃ¹² rājā chattaṃ ussāpetvā ekarajjaṃ karonto saṃghassa adatvā paribhuttamaricavaṭṭissa¹³ daṇḍakammattāyā Maricavaṭṭivihāraṃ kuntadhātuṃ patiṭṭhāpetvā anagghāni ṭhapetvā ūnavīsati koṭidhanapariccāgena¹⁴ kārāpetvā mahāvihāraṇ ca¹⁵ kārāpetvā¹⁶ sannipatitānaṃ bhikkhūnaṃ¹⁷ satasahassaṇi ca bhikkhunīnaṃ navutisahasāni¹⁸ ca¹⁹ sacetiyaṃ patigaṇhāpesi²⁰. Tato navabhūmikaṃ Lohapāsādaṃ cattāro²¹ anagghaṃ ṭhapetvā²² tiṃsa koṭipariccāgena²³ kārāpetvā²⁴ ettakānaṃ²⁵ yeva²⁶ bhikkhūnaṃ niyyādetvā pūjam akāsi. Tato bhagavato²⁷ doṇamattaṃ dhātuṃ patiṭṭhāpetvā²⁸ vīsaratanasatikaṃ²⁹ Laṃkālaṃkārahūtaṃ Ratanamaḷikanāma maṅgalamahācetiyaṃ³⁰ paṭhavikampaṇādīaccherasatamaṇḍitaṃ saṭṭhutaratiṃsasatamahāvihārapatiṃmaṇḍitaṃ³¹ cetiyaṃ kārāpesi. Tattha catuvīsati anaggha³² ṭhapetvā koṭisatasahassa vayakaraṇaṃ³³ ahoṣi. So³⁴ catuvīsati vassāni rajjaṃ kārento Laṃkāyaṃ ekūnasatavihāre kāresi. Catuvīsati mahāvisākhapūjā³⁵ kārāpesi³⁶. Sakalataṃbapaṇḍīpe³⁷ bhikkhusaṃghassa³⁸ tikkhattuṃ ticīvaraṃ³⁹ adāsi. Satta sattadināni Laṃkārajjaṃ sāsanassa pañcakkhattuṃ adāsi. Sappisaṇṇitasuparisuddhavaṭṭiyā dvādasasu ṭhānesu dīpasataṃ dīpasahassaṃ dīpasatasahassaṃ^{40,41} jālesi. Aṭṭhārasasu ṭhānesu⁴² gilānānaṃ vejjeḥi pi⁴³ hitaṃ⁴⁴ bhesajjaṇ

Thūp 251,10-26

¹ S₁ kena. ² Statt te 'ttha: S₁Ras-gsn Sdhik cettha; S₆ tattha; Mhv vettha. ³ S₁ ghātikā. ⁴ Statt pañcasile pi: vS₃S₅S₆ pañcasileu. ⁵ S₁S₃ micchādīṭṭhī. ⁶ S₁ pasuamā; S₃ pasamā; S₈ pusamā; S₁₀ pasumā. ⁷ S₁Mhv Sdhik maī; S₆ gatā. ⁸ Statt so va tvaṃ: S₁ siñceva tvaṃ; S₂ yāva tvaṃ; S₃ ye ca tvaṃ; S₆ so ca tvaṃ; Ras-gsn so ca tvaṃ; Mhv ceva tvaṃ. ⁹ S₁ mandevilevaṃ [?]. ¹⁰ Statt evaṃ te: S₁ ete. ¹¹ S₂ vissajjetvā 'si. ¹² S₆ eva. ¹³ S₁ °vaddhissa. ¹⁴ S₆ koṭidhanaṃ. ¹⁵ S₄S₅S₆S₇ om. ¹⁶ S₁ kāretvā. ¹⁷ S₅ bhikkhūnaṃ bhikkhūnaṃ [dit.]. ¹⁸ S₃ navutivassasahasāni; S₄S₅S₆S₇S₈S₁₀C om. satasahasāni ca bhikkhunīnaṃ; bestätigt wird die v.l. in v durch Thūp satasahasāni bhikkhunīnaṃ navutisahasāni; Sdhik lakṣayak pamaṇa bhikṣūn vahansē hā anū dahasak pamaṇa bhikṣūnīn vahansēta [=bhikkhūnaṃ satahasāsānaṃ ca bhikkhunīnaṃ navutisahasāsānaṃ] ¹⁹ S₃ om. ²⁰ Ab hier fehlt ein Folio (ñā) der Hss. S₃. Der Text wird mit *thatvā dibbhāraṇavibhūsito* (S. 26, Anm. 9) wieder aufgenommen. ²¹ S₆ om. ²² S₆ add. cattāro. ²³ S₁ °pariccāge. ²⁴ S₁ kāretvā. ²⁵ S₁ tattakānaṃ; S₄ ekattakānaṃ; S₆ etikānaṃ [!]. ²⁶ S₈ yena va. ²⁷ S₁₀ om. ²⁸ S₁₀ patiṭṭhāpetuno [?]. ²⁹ vS₄C vīsam ratanasatikaṃ. ³⁰ S₁ maṅgalacetiyaṃ; S₂ Mahācetiyaṃ. ³¹ S₁ aṭṭhutaratiṃsavihārasatapatiṃmaṇḍitaṃ; S₆ saṭṭhūtaṃ. ³² S₆ °anaggho. ³³ S₁ koṭisahaṣam viyakaraṇa [l. °naṃ]. ³⁴ C om. ³⁵ S₄ °mahāvihārapūjā. ³⁶ v kāresi; Thūp kāresim. ³⁷ Thūp Tambapaṇḍīpe. ³⁸ Thūp mahābhikkhusaṅghassa. ³⁹ S₅S₆Thūp cīvaraṃ. ⁴⁰ S₆ om. ⁴¹ Statt dīpasataṃ dīpasahassaṃ dīpasatasahassaṃ: Thūp satataṃ dīpasahassaṃ. ⁴² S₁ ṭhāne. ⁴³ S₁Thūp om. ⁴⁴ S₁ vihi [?]; S₂ om.; S₆ tam; Thūp om.

ca bhattaṇ ca niccaṃ dāpesi. Catucattālīsa ṭhānesu susaṃkhatam¹ madhupāyāsāṇ ca tattake² yeva ṭhānesu^{3,4} telullokapakattaṇ*⁵ ca adāsi tattake⁶ yeva ṭhānesu ghatapakajalāpūve bhattena saddhiṃ niccaṃ dāpesi⁷. Māse māse⁸ aṭṭhasu uposathadivasesu Laṃkādiṭṭhe sabbavihāre padīpatelaṃ⁹ dāpesi. „Āmisadānato dhammadānaṃ mahantaṃ¹⁰“ ti sutvā hetthā Lohapāsāde dhammāsane nisīditvā Maṅgalasuttaṃ osārituṃ ārabhitvā pi saṃghagāravena osārituṃ asakkonto¹¹ tato paṭṭhāya dhammadesake sakkaritvā sabbavihāresu dhammakathaṃ kathāpesi. Ekekassa dhammakathikassa nālināḷippamaṇāni¹² sappiphāṇitasakkarāni¹³ caturaṅgulamuṭṭhippamaṇaṃ laṭṭhimadhukaṃ¹⁴ sātākayugaṇ¹⁵ ca māsassa¹⁶ aṭṭhasu¹⁷ uposathadivasesu¹⁸ dāpesi.

So evamādīni anekāni¹⁹ puñṇakammāni katvā āyupariyosāne maraṇamañcake²⁰ nipajji. Atha „Gilānaṃ passissamā“²¹ ti²¹ tato tato²² mahābhikkhusaṃgho sanipatitvā gaṇasajjhāyam akaṃsu. Tada devatā pan’ assa cha²³ devalokato cha rathe²⁴ gahetvā ākāse ṭhatvā²⁵ „Mahārāja amhākaṃ devaloko²⁶ ramaṇīyo²⁷“ ti vatvā attano attano devalokaṃ āgamaṇāya²⁸ yāciṃsu. Rājā tesam vacanaṃ sutvā „Yāvāhaṃ²⁹ dhammaṃ suṇāmi tāva adhivāsethā“³⁰ ti te hatthasaṇṇāya nivāresi. Saṃgho „Gaṇasajjhāyaṃ³⁰ nivāreti“³¹ ti³¹ maññitvā³² sajjhāyaṃ ṭhapesi³³. Rājā: „Bhante kasmā³⁴ sajjhāyaṃ ṭhapethā³⁵“³⁶ ti³⁶. „Mahārāja³⁷ tayā hatthasaṇṇāya nivāritattā“³⁸ ti³⁸. „Bhante³⁹ tumhākaṃ saññaṃ na⁴⁰ dāsiṃ. Devatā cha devalokato cha rathe ānetvā attano⁴¹ devalokaṃ gantuṃ yācanti. Tasmā tesam »Yāvāhaṃ dhammaṃ suṇāmi tāva āgamethā“⁴² ti saññaṃ adāsin“⁴³ ti. Taṃ sutvā keci „Ayaṃ rājā maraṇabhayaḥ vipalapati⁴². Maraṇato abhāyanakasato nāma n’ atthi“⁴⁴ ti maññiṃsu. Tato Abhayathero āha: „Kathaṃ⁴³ mahārāja⁴⁴ saddahituṃ⁴⁵ sakkā⁴⁶“ Cha devalokato cha rathe ānītan“⁴⁷ ti⁴⁷. Taṃ sutvā rājā ākāse cha⁴⁸ pupphadāmāni khipāpesi. Tāni gantvā visuṃ visuṃ⁴⁹ rathadhure olambiṃsu⁵⁰. Mahājāno ākāse olambakāni⁵¹ pupphadāmāni⁵² disvā nikkamaṃkho ahoṣi. Tato⁵³ rājā theram pucchi: „Kataṃ pana devaloko ramaṇīyo⁵⁴“⁵⁵ ti. Thero⁵⁵ „Tusitabhavanaṃ pana mahārāja ramaṇīyaṃ buddhabhāvāya samayaṃ olovento Metteyyo⁵⁶ bodhisatto⁵⁷ tasmīṃ

△ (Thūp)

Thūp 252,24-253,17

¹ S₆ saṃkhatam. ² S₄ tatta; C tattakesu. ³ S₆ ṭhāne. ⁴ Thūp om. susaṃkhatam madhupāyāsāṇ ca tattake yeva ṭhānesu. ⁵ S₁ telullokapakkaṇi; C °bhattam; Mhv Thūp telullokapkaṇi. ⁶ C Thūp tattakesu. ⁷ S₄ dāpetvāsi. ⁸ S₅S₆ add. niccaṃ. ⁹ S₅ padīpaṃ telaṃ. ¹⁰ S₆ om. ¹¹ Thūp nāsakkhiṃ. ¹² S₅ nālināḷim pamānāni; C °ppamānānāni [dit.]. ¹³ S₂ sappipānisakkarāni; Ras-gtp Thūp °sakkharāni. ¹⁴ v add. ca. ¹⁵ S₁₀ sātakaṇ. ¹⁶ C sāsassa. ¹⁷ S₁₀ aṭṭhasu. ¹⁸ S₁ °divase. ¹⁹ S₆ om. ²⁰ S₁₀ maraṇaṇ ca mañcake. ²¹ Statt passissamā ’ti: S₁ passāmīti; S₄ passissamāsi. ²² S₄ om. ²³ S₄ om. ²⁴ S₇ ratho. ²⁵ S₂ ṭhapetvā. ²⁶ S₆ devaloke. ²⁷ S₁S₆ ramaṇīyo; C Thūp add. amhākaṃ devaloko ramaṇīyo. ²⁸ S₁ āgamaṇaṃ. ²⁹ S₁ samāhaṃ [?]. ³⁰ S₅ °sajjhāyanam. ³¹ Statt nivāretiti: S₄ nivāresīti. ³² v maññamāno; Thūp maññitvā. ³³ Thūp ṭhapāpesi. ³⁴ Statt bhante kasmā: Thūp kasmā bhante. ³⁵ S₁ ṭhapesi. ³⁶ S₁ om.; Thūp add. āha. ³⁷ S₆ mahārājā. ³⁸ S₅ pi. ³⁹ S₅ bhayaṃ; S₆ add. bhayaṃ. ⁴⁰ C nā-. ⁴¹ C Thūp attano attano. ⁴² S₁ vilapati; S₆ vipphalan ti. ⁴³ S₆ kamma. ⁴⁴ S₁₀ mahārāja. ⁴⁵ C saddahitaṃ. ⁴⁶ S₇ add. ca. ⁴⁷ Statt cha rathe ānītan ti: S₄ cha rathe ānītan ti; S₆ chathe ānītan ti; C cha ratā ānītanīti; Thūp cha rathā ānīti. ⁴⁸ P Thūp om. ⁴⁹ Thūp om. ⁵⁰ S₅ olambiṃsum. ⁵¹ Thūp olambantāni. ⁵² S₁ °dāmakāni. ⁵³ S₁₀ om. ⁵⁴ S₄ ramaṇīyo [mth.]. ⁵⁵ Thūp om. ⁵⁶ S₁ Metteyya-; S₆ om. ⁵⁷ S₆ om.; S₇ bodhi[[pa]][[sa]]to; S₈ bodhipatto; Thūp add. pi.

yeva¹ vasatī“ ti āhaṃsu². Taṃ sutvā rājā tasmim ālayaṃ katvā Mahāthūpaṃ olo-
kento nipanno va³ cavitvā⁴ suttabuddho viya Tusitabhavanato āhaṭarathe⁵ ni-
bbattitvā⁶ attanā⁷ katapuññassa⁸ phalaṃ mahājanassa pākaṭaṃ kātuṃ rathe⁹ ṭhatvā
dibbābharaṇavibhūsito mahājanassa passantass’ eva¹⁰ tikkhattuṃ Mahāthūpaṃ
padakkhiṇaṃ katvā bhikkhusaṃghaṃ¹¹ vanditvā Tusitabhavanam agamāsi.

△ (Thūp)

So panāyaṃ rājā Metteyyassa bhagavato aggasāvako bhavissatī. Kaniṭṭho du-
tīyasāvako bhavissati.

Yo pan’ ettha vattabbo kathāpapañco so¹² sabbo^{13,14} va¹⁵ Mahāvaṃse āvibha-
vissati. Amhehi pan’ ettha¹⁶ taṃ ganthalāghavathāya¹⁷ upekkhittaṃ.

Devattaṃ upatiṭṭhitaṃ gativasā hitvā bhve sādhavo*
dukkhaṃ ’nekavidhaṃ¹⁸ ’nubhūya satataṃ katvāna¹⁹ viriyaṃ thiraṃ
icchantā²⁰ Jinasāsanassa²¹ suciraṃ thānaṃ²² sadā sādaraṃ
kubbant’ evam anantam aggakusalaṃ papponti²³ saggam²⁴ sukham²⁵.

DuṭṭhagāmaṇiAbhayamahāraṇṇo vatthum tatiyaṃ.

Rasavāhini-ṭikā

Anopaman ti upamārahitaṃ.

Aṭṭhavidhapānamukhavāsuyuttatāmbulā dīhīti ambajambuādīhi aṭṭhahi pānehi
ca kappūrādiyuttehi tāmbulādīhi ca; ettha mukhaṃ vāsayaṭi surabhīkarotīti mu-
khavāsaṃ kappūrādi.

Puññakammunā ti pubbe katapuññakammena.

Paṭisāmitadhaññaṃ viyā ’ti paṭisāmetvā ṭhapitadhaññaṃ viya.

Ussīsake ti sīsassa uddhapse.

Vāmetarena passenā ’ti vāmato itrena passena dakkhiṇapassenā ’ti attho.

Sīsacchinnāsīdhovanam ti sīsacchinna-asim dhovitvā gahitaudakaṃ.

Uppaṇḍuppaṇḍukajātā ’ti pakkamadhukaphalam iva uggaṭapaṇḍuvaṇṇajātā.

Chaddhitanikkujjitanāvāyā ’ti chaddhetvā nikkujjitāya nāvukāya.

Vaddhamānakacchāyā ’ti vaddhentiyaṃ chāyāya sāyaṇhakāle ti attho.

Asidhotapānīyenā ’ti asim dhovitvā gahitapānīyena.

Sura iccādi gāthāsu.

Merusāro ti Merupabbato viya sārabhūto.

Sobhessatīti sobhanaṃ karissati.

’sokadhammarājā ti Dhammāsokarājā vutyabhedāya vikārosaṃ uttari atthariyati
anenā ti uttarattharaṇaṃ tassa.

¹ S₁S₄ ye. ² S₁C Thūp āha. ³ S₅S₆S₇ ca. ⁴ C vacitvā [mth.]. ⁵ S₆ āhaṭakarathe. ⁶ C nibbattitvā. ⁷ S₄S₅ attano. ⁸ S₆ katapuññaṃ. ⁹ Hier endet der Textausfall von S₃ [siehe S. 24, Anm. 20]. ¹⁰ Statt passantass’ eva: S₅ passanto va. ¹¹ C saṅghaṃ; Thūp add. ca. ¹² S₆ yo; S₁₀ so so. ¹³ S₃ sabbe. ¹⁴ S₅ om. kathāpapañco so sabbo. ¹⁵ S₁S₄S₆C om. ¹⁶ Statt pan’ ettha: S₈ n’ ettha. ¹⁷ S₁ gandha^o; S₆ ganthavathā [?]. ¹⁸ Statt dukkhaṃ ’nekavidhaṃ: S₁ dukkhanto kavādha. ¹⁹ C Ras-gsn Sdhk katvā. ²⁰ S₂S₇C icchanto. ²¹ S₁ jinasāsa. ²² Statt suciraṃ thānaṃ: S₁S₃ suciraṭṭhānaṃ. ²³ S₄ papponte. ²⁴ S₁ saggā-. ²⁵ S₄ mukhaṃ; C Ras-gsn add. ti.

Sabbasetan ti sabbaṅgadhavalaṃ.

Eso iccādi gāthāsu.

Aṭṭhuttarasahassan ti aṭṭhādhikaṃ sahasaṃ.

Uddhapattā ti uddhamukhapattā.

Ummār' anto ti ummārassa majjhe.

Ekajjhaṃ katvānā 'ti ekena vibhāgena katvā ekato katvā ti attho.

Uccitṭhabhattan ti bhuñjitvā chaḍḍitabhattaṃ.

Vimukhā ti parammukhā.

Adūhakā ti doharahitā avipakkhā ti attho.

Hatthassatharusippesu ti hatthisippa-assisippakhaggasippesu.

Katupāsani ti kata-upāsanavanto upāsano ti cettha sippadassanaṃ.

Oragaṅgan ti Gaṅgāya apārabhāgaṃ.

Itthālaṅkāraṇa ti itthīnaṃ ābharaṇaṃ.

Hemasāṅkhalim ti suvaṇṇehi katakaṭibandhanaṃ.

Cetiyaṃhadivase ti cetiyapūjākaraṇadivase.

Hessat' āgatakiccaṃ ti āgamane kattabbaṃ bhavissati.

Damiḷakacavaran ti damiḷasaṅkhātaṃ kacavarasamūhaṃ.

Nikkhittasarasattitomarabheṇḍivā lādinānāyudhehīti nikkhittehi sarādīhi nānāvidhehi āyudhehi saran ti c' etha vāṇaṃ sattīti āyudhaviseso tomaran ti hatthīnaṃ pādaviḷḷhanakaṇṭakaṃ bheṇḍivālan ti bhedanatṭhānapālanakaṃ hatthapamāṇena kataṃ satthabhedanā.

Vedanaṭṭo ti vedanāya piḷito.

Khaggaphalake ti khaggaṃ ca sarādicāraṇaphalakaṃ ca.

Khaggam uggiritvā ti khaggaṃ ussāpetvā.

Avañcayīti vāresi.

Sahatthīti hatthisahito.

Patīti paripaṭi.

apaccosakkivā ti patiosakkaṇaṃ apagamaṇaṃ akatvā.

Uppaṇḍesīti paribhavaṃ akāṣi.

ukkuṭṭhiṃ akāsīti hatthataḷasaddaṃ akāsi.

pumkhenā 'ti saramūlena.

telullopakabhattaṃ ti telena ullopakatabhattaṃ.

Osānagāthāyaṃ **sādhavo** ti bho sappurisā viriyan ti vattabbe vuttivasā dīghaṃ katvā viriyan ti vuttaṃ ayaṃ vutti Saddulavikkīḷitā nāma.

2. Nandimitta (Ras VII.4)

Nandimittassa vatthumhi ayam ānupubbikathā:

Ātīte kira imasmiṃ yeva¹ bhaddakappe Kakusandho nāma bhagavā loke² udapādi. Sadevakaṃ lokaṃ nibbānāmatapānaṃ*³ pāyento tadā eko kulaputto aññatarasmiṃ kulagehe nibbattitvā vayappatto bhikkhusaṃghassa dānaṃ dadamāne⁴ manusse disvā „Kim atthāy’ ime attano attano⁵ santakaṃ bhattavattahiraññasuvaṇṇādiṃ imesaṃ dassanti⁶ nātakā vā te upakārakā⁷?“ ti pucchitvā⁸ tehi „Ime⁹ bho buddhassa bhagavato sāvaka¹⁰ sīlavanto guṇavanto¹¹ appicchā santuṭṭhā puññakkhetṭā¹². Tesam¹³ dinnam¹⁴ yaṃ kiñ ci appamattam¹⁵ pi taṃ mahapphalaṃ hoti mahānisamsaṃ¹⁶. Tasmā tesam¹⁷ dānaṃ dema catupaccayehi¹⁷ upaṭṭhahissamā¹⁸“ ’ti vutte¹⁹ somanasso „Mayāp’ etaṃ kātuṃ vaṭṭati“ ti ekassa bhikkhussa bhojanaṃ dātukāmo tiṃsamatte kahāpaṇe²⁰ vissajjetvā migamaṃsaṃ āharitvā aṅgārapakkasambhārapakkhittādinānāpākehi*²¹ sampādetvā gandhasāliṃ pariyesitvā bhattaṃ sampādetvā²² maṃsarasena²³ nānūpakaraṇehi ca bhattaṃ bhagavato Virocana²⁴ nāma khīṇāsavaṃ bhojesiṃ²⁵. So tena puññakammunā²⁶ tato cuto²⁷ devaloke nibbattitvā anupamaṃ*²⁸ dibbasampattiṃ anubhavamāno Kassapasammāsambuddhakāle²⁹ mahābhoge kulagehe nibbattitvā vayappatto vīsativassasahassāni khīrasalākabhattaṃ adāsi. Tadā³⁰ kattarayattihyo ca kāyabandhanāni cā ti anekāni puññakammāni³¹ katvā devaloke mahantaṃ sukham anubhavitvā³² tato cuto manussaloke³³ sukhaṃ anubhavamāno amhākaṃ bhagavato parinibbutakāle Laṃkāḍīpe nibbatti.

Tad³⁴ eva³⁵ veditabbaṃ:

Tadā Eḷālarājā³⁶ Laṃkāyā³⁷ rajjaṃ kāreti³⁸. Tass’ eko Mitto nāma senāpati ahoṣi. Cittapabbatasāmante³⁹ pācīnakaḥḍarājīyaṃ⁴⁰ tass’ ekā kaniṭṭhikā⁴¹ ekena⁴² kulaputtana saddhiṃ⁴³ saṃvasanti⁴⁴ dhañṇapuññalakkhaṇaṃ⁴⁵ kosohitava-

Vgl. *Sah(B)* 209

¹ S₃ om. ² S₆ pāde. ³ S₁S₃S₅S₆C nibbānamatapānaṃ. ⁴ v S₃S₄ dadamāno. ⁵ S₁S₄S₅S₆ om. ⁶ S₄ dissanti. ⁷ S₂ upakārakā vā. ⁸ S₁ pucci. ⁹ S₁ imaṃ; S₇ ime hi. ¹⁰ S₃ om. ¹¹ S₆ om. ¹² S₁ °kkhettentatā; S₄ °kkhette; C °kkhetto. ¹³ S₃ add. ca. ¹⁴ S₄ dinnā. ¹⁵ v appamattakaṃ. ¹⁶ S₆ mahānisamsā. ¹⁷ v catuhi paccayehi. ¹⁸ S₁ °ssāmī. ¹⁹ S₆ vutto; C add. so. ²⁰ S₆ kahāpaṇo. ²¹ S₁ āhārapakkāsam° pakehi; S₄ °ādinā pākehi; S₆ °sambhārapakkhittādinānā°; S₈ °pāko hi; C āhārapakka°; S₁₀ °ādinā nānā°. ²² S₆ sampādetvā. ²³ S₁ samaṃsarasena ca; S₃ maṃsarasehi. ²⁴ S₅S₆ virocana. ²⁵ v S₃S₄S₅S₆S₇S₁₀ bhojesi. ²⁶ v S₃ kamma. ²⁷ C om. ²⁸ v S₃S₄S₅S₁₀ anūpamaṃ. ²⁹ S₁ kassapabuddhassa kāle; S₂S₃S₅S₆S₇S₁₀ °sammāsambuddhassa kāle; S₄ buddhassa kālo. ³⁰ v tathā; S₆ om.; S₇ add. yaṭṭharakhāta [?]. ³¹ S₆ puññāni kammāni. ³² S₁₀ om. vayappatto vīsativassasahassāni – anubhavitvā. ³³ S₃S₅S₆S₁₀ manussalokesu. ³⁴ S₁ tato. ³⁵ S₁ devaṃ; S₂S₃S₆S₇C evaṃ. ³⁶ v S₄S₆S₁₀ Eḷāra°; S₃ Eḷārāyarājā. ³⁷ S₁ Laṃkāyāṃ; S₃ rajjalāṃkāyā. ³⁸ S₁S₄ karesitī; S₃ kāresi. ³⁹ S₃ Cittalapabbata°; S₅S₆S₈ mittapabbata° [graph.]. ⁴⁰ S₁ °khandharājīyaṃ. ⁴¹ S₃ kaniṭṭhā; C kaniṭṭhikā. ⁴² S₃ eko. ⁴³ S₁ om. ⁴⁴ S₁ vasanti. ⁴⁵ S₆ dhañṇaṃ puñña°.

tthaguyhaṃ puttama vijāyima¹. Tassa puññānubhāven' assa² kulassa³ divase divase saha⁴ uppa⁵jati. Nāmaṃ karontā⁵ pan' assa mātāpitaro mātulassa nāmaṃ gahetvā Mitto ti nāma akāṃsu. Atitaruṇe pi⁶ so⁷ mahāthāmo aho⁸si mahabbalo⁹. Mātāpitaro pan' assa pada¹⁰sā gamanakāle bahi gacchanta¹⁰ anugacchantaṃ taṃ kenaci¹¹ tosetuṃ asakkonto¹² cammayotten'¹³ assa¹⁴ kaṭima¹⁵ bandhitvā¹⁶ nisadāya bandhitvā gacchanti. Tena¹⁷ so te gacchante disvā¹⁸ nisadaṃ ākaḍḍhitvā tattha tattha parisappanto¹⁹ yottaṃ²⁰ chindati. Atha' assa mātāpitaro²¹ mahante²² nandiṃ²³ āharitvā²⁴ tena²⁵ tassa²⁶ kaṭima²⁷ bandhitvā mahante pāsāne bandhiṃsu²⁸. Atha so taṃ²⁹ pi tath' eva chindati. Pun' ekadivasaṃ tassa mātāpitaro kamman³⁰ tabhūmiṃ³⁰ gacchanta³¹ kumāraṃ nisidāpetuṃ asakkonto³² gahetvā agamaṃsu. Te taṃ³³ ekasmiṃ³⁴ veḷugumbacchāyāya nisidāpetvā kammaṃ karonti. So roditvā tesam santikam gantvā³⁵ pādantaram³⁶ pavisitvā mattahatthi viya ito c' ito³⁷ parisappanto³⁸ kammaṃ kātuṃ na deti. Atha te taṃ gahetvā mahatiyā nandiya³⁹ tassa kaṭima⁴⁰ bandhitvā ekasmiṃ veḷugumbe bandhiṃsu⁴¹. Tato⁴² so tehi bandhitvā gamanakāle⁴³ roditvā⁴⁴ samūlaṃ veḷugumbaṃ uddharitvā⁴⁵ ādāya agamāsi. Taṃ veḷugumbaṃ⁴⁶ pariminiyamānaṃ saṭṭhisakaṭabhāraṃ⁴⁷ aho⁴⁸si. Tass' evaṃ nandiṃ⁴⁸ chindatīti⁴⁹ Nandimitto ti nāma aho⁴⁹si.

△ (Sah)

Tena vuttaṃ:

Nandiṃ chindanabhāvena Nandimitto ti so ahu⁵⁰
kamaso⁵¹ so 'bhivaḍḍhanto⁵² dasanāgabalo ahū 'ti

Vgl. Mhv 23,8ff.

Tato so⁵³ dvādasavassiko⁵⁴ Anurādhapuraṃ gantvā mātulaṃ upaṭṭhahati⁵⁵.

RjRk 10,14-23

Anurādhapuraṃ rammaṃ saggakhaṇḍaṃ⁵⁶ va bhāsuram*
akāsuṃ damilā* sabbam susānaṃ viya āmakaṃ.

Cetiyaṇi ca bhindiṃsu mālakāpi manoramā.

Chaḍḍitāsuṃ samantā tā manussakuṇapākula⁵⁷.

Chindanti⁵⁸ āruhivāna mahitaṃ suravarādihi⁵⁹
dumindaṃ tassa sākha ca⁶⁰ sandussenti⁶¹ malādihi.

¹ v S₃S₄S₅S₆S₇S₁₀ vijāyi. ² S₁S₄S₆ tassa. ³ S₁S₄ kulassa. ⁴ S₁S₃S₇ saha⁴ssam. ⁵ v S₁₀ karonto. ⁶ S₄S₆ om. ⁷ S₆ om. ⁸ C om. ⁹ S₁ mahābalo. ¹⁰ S₁S₃ gacchanto; S₄ add. anugacchanta. ¹¹ S₁ om. anugacchantaṃ taṃ kena ci. ¹² Statt tosetuṃ asakkonto: S₁ senaṇ ca sakkontā. ¹³ S₆ °yotta. ¹⁴ S₄S₆ tassa. ¹⁵ S₁ kaṭimhi oder kaṭim hi. ¹⁶ S₃S₄ add. mahante pāsāne bandhanti. ¹⁷ S₁ tato. ¹⁸ S₃ add. ti. ¹⁹ S₁ °sappante; S₆ °sappante. ²⁰ S₂ om. ²¹ S₆ pitaro. ²² S₁S₇ mahantaṃ [conj. ?]; S₆ mahantena. ²³ S₄ saddhim. ²⁴ S₃S₄ āharitvāna; S₆ hāritvā. ²⁵ S₄ te. ²⁶ S₁S₃C 'ssa. ²⁷ S₁ kaṭimhi oder kaṭim hi. ²⁸ S₁S₃ bandhanti. ²⁹ Statt so tam: S₁ yottaṃ. ³⁰ S₁S₃ kammantaṃ bhūmiṃ. ³¹ S₁S₃ gacchanto. ³² S₂S₃S₄S₅S₁₀ asakkontā; C asakkenā. ³³ Statt te taṃ: S₅ tena. ³⁴ S₁ om.; C ekassa. ³⁵ S₁₀ gahetvā. ³⁶ S₅ °tarā [graph. ?]. ³⁷ Statt c' ito: S₃ cuto. ³⁸ S₁S₃ parisappanto. ³⁹ S₁ nandiya. ⁴⁰ S₁ kaṭimhi oder kaṭim hi. ⁴¹ S₁ bandhitvāsu. ⁴² C om. ⁴³ S₈ gāmana°. ⁴⁴ S₁ add. kaḍḍhanto. ⁴⁵ S₁₀ uttarivā. ⁴⁶ S₁₀ om. ādāya agamāsi taṃ veḷugumbaṃ. ⁴⁷ S₁ add. kira; S₅ sakaṭabhāraṃ. ⁴⁸ S₁ nandhim. ⁴⁹ S₂S₃ chindūti; S₁₀ chindūti. ⁵⁰ v S₃S₁₀C Sdhik ahū. ⁵¹ S₁ kamena se; S₂ kamena. ⁵² S₈ vaḍḍhanto; C 'bhivaḍḍhento. ⁵³ S₂ om. ⁵⁴ v dasadvādasā°; S₃ dasavassiko. ⁵⁵ v add. tadā. ⁵⁶ S₆ saggamā khāṇḍam. ⁵⁷ S₁ °kulaṃ; S₃ manussakuṇapākulaṃ. ⁵⁸ S₂S₄ chindinti. ⁵⁹ S₂C Sdhik suranarādihi. ⁶⁰ S₁ va. ⁶¹ S₁ ndussanti [l. sandussanti]; S₆ bindussenti [?].

Buddharūpāni¹ bhindantā vasantā paṭimāghare²
anācāraṃ karonte³ te⁴ tiracchānā va dāmiḷā*.

Disvāna bhikkhavo⁵ tattha⁶ acchindanti⁷ ca⁸ cīvare⁹
bhindanti chattapatte¹⁰ pi khipantā kaṭhalādayo¹¹ ti.

Evamādinā asakkaraṇena sāsanakaṇṭake*¹² damile disvā¹³ Nandimitto evaṃ cintesi.

Vuttaṃ hi:

„Devabrahmāsuraḍīhi¹⁴ muddhanā¹⁵ niccamaṇḍitaṃ¹⁶
saggāpavaggasukhadam* sammāsambuddhasāsanam¹⁷
nāsenti damilā dāni kapparukkhā¹⁸ va agginā¹⁹.
Ayuttaṃ taṃ udikkhitvā saddhen' edha*²⁰ upekkhitum²¹“.

Mantvāna²² Nandi²³ te damile gaheṭvā jātakodhasā*²⁴
ūrum²⁵ akkamma pādena²⁶ hatthena itaraṃ²⁷ tu so

Gaheṭvā sampadāletvā bahikkhipati²⁸ thāmavā
devā antaradhāpenti²⁹ tena khittaṃ kaḷebaram.

Evam evaṃ nis' āgamma³⁰ karonte³¹ tena anvahaṃ*
damiḷānaṃ khayam disvā janā³² rañño³³ nivedayum³⁴.

„Sahasam³⁵ gaṇhath' etan³⁶“ ti rājā tesam niyojayīti^{37,38,39}.

Taṃ nātva Nandimitto „Iminā vyāpārena me na⁴⁰ sakkā lokasāsanam paggaṇhitum⁴¹. Rohaṇam' dāni gamissāmi“⁴² ti⁴² cintesi. Tena vuttaṃ:

Cintesi⁴³ Nandimitto so „Evam pi kārato⁴⁴ mama
janakkhayo kevalam hi⁴⁵ n' atthi sāsanajotanam⁴⁶“.

Rohaṇa⁴⁷ khattiyā santi⁴⁸ pasannā ratanattaye
tattha katvā rājasevaṃ gaṇhitvā damile' khile.

rajjam datvā khattiyānam⁴⁹ joteyyam⁵⁰ buddhasāsanam“ ti.

RjRk 10,7-8

△ (RjRk)

Mhv 23,9cd-11

Mhv 23,12-14b

△ (Mhv)

¹ S₆ ° rūpan ti. ² S₂S₃pati°. ³ S₁ karonto; S₈ karont[o]. ⁴ Ras-gsn 'ke. ⁵ Sdhik bhikkhave. ⁶ S₃ tassa; S₆ dāmili [?]. ⁷ S₁ acchādentī. ⁸ S₃ om. ⁹ S₆ cīvaro. ¹⁰ S₈ chattapatto. ¹¹ P namalādayo [?]. ¹² S₆ sāsanam kaṇṭake. ¹³ S₂ disvāna. ¹⁴ P S₃S₄S₅S₇S₁₀Sdhik ° brahma° [=v?]; S₂ devabrahmasuraḍīhi. ¹⁵ S₆S₇ buddhanā. ¹⁶ Ras-gsn niccamaṇḍitaṃ; Sdhik niccamaṇḍitaṃ. ¹⁷ S₁₀ ° buddhassa sāsanam. ¹⁸ P Ras-gsn kapparukkhamaṃ [conj. ?]; S₆ ° rukkho. ¹⁹ C agginam. ²⁰ v S₃ eva. ²¹ S₁ udikkhitum; C upakkhitum. ²² S₃ mantvā. ²³ v Sdhik iti. ²⁴ Die beiden vorhergehenden Verse und diese Vershälfte erscheinen im Gegensatz zum folgenden nicht im Mhv. ²⁵ S₃ ūrū; S₄ add. mama; Sdhik urum. ²⁶ P pādehi. ²⁷ Sdhik ituran [?]. ²⁸ Mhv bahi khipati; Mhv_(v.l.) bahikkhipati. ²⁹ S₄ antarapādentī. ³⁰ S₆ nisagamam. ³¹ S₃S₅S₈ karonto; S₆ karente. ³² S₁ jano; Mhv om. ³³ S₁ raññe. ³⁴ Sdhik niveyudam [mth.]; Mhv ārocayimsu taṃ. ³⁵ v sahoṭṭhā; S₃ sahosā; S₅ sabhogam; C sahasā; Ras-gsn Sdhik sahasā; Mhv sahoḍḍam; Mhv_(v.l.) sahoṭṭhā; Mhv_(v.l.) sahosā. ³⁶ S₆S₇ ena; Mhv enan. ³⁷ Statt rājā tesam niyojayīti: Mhv vuttā katum na sakkhisum. ³⁸ S₈ niyojayīti. ³⁹ S₄ om. sahosam – niyojayīti. ⁴⁰ Statt vyāpārena me na: S₃ vyāpareme; S₅S₈C vyāparena. ⁴¹ P gaṇhitum. ⁴² P om. ⁴³ S₃ na cintesi. ⁴⁴ S₃ kārato. ⁴⁵ S₄ om. kevalam hi. ⁴⁶ S₃ ° jotakānam; S₄ sāsanajotikam; S₆ so taṃ. ⁴⁷ S₆ Rohano. ⁴⁸ S₃S₄ hanti. ⁴⁹ S₄ khattiyam. ⁵⁰ S₁C Ras-gsn Sdhik Mhv jotessam.

Vgl. *Sah(B)* 210

Tato so Anurādhapurā¹ Khaṇḍarājiṃ gantvā mātāpitaro² gahetvā Rohaṇaṃ gantvā Kububandhavanāmagāme³ nivāsaṃ kappetvā Mahāgāmaṃ gantvā rañño āvudhasālāya⁴ nisīditvā āvudhanisāpakāle⁵ „Nandimitto nāma yodho āgato⁶“ ti rañño kathāpesi⁷. Raññā⁸ „Sādhu⁹“ ti sampañicchite¹⁰ āgantvā vanditvā aṭṭhāsi. Tato raññā puttḥo sabbaṃ vitthārena¹¹ kathesi. Taṃ sutvā rājā pasīditvā mātāpitunnaṃ c’ assa mahantaṃ sakkāraṃ kārāpetvā taṃ gāmaṃ tassa bhattagāmaṃ katvā datvā¹² vīmaṃsanatthaṃ¹³ „Imaṃ asiṃ gahetvā dhāraṃ ṭhāpehi¹⁴“ ti adāsī. So taṃ gahetvā aparāparaṃ pāsāṇe ghaṃsitvā dhāraṃ ṭhāpesi. Taṃ ahoṣī tikhiṇaṃ yathā pabbatamhi¹⁴ pahāṇe kadalikkhandaṃ viya¹⁵ chinditvā gacchati. Taṃ disvā tuṭṭho rājā mahāvīthiya¹⁶ geḥaṃ dāpetvā divase divase sahasaṃ dāpento mahāparivāraṃ¹⁷ pi¹⁸ dento¹⁹ Mahāgāme vasāpesi.

Tato so aparabhāge²⁰ Duṭṭhagāmaṇīrājīnā²¹ saddhiṃ dvattiṃsadamiḷarājunaṃ²² tasmīṃ tasmīṃ ṭhāṇe mahāsaṅgāmaṃ kāronto²³ Vijjītapuragahaṇadivase²⁴ Kaṇḍulena saddhiṃ yujjhivā taṃ ukkuṭikaṃ nisīdāpetvā tadahe va tattha yujjhan-to hatthinā ugghāṭitaṃ²⁵ ayodvāraṃ²⁶ gopurena saddhiṃ patantaṃ vāmabāhunā paharivā apaharanto aṭṭhārasahatthubbedhaṃ pākāraṃ²⁷ bāhunā paharivā naṅgarabbhantare pātetvā²⁸ anto pavīṭṭho mahantaṃ sakaṭapaṇjaraṃ paggayha damiḷe²⁹ ghātento sakalaSīhaḷadīpe damiḷakaṇṭakaṃ nāsetvā rajjaṃ adāsī.

Rājā Laṅkārajjam³⁰ ekacchattaṃ katvā³¹ Anurādhapure vasanto tassa mahantaṃ yasaṃ datvā³² Jajjaranadīto³³ paratīraṃ bhattagāmaṃ katvā adāsī. Tato aparabhāge bhattagāmaṃ gacchanto³⁴ Jajjaranadiya³⁵ tīre³⁶ Nandimittaṃ³⁷ nāma mahantaṃ vihāraṃ kārāpesi. Tato paṭṭhāya³⁸ rañño sahāyo hutvā dānādīni puñña-kammāni³⁹ karonto āyupariyosāṇe sagge nibbatti. ⁴⁰

Evam mahāthāmaḷāpapannā⁴¹
katupāsānā thāmamadaṃ pahāya⁴²
karonti lokassa⁴³ ca sāsanassa
atthaṃ sudhīmāpi tathā kareyya*⁴⁴.

Nandimittassa vatthuṃ catutthaṃ.

¹ S₃ °raṃ; S₆ °re. ² S₇ add. pi. ³ S₁ Kububandhana-m-nāmagāme; S₂ Kubukandhanāmagāme; S₃ kubukandhanāme gāme. ⁴ S₃C āyuddha°; S₄S₆ āyudhasālāye. ⁵ S₁ ādhā nisīdi pana kāle; S₄ āyudha°; Ras-gtp °nisāpakakāle. ⁶ S₆ āgate. ⁷ S₃ kathesi; S₆ kathāpeti. ⁸ S₃ rājā; S₅S₆ rañño. ⁹ V S₃S₄S₆C sādhu. ¹⁰ S₅S₆ sampañicchi so. ¹¹ S₂ °reṇa. ¹² S₃ om. ¹³ S₁ °tthāya. ¹⁴ S₁ pabbatan ti; S₂S₃ pabbatam pi. ¹⁵ S₃ iva. ¹⁶ S₆ °yaṃ. ¹⁷ S₁S₃ mahāparivārena. ¹⁸ S₁S₃ om. ¹⁹ S₁S₃S₆ om. ²⁰ S₃ om. ²¹ S₁ °raññā; C °rājena. ²² S₂S₃ rājūnaṃ; C °rājūnā. ²³ S₃ karonto. ²⁴ S₃ °ganhana°. ²⁵ S₂S₃ ugghāṭita-; S₄ ugghatikaṭam; S₆ ugghāṭikaṃ. ²⁶ S₄ °ra-. ²⁷ S₆ °rā. ²⁸ S₅S₆S₇S₁₀ pāpetvā. ²⁹ S₆ °la. ³⁰ S₃ sakalaLaṅkārajjam. ³¹ S₅ kāretvā. ³² S₃ om. ³³ S₄ jajjarāna. ³⁴ S₆ gacchante. ³⁵ S₄ Jajjaravaṃ nadiyā. ³⁶ S₃ om. ³⁷ S₃S₄ °mitto. ³⁸ S₁S₂ add. so. ³⁹ S₃ °kammaṃ; S₄ kammāni. ⁴⁰ C add. ti ⁴¹ S₆ balūppannā ⁴² S₅S₈ padāya. ⁴³ S₁ posassa. ⁴⁴ C kareyyā 'ti.

Rasavāhinī-ṭikā

Nibbānāmatapānan ti nibbānasaṅkhātaṃ amatapānaṃ.

Aṅgārapakkasambhārapakkhittādinānāpāke hīti aṅgārapakkapākena ca jīra-kādisambhārapakkhittādīhi nānappakārapākehi ca.

Anūpaman ti upamārahitaṃ appamāṇan ti attho. ghātāsu.

Saggakhaṇḍaṃ va bhāsuran ti saggassa koṭṭhāsaṃ iva obhāsantaṃ.

Damiḷā ti vattabbe vutyabhedāya.

Dāmilā ti vuttaṃ.

Sāsanakaṇṭake ti sāsanassa kaṇṭakasamāne.

Gāthāsu **saggāpavaggasukhadan** ti saggasukhaṅ ca nibbānasukhaṅ ca dadantaṃ.

Saddhenā ti saddhāvanta.

Jātakodhasā ti uppannena kodhena.

Anvahan ti dine dine.

Osānagathāyaṃ katupāsanavantā mahāviriyaabalasampannā abhimānaṃ pahāya lokassa c' eva sāsanassa ca evaṃ atthaṃ hitaṃ karonti sundarapaññāvanto pi purisā tathā kareyyāti. Ayaṃ gātā Upajāti nāma.

3. Suranimmala (Ras VII.5)

Suranimmalassa vatthumhi ayam ānupubbikathā:

Amhākaṃ kira¹ bhagavato pubbe lokapajjoto² lokanāyako³ lokatāṇo⁴ Kassapo nāma bhagavā loke udapādi sadevakaṃ lokaṃ nibbānapuram pāpento. Tasmim samaye paccantagāma⁵ vāso eko manusso vane migasūkarādayo bandhitvā va- je katvā⁶ te⁷ posento* niccaṃ pāṇātipātakammaṃ⁸ katvā jīvati. Aparabhāge so⁹ piṇḍāya caramānaṃ ekaṃ bhikkhuṃ disvā gantvā tassa hatthato pattaṃ gahetvā taṃ¹⁰ attano gehaṃ netvā paññāttāsane nisīdāpetvā migasūkaramaddavaṃ upa- netvā bhojetvā divā samaṃsarasaṃpiṇḍapātaṃ¹¹ datvā bhuttāvasāne ekam antaṃ nisīdi. Ath' assa so ovdanto „Yo 'yaṃ upāsaka satto¹² dullabhaṃ manussattaṃ labhitvā pāṇātipātaṃ karoti adinnaṃ ādiyati paradāre¹³ aparajjhati musā bhāsati¹⁴ majjapāne rato¹⁵ hoti kāmāṃ¹⁶ so catusu¹⁷ apāyesu mahantaṃ dukkhaṃ anubha- vatī¹⁸“ ti vatvā pāṇātipātaṃ¹⁹ ca ādīnavaṃ ca dassesi²⁰:

Vgl. *Sah(B)* 215 ff.
Vgl. *Mhv-1* 451, 9–19

△ (*Mhv-1*)

„Tenāhu porāṇā:

»Satto²¹ satto* ti saññā ca²² vadhakacittam upakkamo²³
tena jīvitanaṃ so ca sahatthā²⁴ caturaṅgiko²⁵.

Saddh 58-60

Yathādhippāyaṇatti²⁶ tathā taṃ sampaticchanaṃ²⁷
paṭiññaṃ avināsetvā²⁸ tathā ca²⁹ karaṇaṃ³⁰ pi ca³¹

payogaṃ heṭṭhā³² vuttesu chaḍḍetvā³³ saha tehi³⁴ ca
chaḷaṅgāṇattiyā hoti pāṇahiṃsā« ti dīpaye ti³⁵.”

△ (*Saddh*)

¹ k om.; ² S₂ [[*kira*]]. ³ S₂S₈C °*nayano*; S₃ °*nayane*. ⁴ S₁ °*nātho*; S₃ °*tāne*.
⁵ S₃ °*vāsī*. ⁶ S₁ *vajetvā*; S₃ *vajjhervā*. ⁷ K₂ *jīvitam*; S₃ *puttadārake*; Ras-ṭ *jīvite*. ⁸ K₁
°*pātam kammaṃ*. ⁹ K₁ om. ¹⁰ K₁ om. ¹¹ Statt *divā samaṃsarasaṃpiṇḍapātaṃ*: K₁ *divā*
maṃsaṃ saraṃsaṃ piṇḍa°; K₂ *dibbasamaṃ rasam piṇḍa*°; S₃S₈C *divā maṃsarasaṃpiṇḍapātaṃ*
[=y]; *Sah dibbarasasadiṣaṃ piṇḍapātaṃ*. ¹² Statt *yo 'yaṃ upāsaka satto*: S₁ *sac' āham*
upāsakassa te; S₂ *sac' āyam upāsaka te*; S₃ *yāyam upāsaka tvam*; S₈ *sāyam upāsakatto*; C
yāvāyam upāsako. ¹³ B *paradāraṃ*. ¹⁴ S₁ *bhanati*. ¹⁵ K₁ *rata*. ¹⁶ S₂ om. ¹⁷ K₁B *catusu*.
¹⁸ B *anubhavissati*. ¹⁹ K₂ °*pātuppattiṃ*; v °*pātādidosañ*; S₃ °*pātippattiṃ*; C *pāṇātipātassa*
kammaṃpathappattiṃ [conj. ?]. ²⁰ K₁ *deseṣi*. ²¹ K₂ *sa[ite]*; S₁ *sato*; C Ras-gsn *Saddh satte*.
²² Statt *saññā ca*: K₁S₂S₃ *saññāya*. ²³ Statt *vadhakacittam upakkamo*: K₁ *vadhaka acittaṃ*
ca upakkamo; K₂ °*cittaṃ c' upakkamo*; S₁ *vadhakacittan t' upakkamo*; B *vadhakacittupakkamo*
[conj.m.c. ?]. ²⁴ K₂ *sahattho*; B *sāhatthā*. ²⁵ B *pañcaraṅgikā*. ²⁶ K₂ °*ppāya-m-āṇatti*.
²⁷ K₁ °*patticchanaṃ*; K₂ °*cchinnaṃ*. ²⁸ B *avirādhervā*. ²⁹ S₃ om.; Ras-gsn *Saddh va*; B
taṃ. ³⁰ K₂ *kāraṇaṃ*. ³¹ C *va*. ³² Statt *payogaṃ heṭṭhā*: S₁ *yogaheṭṭhā*. ³³ K₁ *vaḍhetvā*.
³⁴ Statt *saha tehi*: K₂ *sahatthehi*. ³⁵ K₂ om.

Ādīnavaṃ pan' evaṃ¹ veditabbaṃ:

„Hatthapādādichejjañ² ca tāḷanañ³ ca* kasādihi
pāṇātipātī⁴ labhati nakkasappādupaddavaṃ*⁵.

Taruṇo⁶ va⁷ maraṇaṃ⁸ yāti sadā pāṇaharo⁹ naro
mātu kucchigato¹⁰ vā pi¹¹ bālo vā yobbane ṭhito.

Sīsakkhikucchirogī¹² ca¹³ vaṇito¹⁴ kacchuko¹⁵ kiso*
rogānaṃ* ākaro¹⁶ hoti atekicch¹⁷ osadhādihi¹⁸.

Sadā viyogī* sokī ca puttadāresu¹⁹ nātisū²⁰
pāṇātipātiko²¹ hoti sadā ubbiggamānaśo“ ti.

Athādinnādānassa kammappathappattiñ²² ca ādīnavañ ca dassetuṃ²³ āha:

Saddh 61-63

„»Parapariggahabhaṇḍo²⁴ ca²⁵ parapariggahasaññitā²⁶
theyyādisv²⁷ ekacittañ ca ṭhānā²⁸ cāvanaṃ²⁹ eva ca
payogo ceti³⁰ pañcaṅgaṃ³¹ adinnaṃ sāhatthikaṃ matam

yathādhippāyaññatti³² tathā taṃ sampatṭicchanaṃ³³
paṭiññaṃ avināsetvā³⁴ tathā ca³⁵ karaṇaṃ pi ca

ṭhānā cāvaṃ³⁶ payogañ ca³⁷ apanetvāna pañcasu
chalaṅgāñattiyā³⁸ hoti adinna« ti padīpaye³⁹.

Daḷiddo kapaṇo⁴⁰ hoti »Dehi dehî« ti yācako⁴¹.

Kapāḷahatto⁴² bhikkhanto hoti theyyaro naro

disvāna madhuraṃ annaṃ⁴³ pānaṃ vatthādikaṃ subhaṃ.

Gilantalālo⁴⁴ alabhanto chinnāso*⁴⁵ yāti⁴⁶ thenako.

Parakammarato⁴⁷ hoti sabbadā parapessiko⁴⁸.

Paradattupajīvanto⁴⁹ hoti⁵⁰ theyyaro naro“ ti.

△ (Saddh)

¹ Statt pan' evaṃ: K₁ pana; S₃ evaṃ. ² K₂ °chedañ ³ K₁ tāsanañ; S₃S₈C Ras-ṭ Ras-gsn tāḷanañ [=y]. ⁴ K₁ °pātiṃ. ⁵ K₁ pakka°; S₂ 'nekasappā°; Ras-ṭ sakka°; B bugghasappā° [?]. ⁶ B taruṇe. ⁷ K₂B om. ⁸ Statt taruṇo va maraṇaṃ: K₁ taruṇamaranaṃ. ⁹ k B °hano. ¹⁰ S₁ kucchito. ¹¹ Statt vā pi: K₁ pāti; K₂ pāci; S₁ cāpi; B cāpi. ¹² S₂ °rogiñ; S₃S₈ °rogañ [=y?]; C Ras-ṭ Ras-gsn °rogo. ¹³ K₁ va. ¹⁴ K₂S₃S₈C Ras-ṭ Ras-gsn B vaṇiko [=y]. ¹⁵ K₁ kucchito; K₂ kucchiko; S₁ kacchako; Ras-ṭ kacchiko. ¹⁶ K₁ āturo; B ākāro. ¹⁷ K₁ om. ¹⁸ K₁ sapādihi. ¹⁹ B °dārehi. ²⁰ B nāihi. ²¹ S₁ pāṇātipātī. ²² K₂ kammathasuppattiñ. ²³ k das-setvā. ²⁴ K₂ °ggahaṃ bhaṇḍo; S₂ °bhaṇḍañ; S₃ °pariggahasaññī; B parapariggahitabhaṇḍañ. ²⁵ K₁ va. ²⁶ B pariggahitasaññitā. ²⁷ K₁ veyyā°. ²⁸ K₁ pānā. ²⁹ K₁ cāvaṃ nam'. ³⁰ K₁ payobbe ti [?]; B c' eva. ³¹ K₂B pañcaṅgā; S₁ pañcam. ³² K₂Saddh °ppāya-ṃ-ñatti. ³³ K₂ °cchannaṃ. ³⁴ B avirādheta. ³⁵ k B taṃ; S₁Saddh va. ³⁶ S₃ vana-; S₈ cavana-; C vācam; B cāvana-. ³⁷ B om. ³⁸ Saddh chalaṅgaṃ āñattiyā. ³⁹ Statt ti padīpaye: B paridīpaye. ⁴⁰ Statt daḷiddo kapaṇo: P daḷiddākapaṇa. ⁴¹ P yācito. ⁴² B kappala°. ⁴³ K₂S₈C Ras-gsn anna-. ⁴⁴ K₁ °lāso; S₂ kilanta°; B kilantalālā. ⁴⁵ K₂Ras-ṭ chinnāsaṃ. ⁴⁶ B hoti. ⁴⁷ K₁ °ratto. ⁴⁸ k B °pesiko. ⁴⁹ K₁ °datthapa°; K₂ °datthupajīvati. ⁵⁰ K₁ ho; P om.

Atha paradāragamanassa kammaphappattiñ ca ādīnavam¹ ca dassetuṃ āha:

„Parapariggahitthi² ca³ parapariggahasaññitā^{4,5}
atikkamanacittañ ca tath' evātikamo pi ca
evaṃ parassa dāresu⁶ caturaṅgo atikkamo⁷.

Manussā ca tiracchānā devatāyo ca sabbadā
na rocanti na tussanti⁸ disvāna pārādārikaṃ.

Bhāsanti⁹ pharusam¹⁰ vācam asabbham¹¹ sutitāpanam^{*12}.
Paharanti¹³ hatthapādehi daṇḍamuggaraādīnā.

Yesam kesañ ci¹⁴ nikkhattakaṭṭham^{*15} vā kaṭṭhalam¹⁶ pi vā
tass' eva¹⁷ dehe¹⁸ patati yo¹⁹ naro pārādāriko.

Rājacorārijam²⁰ bhītiṃ^{*21} tiracchānabhayam²² pi ca
aggināsaniyam²³ bhītiṃ^{*24} labhate pārādāriko²⁵.

Kuṭṭham gaṇḍo²⁶ kilāso ca kāso sāso 'pamāra²⁷
atekiccho pāparogo^{*28} piṭeti pārādārikaṃ.

Vivaṇṇo^{*29} virūpi^{*30} ca vikaṭaṅgo^{*31} ca duddaso^{*32}
hoti³² cammatṭhimattehi³³ peto va^{*34} pārādāriko.

Thiyo³⁵ na muccare³⁶ thittam. Thittam³⁷ yāti pumo³⁸ sadā^{*39}
napuṃsako paṇḍako⁴⁰ vā hoti⁴¹ kho⁴² pārādāriko“ ti⁴³.

Atha musāvādassa kammaphappattiñ⁴⁴ ca ādīnavam ca⁴⁵ dassetuṃ āha:

„Laddhiguhanacittañ^{*46} ca vācā⁴⁷ tadanulomikā^{*48}
vacanatthapaṭivedho ca musāvādo tivaṅgiko⁴⁹.

Dantoṭṭhamukhavekallam⁵⁰ lālāpaggharaṇam⁵¹ sadā
badhirattañ ca mūgattam yāti satto musārato.

Saddh 64

Saddh 65

¹ Statt kammaphappattiñ ca ādīnavam: K₂ kammathuppattiñ; S₂ °ppattiādīnavam.
² K₂Ras-gsn B Saddh °ggahitthi; S₃ paraparaggahitthi. ³ K₂B om. ⁴ K₁P °saññitā;
B pariggahitasaññitā. ⁵ Statt paradattupajivanto hoti – parapariggahasaññitā: S₈ paradattu-
pasaññitā [hpl.]. ⁶ B ca paradāresu. ⁷ S₁ parakkamo. ⁸ S₁ socanti. ⁹ S₂S₃S₈C Ras-gsn
bhañanti. ¹⁰ K₁ pharusā; K₂ pharusa-. ¹¹ K₁ asubham; B asantā. ¹² K₂ sutāpanam; S₁
suñitanam panam. ¹³ K₁ pahāranti; B hananti. ¹⁴ k S₁ ca. ¹⁵ K₂ nikkhattam katṭham;
S₁ anikkhattakaṭṭham; Ras-t °nikkhitam. ¹⁶ K₁ kalalam; S₂ kaṭṭhalā. ¹⁷ K₁B om. ¹⁸ B
add. va. ¹⁹ S₃ so. ²⁰ K₁ rājacorārijam; P rājacorāricham [l. °jam]; S₂ rājacorārisam; S₃
rājacorijam; C Ras-t Ras-gsn B rājacorārijam. ²¹ K₂ bhītam; v S₃ bhīti; B bhīhi. ²² P
°cchāne bhayam. ²³ K₁ °āsuniyam; K₂ °āsujam; S₁ corādicham; B °āsanicham. ²⁴ K₁S₃
bhīti; K₂ bhītam; B bhīhi. ²⁵ K₁ adāriko; C °dārikā. ²⁶ K₁ kaṇḍo. ²⁷ K₂ 'pamāriko; S₃
pacārako. ²⁸ v vatarogo; B pāparogī. ²⁹ S₁ om. ³⁰ B virūpo. ³¹ k B vikaṭaṅgo; Ras-t
vikaṭabbho [l. °laṅgo]. ³² B yāti. ³³ K₁ casaṃṭhi° [l. mamsaṭṭhi°?]; K₂B mamsaṭṭhi° [=x?];
S₁Ras-t camsaṭṭhi° [l. mamsaṭṭhi°?]. ³⁴ K₁ om.; C ca. ³⁵ v thire; S₈ thiye. ³⁶ S₈ muccate.
³⁷ Statt thittam thittam: P thi{[thi]}ttotam; S₂ thittotam [=v?]; S₃C Ras-gsn thitā thittam; S₈
thittam cittam; B thittam. ³⁸ K₁ kamo; S₂S₃C pumā; Ras-t vo [?]. ³⁹ B paradārī. ⁴⁰ Statt
napuṃsako paṇḍako: B napuṃsakam paṇḍakam. ⁴¹ K₂B yāti. ⁴² B yo. ⁴³ C om. ⁴⁴ K₂
kammattaluppattiñ [?]; S₁ °patham patiñ. ⁴⁵ K₂ om. ⁴⁶ K₁ vitatham guhana°; K₂ °gāhana°;
S₁ °gahana°; Ras-t °ganacittan; Saddh °gūhana°. ⁴⁷ S₁ om. ⁴⁸ K₂ °lomikaṃ. ⁴⁹ S₃ om.
napuṃsako – tivaṅgiko. ⁵⁰ S₁ °mukhato vekallam; B daṇḍoṭṭha°. ⁵¹ S₁ lalā°; S₂ lālā°.

Madhuram pi so¹ vade vācam. Taṃ tu² kaṇṇakaṭhorataṃ*³
yāti⁴. So⁵ appiyo vāco jantuno⁶ alike⁷ rato.

Akataṃ abhāsitaṃ⁸ yan taṃ abhūtaṃ⁹ dosasaññitaṃ¹⁰
tass' eva* rūhate. So ca¹¹ daṇḍiyo hoti tādiso¹².

Mātāpitā tassa¹³ vacaṃ n' eva saddhentī sabbadā¹⁴.
Na rūhati tassa vaco sabbhādisu¹⁵ ca nindito^{16,17}.

Mukhato vāyate tassa duggandho¹⁸ jātijātiyaṃ¹⁹.
Alikam so²⁰ bhāsate vācam peccāpāyesu paccatī²¹ ti.

Tato majjapāne ādīnavaṃ kathento āha:

„Yo majjaṃ pivate jantu pamādatṭhānasaññitaṃ²¹
sa paccakkhe²² paratthe²³ ca²⁴ dukkhaṃ vindati kakkhaḷaṃ.

Ajānanto khittacitto bhava taṃ²⁵ asuciṃ suciṃ
garutabbe pi²⁶ ajānanto ummatto²⁷ sunakho viya.

Sajane²⁸ parijaneḥ²⁹ eso³⁰ avaññāto*³¹ mahājālo*³²
digambaro*³³ nīcavuttī* hoti pānarato naro³⁴ ti.

Evamādinā pañca duccharite ādīnavaṃ pakāsesi. Paccantavāsiko³⁴ pi dhammaṃ
sutvā mudubbhūtamano³⁵ tīṇi divasāni 'ssa evamevaṃ³⁶ dānaṃ datvā tassa santike
sīlaṃ samādiyitvā³⁷ tato paṭṭhāya puññakammaṃ katvā āyupariyosāne³⁸ devalo-
ke nibbato mahantaṃ devissariyaṃ anubhavitvā tato cuto amhākaṃ bhagavati
parinibbute imasmiṃ Laṅkādiṇe Koṭṭhiyamālanapade³⁹ Khaṇḍakaviṭṭhigāme⁴⁰
aḍḍho⁴¹ mahaddhano⁴² mahābhogo⁴³ Saṃghakuṭimbikassa⁴⁴ nāma ekassa issara-
ssa putto hutvā nibbatti. Mahābalo⁴⁵ mahāthāmo dasannaṃ hatthīnaṃ* balaṃ
dhāreti⁴⁶. Mātāpitāro pan' assa⁴⁷ Nimmalo ti⁴⁸ nāma akamu. Yadā pana naṃ⁴⁹
Duṭṭhagāmaṇī nāma⁵⁰ Abhayamahārājā soḷasanaḷisurāpuṇṇaṃ vitthaṃ* pāyesi ta-
to paṭṭhāy' assa⁵¹ Sūranimmalo⁵² ti vohariṃsu.

¹ Ras-gsn yaṃ; B om. [conj.m.c.?]. ² B om. ³ K₁ kaṇṇam ca porataṃ [?]; S₂S₃S₈C Ras-gsn
°kaṭhorakaṃ; Ras-ṭ kaṇḍaka pohananti kanne kaṭoran [?]; B takkaṇṇe va kaṇṭakaṃ ⁴ S₁ yoti;
S₂S₃S₈ hoti; C bhōti. ⁵ Ras-gsn kho. ⁶ S₁ add. ve [?]; B jantūnaṃ. ⁷ S₂S₃ aliko. ⁸ B
bhāsitaṃ. ⁹ K₁ om. ¹⁰ K₁ om.; S₁ dosasaññataṃ; B dosasamyutaṃ. ¹¹ K₁B va. ¹² K₂
tāpāyo; S₁ pālito; S₂S₃S₈C tāḷiyo [=y]; B kārito. ¹³ S₁ c' assa. ¹⁴ S₁ sabba. ¹⁵ S₁ °diṃsu.
¹⁶ k B om. mātāpitā tassa – nindito. ¹⁷ S₃ om. akataṃ abhāsitaṃ – nindito. ¹⁸ S₁ duggandhā.
¹⁹ K₁ jātiyaṃ. ²⁰ CRas-gsn yo; B om. ²¹ C °saññitā. ²² Ras-gsn paccatthe. ²³ K₂B
parakkhe. ²⁴ K₁ va. ²⁵ Statt bhava taṃ: K₁S₁ bhavetuṃ; S₃ bhava va taṃ. ²⁶ K₂C B
om. ²⁷ K₁ om. ²⁸ v sajano; B saka-. ²⁹ K₂ parajane; S₁ parajaneho; S₂B parajaneḥ'.
³⁰ K₂ doso; S₁ so. ³¹ S₃S₈C asaññāto [=y]; Ras-ṭ avaññāto [l. avaññāto]. ³² Ras-ṭ mahājādo
[l. °lo]. ³³ K₂ nigambhi; B digambhiro; Ras-ṭ tigambhiro. ³⁴ K₂ paccantagāmaṃvāsiko.
³⁵ K₁S₁ °māno. ³⁶ Statt divasāni 'ssa evam evaṃ: K₁ divassāni sayam eva; K₂ divasāni
'ssa evaṃ eva; S₁ divān' assa evam evam; S₃ divasāni 'ssa. ³⁷ K₁S₈C samādayitvā. ³⁸ k
āyūhāpariyosāne. ³⁹ K₁ Koṭṭhigāme; K₂ ticāla°; S₂ Koṭṭhihāla°; S₃S₈C Koṭṭhiyavālanapade
[=y]. ⁴⁰ S₁ Maṇḍaka°; S₂ Khaṇḍakaviṭṭhi°; S₃ Khandhakaviṭṭhi°. ⁴¹ C addhe. ⁴² K₁C °ddhane.
⁴³ K₁S₂C °bhoge. ⁴⁴ K₁ °kaṭumbikassa; K₂ yakambakesikassa [?]. ⁴⁵ K₂S₈C mahabbalo.
⁴⁶ K₂ dhāresi. ⁴⁷ Statt pan' assa: k pana. ⁴⁸ K₂ add. 'ssa. ⁴⁹ Statt pana naṃ: K₂ ca pana;
S₃S₈ pana; S₂C pan' assa. ⁵⁰ K₂S₂S₃S₈C om. [=y] ⁵¹ K₂ om. ⁵² K₂C Sura°.

Tassa dasadvādasavassikakāle¹ Kākavaṇṇatissamahārājā damiḷāgamaṇaṃ nīvāretuṃ² Mahāgaṃgāya tesu³ titthesu ārakkhaṃ⁴ saṃvidahanto⁵ attano aññabhariyāya⁶ puttaṃ Dīghābhayaṃ⁷ nāma^{8,9} Gaṅgāya¹⁰ Kacchatitthe¹¹ ārakkhattaṃ¹² thapesi. So samantā chayoJane¹³ ṭhāne mahākulato ekekaṃ¹⁴ puttaṃ āṇāpento¹⁵ Saṃghakuṭimbikassāpi¹⁶ santikaṃ dūtaṃ pāpesi¹⁷. So dūtavacanaṃ sutvā attano sattaputte pakkositvā „Tātā¹⁸ tumhesu ko taṃ¹⁹ upaṭṭhituṃ gacchatī²⁰“ ti²¹ pucchi. Sesacabhātarō²² pituno evaṃ āhaṃsu: „Tumhākaṃ putto Nimmalo dve maṭṭasātake²³ nivāsetvā paṇītabhojanaṃ bhuñjitvā vātāpavajjito²⁴ akammasilo* viharati. Mayaṃ kasivaṇijjādayo karontā²⁵ dukkhena vaṣissāma²⁶. Nimmalaṃ yeva²⁷ pesetha. Mayhaṃ²⁸ gamissāmā“ ti āhaṃsu²⁹. Kuṭimbiko³⁰ Nimmalass’ eva³¹ gamaṇaṃ³² bhāraṃ³³ akāsi. So bhātarānaṃ kujjhivā pāto va nikkhanto chayoJanikaṃ³⁴ maggaṃ khepetvā suriyuggamaṇavelāy³⁵ eva rājaputtaṃ³⁶ passi. So tassāgamaṇaṃ³⁷ sutvā³⁸ vimhito taṃ vīmaṃsanatthāya „Imaṃ kiccaṃ niṭṭhāpetvā sīghaṃ³⁹ āgacchāhi“ ti dūtaṃ⁴⁰ katvā pesesi⁴¹.

Tena⁴² vuttaṃ Mahāvamse:

Cetiyaḥpabbatāsanne⁴³ Dvāramaṇḍalagāmake⁴⁴
brāhmaṇo Kuṇḍalo⁴⁵ nāma vijjate me saḥāyako.

Samuddapāre⁴⁶ bhaṇḍāni tassa vijjati⁴⁷ santike.

Gantvā tvam⁴⁸ tena dinnāni bhaṇḍakāni⁴⁹ idhāharā“ ti.

Mhv 23,23c-25b

Evañ ca pana vatvā bhojetvā lekhaṃ datvā pesesi. Tato so navayojanikaṃ maggaṃ⁵⁰ Anurādhapuraṃ pubbaṃhe⁵¹ yeva gantvā⁵² brāhmaṇaṃ addasa⁵³. Brāhmaṇo taṃ disvā „Tāta nahātvā⁵⁴ ehi“ ti āha. So idhānāgatapubbattā vāpiṃ asaṃjānanto Anurādhapure Tissavāpiṃ gantvā nahātvā⁵⁵ tato āgamma Mahābodhiṃ ca Thūpārāmacetiyaṃ⁵⁶ ca padakkhiṇaṃ katvā nagaram pavisitvā tāsu tāsu vīthisu āhiṇḍitvā⁵⁷ āpaṇato gandhaṃ⁵⁸ ca⁵⁹ mālā ca adāya pilandhitvā tato uttaradvārato nikkhamaṃ uppalakkhattato uppalaṃ gahetvā brāhmaṇassa gehaṃ agamāsi. Ta-

¹ S₃ *ohudvādasā*° [?]; S₈C *dvādasā*°. ² K₁ *vāretuṃ*. ³ K₁ om. ⁴ K₂S₃S₈C *rakkhaṃ* [=y]. ⁵ K₂S₃S₈C *saṃvidhento* [=y]. ⁶ S₂S₈C *aññāya bhariyāya*. ⁷ S₃S₈C *bhaya-* [=y]. ⁸ S₃S₈C *nāmaṃ* [=y]. ⁹ v add. *kumāraṃ*. ¹⁰ k om. ¹¹ K₂ *kacchakatiithe*; S₃S₈C *kasaccha*° [=y]. ¹² k om.; S₂S₃S₈C *atthāya* [=y]. ¹³ S₂S₃S₈C *dviyoJane* [=y]. ¹⁴ S₁S₃S₈C *ekaka-* [=y]. ¹⁵ S₃S₈C *āṇāpetvā* [=y]. ¹⁶ K₁ *kaṭumbikassa*; K₂ *yakambakesikassāpi* [?]; S₂C *kuṭumbikassāpi*. ¹⁷ K₂S₂S₃S₈C *pāhesi* [=y]. ¹⁸ K₁vS₈ *tāta* [=y]. ¹⁹ C nam. ²⁰ S₈ *gacchatū*. ²¹ vC *tihi*. ²² K₁S₃S₈ *sesā cha*°; C *jeṭṭhā cha*°. ²³ K₁ *majjha*°; K₂ *paṭasātake*; S₃ *maṭṭha*°. ²⁴ S₁ *pajjito*. ²⁵ K₁ *karonto*. ²⁶ K₁ *vaṣissāmā ti*; K₂ *vaṣissāmā ti sutvā*. ²⁷ S₃ om. ²⁸ S₂ *mayāṃ*. ²⁹ k om. *Nimmalaṃ yeva – āhaṃsu*. ³⁰ K₁ *kaṭumbiko*; K₂ *katumbiko*. ³¹ K₁ om. ³² k om. ³³ K₁S₁ *bharaṃ*. ³⁴ K₁ *ka-*. ³⁵ K₁ *yuttamanavelāya*. ³⁶ K₁ *bhajaṃ puttaṃ*. ³⁷ K₁ *tassa gamaṇaṃ*. ³⁸ K₁ om. ³⁹ K₁ *silāṃ*. ⁴⁰ K₁ *dānaṃ*. ⁴¹ S₃S₈C om. *kuṭimbiko Nimmalass’ eva – pesesi* [=y]. ⁴² S₃S₈C *ti tena* [=y]. ⁴³ K₁ *āsane*; S₃ *cetiyaṃ sāsane tan ta* [?]. ⁴⁴ S₁S₃S₈ *muṇḍala*°. ⁴⁵ S₈ *kuṇḍa*; Mhv *kuṇḍalī*; Mhv_(v.1) *kuṇḍalo*. ⁴⁶ S₁ *saṃuddadvāra-*. ⁴⁷ K₂ C *Ras-gsn B Mhv Sdhlk vijjanti* [conj. in den Ras-Textzeugen?]. ⁴⁸ Statt *gantvā tvam*: K₁ *gantvā*; S₂B *gantvāna*; S_{dhlk} *gantvā taṃ*. ⁴⁹ S₃S₈ *gāhakāni*. ⁵⁰ Statt *navayojanikaṃ maggaṃ*: k S₃ *yojanikaṃ maggaṃ*. ⁵¹ S₁ *pubba*. ⁵² k add. *taṃ*. ⁵³ C *addisa*. ⁵⁴ K₁ *nhātvā*. ⁵⁵ K₁ *nhātvā*. ⁵⁶ K₁ *rāmaṃ cetiyaṃ*. ⁵⁷ v *āhidhitvā*. ⁵⁸ S₃ *gantvā*; C *gandha-*. ⁵⁹ S₃C om.

to brāhmaṇena „Kuhim̄ tāta gato 'sī?‘ ti vutte sabban taṃ gamanāgamanam̄¹ vyākāsi². So taṃ³ sutvā „Purisājāniyo⁴ ayan‘ ti vimhito „Ejāro ce⁵ taṃ jāneyya n' etaṃ paṭirūpaṃ. Etassa damiḷāsanne muhuttam pi vāso me na rucati⁶‘ ti cintetvā lekhañ ca paṇṇākārañ ca pesesi.

Tena vuttaṃ tath' eva:

Nimmalo⁷ damiḷāsanne vasitum⁸ n' eva arahati.
Rājaputtassa pituno santike vāsam arahati⁹.

Evamevaṃ¹⁰ likhitvāna lekhaṃ tassa samappayi*¹¹.
Puṇṇavaḍḍhanavattahāni*¹² paṇṇākāre¹³ bahūni¹⁴ ca¹⁵
datvā¹⁶ tam bhojayitvā ca¹⁷ pesesi¹⁸ sāmisanikam̄¹⁹.

So vaḍḍhamānacchāyāyam*²⁰ gantvā rājasutantikam̄²¹
lekhañ ca paṇṇākāre ca²² rājaputtassa appayīti.

Kumāro lekhañ ca paṇṇākārañ ca disvā tuṭṭho „Imassa sahasam̄ dehi‘ ti āha. Ta-to kumārasevakā „N' etaṃ²³ tassa dārakassa anurūpan‘ ti avahasimsu²⁴. Taṃ²⁵ sutvā tassa²⁶ dasasahassam̄²⁷ ca²⁸ dāpetvā kesamassum̄ ohāretvā²⁹ nahāpetvā³⁰ puṇṇavaḍḍhanavattahayugam̄³¹ acchādetvā gandhamālehi³² taṃ³³ alaṅkaritvā sīsam̄ dukūlapaṭṭena veṭhetvā attano parihārena³⁴ bhattam̄* bhojāpetvā³⁵ attano dasasahassagghanikam̄³⁶ mahāsayanam̄ dāpesi³⁷. Tato so taṃ sabbam̄³⁸ ekato bandhitvā tadahe³⁹ va rattiyam̄⁴⁰ mātāpitunnam̄⁴¹ netvā mātu dasasahassam̄⁴² pituno sayanam̄ datvā rattim̄⁴³ yevāgantvā kumārassa attānam̄ dassesi. Rājaputto pabhātāya rattiyā taṃ sutvā tuṭṭhamānaso so⁴⁴ puna vattahābharaṇāni ca dasasahassañ ca parivārajane⁴⁵ ca⁴⁶ datvā pitu santikam̄ pesesi. Tato Nimmalo tāni⁴⁷ ca⁴⁸ mātāpitunnam̄⁴⁹ datvā purebhattam eva Mahāgāmaṃ gantvā rājānam̄ passi.

Tadā rājā kammāre sannipātetvā kammārasālāyam̄ nānāvudhāni kārāpeti⁵⁰. Nimmalo pi⁵¹ gantvā rājānam̄ vanditvā aṭṭhāsi. Kammārā taṃ disvā taruṇatta⁵² „Īdisāpi nāma yodhā hontī‘ ti keḷim̄ akaṃsu. Rājā te paṭibāhetvā⁵³ Nimmalam̄

¹ S₈ gamanam̄. ² S₈ vyākāsim̄. ³ S₂S₃ om. so taṃ. ⁴ S₁ purisaniyojesi. ⁵ K₁ me; S₁C ca. ⁶ S₃ rucantī. ⁷ Mhv Sdhik tasmāyam̄. ⁸ K₁ vassitum̄; S₁ vasatum̄; C Ras-gsn Sdhik vāsetum̄. ⁹ Statt rājaputtassa – arahati: B rājaputta tava pitu santike yevārahati. ¹⁰ k Mhv evam̄ eva [conj. nach Mhv-t, aber v. l. evam̄ evam̄ in allen Hss.]; B evam̄ etaṃ. ¹¹ C Ras-gsn samappiya. ¹² k °vaddhana°; B cuṇṇaṃ ca dhanavattahāni. ¹³ B °raṃ. ¹⁴ Mhv bahū pi; B bahum̄ pi. ¹⁵ K₂ ci; Sdhik pi. ¹⁶ K₁S₁ nātvā. ¹⁷ Statt bhojayitvā ca: K₂S₂S₃B bhojayitvāna. ¹⁸ K₁ peseyi; K₂B pesayi. ¹⁹ K₂ sakkhisantike; S₃S₈C Ras-gsn Mhv Sdhik sakhisanikam̄ [=y]. B sakhisanitike. ²⁰ K₁S₂ °cchāyāya; P S₈ °mānakacchāyam̄; S₃ °mānakacchāyāyam̄; Ras-t °cchāyā; B vattamāna°. ²¹ v S₃S₈ raññassa santikam̄; B rājaputtantikam̄. ²² C va. ²³ Statt n' etaṃ: K₁ ne; S₁ te. ²⁴ S₁ ahoṣi; S₂C apahāsim̄su. ²⁵ S₁ sutam̄ [dit.?). ²⁶ k om. ²⁷ S₃ sahasam̄. ²⁸ K₁ om. ²⁹ v S₃S₈ oharāpetvā. ³⁰ K₁ nhāpetvā. ³¹ K₁ paṇṇāvandhana°; S₂ °vaṭṭana°. ³² k °mālādīhi. ³³ k om.; S₈ nam̄. ³⁴ K₁ °hāre; K₂ °hāraṇa; Ras-t parihāra-. ³⁵ K₂ bhojetvā. ³⁶ S₂S₈C satasahassagghanakam̄ [=y]. ³⁷ S₈ dāpesim̄. ³⁸ K₁ om. ³⁹ S₁C kadahe. ⁴⁰ S₂S₃S₈C rattiyā [=y]. ⁴¹ K₁ °pitunam̄. ⁴² K₁ dasapasahassam̄. ⁴³ K₂S₈ rattiyam̄; P S₃ rattiyā. ⁴⁴ K₂S₃C om. ⁴⁵ K₂ °janam̄. ⁴⁶ S₃ pi. ⁴⁷ K₁ dāni. ⁴⁸ C va. ⁴⁹ k °pitunam̄. ⁵⁰ K₂ kārāpesi; S₃ kārāpesiti; S₈ kārāpetim̄. ⁵¹ K₁ om. ⁵² K₁ taruṇatā; K₂ taruṇatāya. ⁵³ K₁ sampannapatiññam̄ bhahevā [?]; v °hitvā.

pakkositvā „Ime asipatte dhovitvā* dhāraṃ ṭhapehī*¹⁴ ti dīghaso² catuhatthasoḷasaṅgule puthulato dvattiṃsaṅgule aṇiṭṭhite soḷasaasipatte³ adāsi⁴. Datvā ca pana rājā sālāya⁵ orimakoṭito pārimakoṭiṃ⁶ gato. Tato⁷ Nimmalo asipatte gahevā pāsāṇe ghaṃsitvā⁸ maṭṭaṃ katvā tikhīṇadhāraṃ⁹ ṭhapetvā ṭhito¹⁰ chijjivā¹¹ patitaṃ asisikhaṃ*¹² gahetvā „Ime kammārā maṃ apahasīṃsu¹³ ti kujjhitvā dvīhi aṅgulihī¹⁴ sannetvā¹⁵ koṭiyaṃ nisinnakammāraṃ sandhāya vissajjesi. Taṃ paṭipāṭiyaṃ nisinnaṃ pañcasatakammārānaṃ¹⁶ sarīraṃ vinivijjhitvā¹⁷ agamāsi¹⁸. Rājā nivatto te asiyo disvā somanasso ahoṣi¹⁹. Te²⁰ pana kammārā tath²¹ eva kālam akaṃsu²². Rājā tassa mahantaṃ vibhavaṃ datvā²³ mahāvīthiyā gehaṃ datvā²⁴ divase divase sahasaparibbayena²⁵ attano upaṭṭhakaṃ²⁶ kārāpesi.

So pana pacchā Gāmaṇinā saddhiṃ damiḷayuddhaṃ²⁷ karonto tattha tattha damiḷe ghātetvā Vijitapuragahaṇadivase²⁸ aṭṭhārasahatthubbedhaṃ parikhaṃ ullamghitvā nagarabbhantare²⁹ patitvā mahantaṃ khaggaṃ³⁰ gahetvā damiḷaghātaṃ³¹ katvā Anurādhapuragahaṇadivase³² pi Dīghajantunā saddhiṃ yujjhanto taṃ māretvā damiḷasenaṃ bhinditvā ekarajjaṃ katvā rājānaṃ abhisīncāpesi. So tato paṭṭhāya raññā saddhiṃ dānādayo kusalakamme katvā āyupariyosāne³³ yathākammaṃ gato ti.

Vihāya*³⁴ pāpaṃ narakopagāmiṃ³⁵
katvāna puññaṃ³⁶ sugatappasatthaṃ
vindanti bhogaṃ³⁷ sanarāmaresu³⁸.
Evam pi dhīrā balavā* bhavanti³⁹.

Suranimmalassa⁴⁰ vatthuṃ pañcamaṃ.

Rasavāhini-ṭīkā

Te posento⁴¹ ti te sajiṃve posento.

Ty ādisu⁴² gāthāsu **Satte satto** ty⁴³ ādisu⁴⁴ satte pāṇe satto ti saññā ca⁴⁵ hoti vadhakacittaṃ⁴⁶ ca hoti upakkamo ca hoti. Tena payogena jīvitanaṃso cā 'ti sahatthā caturaṅgiko eva.

Tāḍanañ cā 'ti paharanañ ca.

¹ S₂ ṭhapesi. ² vS₃C dīghato. ³ S₃ soḷasaṅgulasipatte. ⁴ S₈ adāsim. ⁵ K₁ sālāyaṃ. ⁶ K₁ pakoṭṭhikato [?]; P om. ⁷ K₁ om. ⁸ P ghaṃsetvā [=v?]; S₂ saṃghetvā [dit.?). ⁹ S₁C tikhīṇam dhāraṃ. ¹⁰ K₁ jito; S₁C yīto [?]. ¹¹ S₃ chinditvā. ¹² Ras-ṭ asakkharan. ¹³ K₁ avahasīsu; K₂ avahasīṃsū [=k?]. ¹⁴ K₁S₂ °līhi; S₈ °lehi. ¹⁵ K₂ yannetvā [?]; S₁ yatanivā [?]. ¹⁶ Statt nisinnaṃ pañcasatakammārānaṃ: K₁S₃S₈ nisinnaṃpañca°; C niyīṇapañca°. ¹⁷ K₂ vijjhitvā. ¹⁸ S₈ āgamāsi. ¹⁹ S₈ ahoṣim. ²⁰ C teka [?]. ²¹ K₂S₃S₈ tatth' [=y]; C katth'. ²² S₈ akaṃsuṃ. ²³ K₂ kārāpetvā. ²⁴ K₁ katvā. ²⁵ k °pariccayena [l. pariccāgena]. ²⁶ S₂S₃S₈C upaṭṭhānaṃ [=y]. ²⁷ K₁ damiḷaṃ yujjhi. ²⁸ k °puraṃ gahana°; S₁ °puraṃ gaṇhana°; S₂ °gaṇhana°. ²⁹ S₈C nagarantare. ³⁰ Statt mahantaṃ khaggaṃ: K₂S₈C mahākhaḡgaṃ. ³¹ K₁ °ghāthakaṃ. ³² Statt Anurādhapuraṃ gaṇhanadivase: k °puraṃ gahana°; S₈C °puragahaṇa°. ³³ k °āyūhāpariyosāne. ³⁴ K₁ pahāya. ³⁵ S₈ °opagāmi. ³⁶ B kammaṃ. ³⁷ B nāthaṃ. ³⁸ B °marūsu. ³⁹ K₁ bhavantīti. ⁴⁰ S₁S₃S₈ Sūra°. ⁴¹ Hs. jivite posento. ⁴² Hs. om. ty ādisu. ⁴³ Hs. ti. ⁴⁴ Hs. om. ⁴⁵ Hs. om. ⁴⁶ Hs. vadhacittaṃ.

Nakkasappādupaddavan¹ ti nakkasappādīhi upaddavaṃ labhati nakkō² vuccati suṃsumāro.

Sīsakkhikucchirogo ca vaṇiko kacchuko³ **kiso** ti sīsarogo ti ca akkhirogo ti ca⁴ kucchirogo ti ca vaṇarogo ti ca kacchukaṇḍurogo ti ca.

Rogāna ti yathāvuttarogānaṃ⁵.

Viyogī ti⁶ viyogaṣīlo⁷.

Parapariggahabhaṇḍo⁸ ca parapariggahitasaññitā theyyādisu ekacittaṃ ca ṭhānā⁹ cāvanam eva ca payogo ca¹⁰ iti pañjaṅgaṃ adinnaṃ sahatthikaṃ matim¹¹.

Gilantalālo ti pariḷalitakhelo.

Chinnāso¹² ti chinnaāsaṃ so naro¹³.

Asabbhaṃ sutitāpanan ti sutitāpanaṃ asabbhaṃ¹⁴ hadayatā panam¹⁵ pharusam vācam bhāsanti.

Nikkhittakaṭṭhan ti¹⁶ ākāse khipitakaṭṭham¹⁷.

Rājacorārijam¹⁸ **bhītiṃ** ti rājjam corajam arijam bhayam.

Aggināsaniyam bhītin ti agginā jātam ca asaniyam ca bhayam.

Pāparogo ti lāmakarogo.

Vivaṇṇo ti viparītaṇṇo kattha ci sarīrappadeso¹⁹ kālo kattha ci ratto²⁰.

Virūṇi viparītarūṇi uddhavāmano vā hoti adho vāmano vā ubhaya vāmano vāla-kuṇṭako vā bujjo²¹ vā²² khaṇḍo²³ vā.

Vikalaṅgo²⁴ ti vikalo cakkhusotamukhahanukādiyaṅgo²⁵.

Duddaso ti piyamātuyā pi duddasiko pageva parassa.

Cammaṭṭhimattehi²⁶ **peto vā**²⁷ ti cammanahārupariyo²⁸ naddhehi aṭṭhīhi saman-tāgato peto va²⁹.

Thittaṃ yāti pumā³⁰ **sadā** ti Ānandatheravatthunā dīpetabbaṃ.

Laddhiguhanacittan³¹ ti musāladdhigahanacittaṃ.

Tadanulomikā ti tāya laddhiyā anulomikā.

Kaṇṇakaṭṭhorakan³² ti kaṇṇe vijjhanakaṇṭakam iva kaṇṇe visitasappam iva ca kaṭṭhoram³³.

Tasse ty ādisu³⁴ attano yaṃ taṃ akataṃ kammaṃ abhāsitaṃ vācam abhūtaṃ do-sasaññitaṃ³⁵ kammaṃ tass' eva rūhate asucisucikamme³⁶ ajānanto.

Asaññato³⁷ ti asaṇṇatto³⁸.

Mahājaḷo³⁹ ti mahalālo vadanto ekaṃ vadati.

Diḡambaro⁴⁰ ti uttānavuttiko.

Nīcavutti ti hīnavutti.

¹ Hs. *sakka*°. ² Hs. *nakkā*. ³ Hs. *kacchiko*. ⁴ Hs. om. *akkhirogo ti ca*. ⁵ Hs. *jana-vuttirogānaṃ*. ⁶ Hs. om. ⁷ Hs. om. ⁸ Hs. *pariggahita*°. ⁹ Hs. *nasa*. ¹⁰ Hs. om. ¹¹ Hs. *mattaṃ*. ¹² Hs. *chinnāsan*. ¹³ Statt *chinnaāsaṃ so naro*: Hs. *chiāsanti coranta na rucanti nakkhamanti* [?]. ¹⁴ Statt *sutitāpanaṃ asabbhaṃ*: Hs. *asabbhi asuti asutabbato panam* [?]. ¹⁵ Hs. *pani*. ¹⁶ Statt *nikkhittakaṭṭhan ti*: Hs. *nikkhitaṃ*. ¹⁷ Hs. *khipitaṃ*. ¹⁸ Hs. *rājacorārijam*. ¹⁹ Hs. *sarīrajampadeso*. ²⁰ Hs. *ratto*. ²¹ Hs. *khujjo*. ²² Hs. om. ²³ Hs. *khaṇḍe*. ²⁴ Hs. *vikalabbo*. ²⁵ Hs. °*ādihaṅgo*. ²⁶ Hs. *caṃsa*°. ²⁷ Hs. om. *peto vā*. ²⁸ Hs. *caṃsamnahā*°. ²⁹ Hs. *vā*. ³⁰ Hs. *vo*. ³¹ Hs. *laddhiguanacitan*. ³² Hs. *kaṇḍaka poharanti kanne kaṭoran*. ³³ Hs. om. ³⁴ Statt *tasse ty ādisu*: Hs. *tassa*. ³⁵ Hs. *sehitam*. ³⁶ Hs. °*kammaṃ*. ³⁷ Hs. *avañṇato*. ³⁸ Hs. *ovañṇato*. ³⁹ Hs. *mahājado*. ⁴⁰ Hs. *tigambhiro*.

Dasannaṃ hatthīnaṃ ti dasannaṃ kālāvakādihatthīnaṃ¹.

Soḷasanālisurāpuṇṇaṃ vitthanaṃ ti soḷasamattassa² puṇṇasarāvakaṃ.

Akkamasīlo ti kammakaraṇaasīlo³.

Samappaya ti suṭṭhu appesṭi nivediyī⁴.

Puṇṇavaḍḍhanavattahānīti evaṃ nāmakāni.

Vaḍḍhamānacchāyāyan⁵ ti atikkantamajjhantikāya.

Attano parihārena⁶ **bhattanaṃ** ti attano paṭiyāditabhattaṃ.

Dhovitvā ti ghaṃsitvā.

Dhāraṃ ṭhapehīti dhāraṃ sannisitaṃ paṭṭhapehī.

Asisikhaṇ⁷ ti ayasakkharaṃ.

Avasānagāthāyaṃ **vihāyā** 'ti ohāya.

Balavā ti vacanavipallāsoyaṃ balavanto ti attho.

Ayaṃ gāthā Upajāti nāma⁸.

¹ Hs. add. *yakabasākalināmā* ti *evaṃnamakassa rakulassa dasannaṃ hatthidasannaṃ*. ² Hs. *soḷasanālimattassa*. ³ Hs. °*karaṇasīlo*. ⁴ Hs. *nivedeyī*. ⁵ Hs. °*cchāyā*. ⁶ Hs. *parihāra-*.

⁷ Hs. *asakharan*. ⁸ Hs. om. *ayaṃ gāthā Upajāti nāma*.

4. Mahāsoṇa (Ras VII.6)

Mahāsoṇassa vatthumhi ayam ānupubbikathā:

Amhākaṃ bhagavato pubbe Kassapo nāma sammāsambuddho dasapāramiyo pūretvā saMāraṃ¹ Mārabalaṃ² vidhametvā³ sammāsambodhiṃ sacchikatvā sadevakehi⁴ lokehi mahīyamāno*⁵ lokaṃ dhammaratanehi⁶ tappetvā⁷ nibbānanagare⁸ pūrentā⁹ paṭivasati. Tasmīṃ samaye aññataro puriso dhammaṃ sutvā buddhasāsanane pasanno saṃghaṃ uddissa ekaṃ khīrasalākabhattaṃ paṭṭhapesi¹⁰. Kamma-phalaṃ saddahamāno so ettakaṃ puññakammaṃ¹¹ katvā āyupariyosāne¹² tena¹³ puññakammaena codiyamāno devaloke¹⁴ nibbatti. Kanakavimāne¹⁵ nekasahassa-devanāṭikāhi¹⁵ paricariyamāno¹⁶ so tattha anopamaṃ devissariyaṃ yāvatāyukaṃ paribhuñjitvā tato cuto manussaloke pi¹⁷ mahantaṃ sirivibhavaṃ anubhavamāno vasitvā evaṃ¹⁸ ekaṃ buddhantaṃ devamanussesu saṃsaritvā¹⁹ amhākaṃ bhagavati sammāsambuddhe²⁰ sabbabuddhakiccāni²¹ niṭṭhāpetvā dhammaratanavassaṃ vassetvā²² devamanussasantāne²³ kilesadarathe nibbāpetvā – parinibbute sakaladīpālāṅkārahūte²⁴ Laṅkādiṇe Rohaṇajanapade Kaḷumbarikaṇṇikāya²⁵ Hunārīvāpigāme²⁶ Tisso nāma kuṭumbiko²⁷ ahosi – tassa aṭṭhannaṃ puttānaṃ kaniṭṭho hutvā nibbatti. Mātāpitaro pan' assa²⁸ Soṇo ti nāmaṃ akaṃsu.

So anupubbena vaḍḍhento²⁹ sattavassikakāle taruṇatālagacche*³⁰ mūlato uddharati. Tato dvādasavassikakāle mahātālarukkhe³¹ uddharati. Tato³² vuddhippatto tālanāḷikerādayo rukkhe bāhunā paharitvā³³ pātentō³⁴ vicari. So kamena³⁵ vuddhippatto dasanāgabaḷo ahosi.

Tena vuttaṃ Mahāvamse:

Sattavassikakālamhi³⁶ tālagacche³⁷ aluñci so.

Dasadvādasavassamhi³⁸ tāle³⁹ luñci⁴⁰ mahabbalo.

Vgl. *Sah(B)* 217

Mhv 23,46-47

¹ K₁ paññā; S₃ samāra-. ² K₂ samārabalam. ³ K₁ vidhamsetvā; S₃S₈C vidhamitvā [=y]. ⁴ S₂ sadevake. ⁵ S₁ vahiyamāno [graph.?). ⁶ S₃ dhammāmatapānehi. ⁷ v S₃ saṃtappetvā. ⁸ K₁ Bārānasinagare. ⁹ K₁ viharante; S₂ pūretvānto; S₁S₃S₈ pūrento [=y?]. ¹⁰ K₂ upaṭṭhapesi. ¹¹ S₁ puññam. ¹² k āyūhāpari°. ¹³ K₁ om. ¹⁴ S₁ dibbaloke; S₂ loka devaloke. ¹⁵ K₂S₃ °nāṭakāhi. ¹⁶ K₂ parivuto. ¹⁷ K₁ om. ¹⁸ K₂ om. ¹⁹ v saṃsaranto. ²⁰ S₈ °buddho. ²¹ S₂ °buddhaṃ kiccāni. ²² k vassāpetvā. ²³ S₂ °manusse santāne. ²⁴ K₁ °saṃkāra°. ²⁵ K₁ Kajjhambari°; K₂ Kadambarakaṇṇikāyaṃ; S₈C Kadaḷumbarikaṇṇikāya; Mhv Kuḷumbarikaṇṇikāyaṃ. ²⁶ K₂ Hanāra°; S₃ °vipi°; S₂S₈C Hundari°; Mhv Hundarīvāpigāmake. ²⁷ S₁S₈C kuṭumbiko. ²⁸ Statt pan' assa: S₁ pana so. ²⁹ S₁ vaḍḍhanto. ³⁰ K₁ °kālagacche; Ras-t °gacchan. ³¹ S₁ °rukkho. ³² k om. dvādasavassikakāle – tato. ³³ K₁ parihāritvā. ³⁴ K₁C pātentā. ³⁵ K₂ anukkamena. ³⁶ C Ras-gsn Mhv °kāle pi. ³⁷ K₂ °gacchan. ³⁸ Sdhk Mhv dasavassikakālamhi. ³⁹ S₃S₈ kāle [=y?]. ⁴⁰ B pāti.

Kālena so^{1,2} Mahāsoṇo yobbanattho*³ surūpavā⁴
kālāvakanam⁵ hatthinaṃ dasanāgabalo ahū 'ti.

Ath' assa balasampatti sakalaLaṅkāyaṃ patthari. Taṃ sutvā Kākavaṇṇatissama-
hārājā tassa pituno sahasaṃ pesetvā puna gāmakkhettavatthudānena⁶ taṃ tosetvā
puttaṃ ānāpetvā tassa mahāvīthiyā gehaṃ datvā parivāraṃ ca sahasaparibbayaṃ⁷
c'⁸ assa datvā Gāmaṇisantike⁹ vasāpesi¹⁰.

So pana¹¹ aparabhāge rañṇā¹² saddhiṃ tattha tattha¹³ yuddhaṃ¹⁴ karonto anu-
pubbena Vijitanagaragahaṇadivase¹⁵ aṭṭhārasahatthubbedhaṃ pākāraṃ bhinditvā
maggāṃ karonto nagarabbhantaraṃ pavisitvā abhimukhaṭṭhāne ṭhitaṃ mahātāla-
rukkaṃ uddharitvā damiḷe ghātento¹⁶ yuddhaṃ katvā rañṇā¹⁷ saddhiṃ lokassa
ca sāsanaṃ ca abhivuddhiṃ katvā āyupariyosāne¹⁸ yathākammaṃ gato ti.

Puñṇena laddhaṃ vibhavaṃ ca thāmaṃ
na nāsayaṃ*¹⁹ pāṇavadhādikehi²⁰
karoti²¹ evaṃ jinaśānaṃ
vuddhiṃ viruḷhiṃ²² matimā* kulīno²³ ti*²⁴.

Mahāsoṇassa vatthum²⁵ chaṭṭhaṃ.

Rasavāhinī-ṭikā

Mahiyamāno ti pūjyamāno.

Tālagacche²⁶ ti taruṇatālagacche²⁷.

Yobbanattho ti yobbane ṭhito.

Avasānagāthāyaṃ **nānāsayaṃ** ti nānāsayaṃ²⁸.

Atha vā **nānā** ti nānāvidhehi.

Matimā ti pañṇavā²⁹. Ayaṃ gāthā Upajāti nāma.

¹ C kāle tu so ² Statt kālena so: Mhv kāle so pi. ³ K₂ om. ⁴ K₂ sarūpavā; Statt yobbanattho surūpavā: Mhv dasahatthibalo ahu. ⁵ Sdhk kālāvanānaṃ ⁶ S₃ khetta°. ⁷ k °pariccayaṃ [l. °pariccāgaṇ]. ⁸ S₈ om. ⁹ K₁S₃ Gāmaṇissa santike. ¹⁰ K₁ vasesi; S₁ vāsesi. ¹¹ k om. ¹² S₁ rañṇā. ¹³ K₁S₃ om. ¹⁴ K₂ damiḷayuddhaṃ; S₁ yujjhaṃ. ¹⁵ v °gaṇhana°; S₃ °nagaraṃ gaṇhadivase. ¹⁶ k ghātento; S₂ ghātetvānto. ¹⁷ S₁ rañṇā. ¹⁸ k āyūhāpariyosāne. ¹⁹ Statt na nāsayaṃ: v S₃Ras-ṭ B nānāsayaṃ. ²⁰ K₁ pānapāvathādikehi [?]; S₁ pānavadhike. ²¹ S₁ karohi. ²² S₃S₈ viruḷhaṃ. ²³ k B kulīyo. ²⁴ S₂S₃S₈CB om. [=y]. ²⁵ Statt mahāsoṇassa vatthum: C mahāsoṇavatthum. ²⁶ Hs. °gacchan. ²⁷ Hs. °gaccha. ²⁸ Hs. add. sayam ti 'ssa (? ve ma. ²⁹ Hs. add. kulīyo ti mahākulo uttamaṃ kulo mahāyaso.

5. Goṭhaimbara (Ras VII.7)

Goṭhaimbarassa¹ vatthumhi ayam ānupubbī kathā:

Amhākaṃ kira bhagavato pubbe Kassapo nāma satthā loke udapādi devabrahmamanusse nibbāṇakhemamagge² paṭiṭṭhāpento. Tasmim³ samaye eko kulaputto bhagavato dhammadesanaṃ sutvā paṭiladdhasaddho saṃghassa khīrasalākabhataṃ paṭṭhapesi⁴. Atha bahū⁵ kāyabandhane ca kattarayaṭṭhiyo ca⁶ adāsi⁷. So yāvajīvaṃ puññakammāni upacinanto āyupariyosāne⁸ devaloke nibbattivā⁹ tatha¹⁰ anopamaṃ dibbasampattiṃ anubhavitvā tato¹¹ manussaloke mānusikasampattiyo¹² ca anubhavitvā evam evaṃ¹³ ekaṃ¹⁴ buddhantaraṃ khepetvā – amhākaṃ bhagavati¹⁵ parinibbuta¹⁶ imasmim¹⁷ Laṅkādiṇe Rohaṇe Niṭṭhilaviṭṭhike¹⁷ nāma gāme Nāgo nāma mahāvibhavo¹⁸ kuṭumbiko¹⁹ atthi – tassa putto hutvā nibbatti. Mātāpitaro pan’ assa Abhayo ti nāmam akaṃsu. So pan’ assa sattanaṃ²⁰ puttānaṃ antimo ahoṣi²¹. Cha bhātaro pan’ assa lakuṇṭakasaṅgārattā²² „Goṭhako ’yan“ ti paribhāsanti²³. Tasmāssa Goṭho ti nāmam ahoṣi.

Vgl. *Sah(B)* 217ff.
Vgl. *Mhv-t* 452,27f.

△ (*Mhv-t*)

Tena vuttaṃ Mahāvaṃse:

Lakuṇṭakasaṅgārattā ahu²⁴ Goṭhakanāmakā²⁵.

Karonti²⁶ keḷiparihāsaṃ²⁷ tassa jeṭṭhā²⁸ cha bhātaro.

Te²⁹ gantvā māsakhetṭatthaṃ³⁰ koṭṭayitvā mahāvanaṃ tassa bhāgaṃ ṭhapetvāna gantvā tassa nivedayaṃ.

So gantvā taṃkhaṇaṃ³¹ yeva³² rukkhe imbarasaññite*³³ luñcivāna samaṃ katvā bhūmim³⁴ gantvā³⁴ nivedayi.

Gantvāna bhātaro³⁵ tassa disvā kammaṃ tam abbhutaṃ tassa kammaṃ kittayanto³⁶ āgacchiṃsu³⁷ tadantikaṃ*³⁸.

Tadupādāya* so āsi Goṭhaimbaranāmakā³⁹ ti.

Mhv 23,50-54b

Uttaravihāravāsino kir’ evaṃ vadanti:

So panāyaṃ Abhayo vayappatto nesādehi saddhim⁴⁰ migavaṃ*⁴⁰ gantvā koṭṭhake ṭhito jālaṃ apavisitvā palāyantaṃ migavaṃ anubandhitvā pacchāpāde gahetvā

¹ B stets *Koṭṭha*° statt *Goṭha*°. ² **K**₁ *nibbāṇaṃ khema*°; **S**₁ *nibbāṇamagge* [1. °*khemamagge*?].
³ **S**₂ *sa tasmim*. ⁴ **K**₂ *upaṭṭhapesi*. ⁵ **C** *lahu*. ⁶ **P** om. ⁷ **K**₁ *datvā*. ⁸ **k** *āyuhāpari*°. ⁹ **S**₃ °*ttetvā*. ¹⁰ **S**₁ om. ¹¹ **K**₂ add. *cuto*. ¹² Statt *manussaloke mānusikasampattiyo*: **K**₂ *manussasampattiyo*. ¹³ **K**₂**S**₁**C** *ekaṃ*. ¹⁴ **K**₂ *eva*; **S**₁ om. ¹⁵ **P** *bhagavato*. ¹⁶ **P** *parinibbuto*. ¹⁷ **k** °*veṭṭhike*. ¹⁸ **S**₁ add. *nāma*. ¹⁹ **K**₁ *kaṭumbiko*. ²⁰ **K**₂**S**₃**S**_{8**C** *sattānaṃ* [=y]. ²¹ **S**₈ *ahoṣim*. ²² **K**₁ add. *taṃ*; **P** °*rattatāya*. ²³ **k** **S**₈ °*hāsanti*. ²⁴ **S**₃ *ahū*. ²⁵ **B** *koṭṭhaka*°. ²⁶ **Mhv** *karenti*; **Mhv**_(v.1.) *karonti*. ²⁷ **B** *keḷim parihāsaṃ*. ²⁸ **S**₃ °*ṭṭho*. ²⁹ **S**₁ *tena*. ³⁰ **K**₁ °*khetthaṃ*. ³¹ **K**₂ *khaṇāñ*. ³² **K**₂**B** *c’ eva*. ³³ **B** *ambara*°; **Ras-t** °*saññate*. ³⁴ **S**₁ *katvā*. ³⁵ Statt *gantvāna bhātaro*: **k** **B** *gantvā cha bhātaro*. ³⁶ **S**₃**S**₈**Ras-gsn** **B** *Mhv* *kittayantā* [=y]. ³⁷ **B** *āgacchanti*. ³⁸ **K**₁**B** °*antike*. ³⁹ **B** *Koṭṭa*°. ⁴⁰ **K**₁ *migavadham*.}

sīse paribbhamitvā goṭho koṭṭhaimbarakkhandhe*¹ paharitvā dvidhā² chindi³. Tato paṭṭhāya Goṭhaimbaro⁴ ti nāmaṃ ahoṣīti.

Tasmim kira samaye Duṭṭhagāmaṇī Abhayo⁵ mahārājā „Ahaṃ damiḷehi saddhiṃ yujjhivā Anurādhapure chattaṃ ussāpemi⁶. Sabbe yodhapurisā Mahāgāme sannipatantū“ ’ti bherim carāpesi⁷. Taṃ sutvā Goṭhaimbaro „Mahāgāmaṃ gantvā rājānaṃ passitvā⁸ tena saddhiṃ lokasāsanavudhiṃ⁹ karissāmī“ ti cintitvā mātā-pitaro vanditvā mahantena parivārena gacchanto antarāmagge Kappakandarāsā-mante¹⁰ Kappakandaravihāraṃ¹¹ pāvisi. Tattha mahantaṃ nāḷikeravanaṃ atthi. Sahāgatā¹² „Nāḷikeraphalaṃ khādissāmā“ ti āhaṃsu. So „Sādhū“ ’ti nāḷikeravanaṃ pavisitvā mayūraṇiṇṇam*¹³ iva nāḷikerarukkhe gahetvā cāleno¹⁴ phalaṃ pātetvā paṇhiyā¹⁵ tacchetvā*¹⁶ tesam adāsi. Te taṃ bhuñjitvā parivāretvā agamaṃsu. Tato so tehi saddhiṃ Mahāgāmaṃ gantvā rājānaṃ passi. Rājā taṃ^{17,18} „Kuto āgato ’sī?“ ti pucchi. So āgataṭṭhānaṃ kathetvā attano yodhabhāvaṃ pakāsesi. Rājā tassa mahantaṃ sakkāraṃ katvā divase divase paribbhatthāya¹⁹ sahasaṇ ca mahāvīthiyā gehaṇ ca datvā posesi²⁰.

Tato²¹ so rañṇā saddhiṃ dvattiṃsamahādamiḷehi yuddhaṃ²² karonto Mahā-toṭṭapaṭṭane*²³ Chattadamiḷarañṇā*²⁴ saddhiṃ mahāsāṅgāme vattamāne Mahā-chattasaramhi²⁵ saṃgāmetvā²⁶ damiḷasahassaṃ māretvā sattarañño²⁷ sīsaṃ gahetvā Gāmaṇissa²⁸ dassesi. Atha tesu tesu ṭhānesu damiḷayuddhaṃ²⁹ karonto anupubbena Vijitanagaraṃ pākāraṃ³⁰ bhinditvā pavitṭho abhimukhe nāḷikerarukkhaṃ³¹ disvā taṃ mūlato uddharitvā damiḷe poṭhento mahāsaṃgāmaṃ akāsi. Tato rājā damiḷamaddanaṃ katvā Anurādhapure chattaṃ ussāpetvā rajjaṃ karonto³² Goṭhaimbarassa mahantaṃ sampattiṃ datvā mahāvīthiyā gehaṃ dāpetvā mahāparivāraṃ dāpesi.

So paṇ’ evaṃ sirivibhavaṃ anubhavamāno nahānamukhadhovanādīsārakiccattāya³³ purato yojanamattake dūre³⁴ Tissavāpiṃ abhiṇṇaṃ gacchati. So paṇ’³⁵ ekadivaṃ³⁶ tato āgacchanto Tissavāpipāliya³⁷ Issarasamaṇavihāraṃ³⁸

¹ Statt *goṭho koṭṭhaimbarakkhandhe*: **K**₁ *goṭho koṭṭhakaimbararukkakkhandhe*[na]; **K**₂ *koṭṭhi-imbara*°; **S**₂ *goṭṭhaimbarakkhandhe*; **S**₃ *goṭṭhaimbarakkhandhe*; **S**₈ *go koṭṭhaimbaro*°; **C** *goṭho koṭṭhayimbaro*°; **Ras-ṭ** *koṭṭhaimbararukkakkhandhe*; **Sah** *goṭṭhaimbararukkhe*; **Sdhk** *miṭṭi siduru inṇuru gasek* [= *goṭṭhakoṭṭhaimbarakkhandhe*?]; siehe S. 160, Anm. 5. ² **S**₃ om. ³ **S**₁ *chindivā*. ⁴ **K**₁ *Goṭṭhakayimbaro*. ⁵ **k** **S**₃ *Abhaya*-. ⁶ **K**₁ *ussāpetvā*; **K**₂ *ussāpessāmi*. ⁷ **K**₁ *carāpetvā*. ⁸ **S**₃ om. *rājānaṃ passitvā*. ⁹ **S**₁ *vāsaṃ*. ¹⁰ **k** ° *kandarānādisāmaṇte*; **S**₁ om. ¹¹ **K**₁ ° *raṃ vihāraṃ*. ¹² **K**₁ *sahāyagatā*. ¹³ **S**₁ *madhuraṃ iccham*; **C** *piṇṇaram*. ¹⁴ **K**₁ *pāleno*. ¹⁵ **S**₁ *paṇṇiṇi*. ¹⁶ **K**₂ **Ras-ṭ** *tacchitvā*; **S**₃ *vacchetvā*. ¹⁷ **S**₂ **S**₃ **S**₈ **C** add. *disvā* [=y] ¹⁸ **K**₁ om. *passi rājā taṃ*. ¹⁹ **K**₂ *paricchaya*° [1. *pariccāga*°]. ²⁰ **v** *pesesi*. ²¹ **S**₂ **C** om. ²² **S**₁ *yujjham*. ²³ **K**₁ *Mahātoṭṭa*°; **K**₂ *Mahākoṭṭha*°; **S**₁ *Mahātoṭṭu*°; **C** *Mahātiṭṭha*° [conj. ?]; **Ras-ṭ** *Mahākoṭṭane*. ²⁴ **K**₂ *nāma sattadamiḷe rañṇā*; **Ras-ṭ** *sattadamiḷarañṇo*. ²⁵ **K**₁ ° *chattaṃ saramhi*; **S**₂ **S**₃ **S**₈ **C** ° *sarasim* [=y]. ²⁶ **k** *saṃgāme*. ²⁷ **K**₁ *sampattarañño*; **K**₂ *sachattarañño*; **S**₂ **S**₃ **S**₈ **C** *Chattadamiḷarañño* [=y]; **Sah** *Mahāchattadamiḷarañño*; **Sdhk** *Satururajjuruvangē* [= *satturañño*?]; siehe S. 162, Anm. 5. ²⁸ **K**₂ *GāmaṇiAbhayassa*. ²⁹ **S**₁ ° *yujjham*. ³⁰ Statt *Vijitanagaraṃ pākāraṃ*: **k** *Vijitanagarapākāraṃ*. ³¹ **S**₁ ° *rukkhe*; **S**₃ *ṭhitanāli*°. ³² **K**₁ *kārento*. ³³ **K**₂ *nāhāna*°. ³⁴ **S**₁ *dūra*[m]. ³⁵ **K**₂ *pun*’. ³⁶ **K**₁ ° *divase*. ³⁷ **K**₁ *Tissavāpiyā*. ³⁸ **K**₁ ° *samaṇaṃ vihāraṃ*.

agamāsi¹. Tattha vihāradvāre mahanto veḷugumbo maggaṃ avattharivā² atṭhāsi. Tadā tattha³ vāsī mahāthero pharasukuddālākādayo gāhāpetvā bahuhī⁴ manussehi saddhiṃ tattha agamāsi. Goṭhaimbaro theram disvā „Kim ettha⁵ bhante karothā?“ ti pucchi. Thero „Velugumbaṃ⁶ harāpema upāsakā“ ti āha. So taṃ sutvā „Bhante cammayottaṃ⁷ āharathā“ ti āharāpetvā veḷugumbaṃ⁸ pāde bandhitvā vāmahatthena ākaḍḍhento samūlaṃ uddharitvā sīse paribbhamitvā maggaṃ⁹ okkamma bahi pātetvā¹⁰ nagaram agamāsi¹¹. Taṃ veḷugumbaṃ parimiṇiyamānaṃ saṭṭhisakaṭamattaṃ kira ahoṣi.

Tato so aparabhāge nagarabbhantare tibhūmikaṃ¹² mahantaṃ pāsādaṃ kā-rāpetvā devasirim iva mahantaṃ sirisobhaggaṃ anubhavamāno ekasmiṃ divase uparipāsādatale ākāsaṅgaṇe mahantaṃ¹³ maṇḍapaṃ kāretvā¹⁴ celavitānaṃ bandhitvā¹⁵ vicittapaṭṭasaṅgiṃ¹⁶ parikkhipāpetvā tattha¹⁷ tattha¹⁸ mahantāni surabhikusumadāmāni olambetvā¹⁹ catujātisugandhena²⁰ bhūmiparibhaṇḍaṃ kā-rāpetvā²¹ mālatiśumanacamapakādikusumāni²² bhūmiyaṃ sattharivā²³ tesu tesu ṭhānesu²⁴ padumuppalasahitasugandhavāriṇipūritapuṇṇaghāte²⁵ ṭhapāpetvā²⁶ sayam devamānavako viya sabbābharāṇapatimaṇḍito susajjite²⁷ varapallaṅke nisajja²⁸ attano bhariyaṃ pi tāḍaṅkapādaṅgulikanakakaṭakahāranūpurādinānāpasādhanehi²⁹ Nandane surasundarī viya maṇḍetvā surāpuṇṇasuvanṇavittamaṃ³⁰ gāhāpetvā dakkhiṇapasse ṭhapāpesi. Devaccharapaṭiḥhāgā³¹ anekāhi³² itthiḥi nānāvīdhāyudhe³³ ca³⁴ uppalakalāpādayo nānāmaṅgalavidhāne ca gāhāpetvā³⁵ samantā ṭhapāpesi. Atha naccagītavādītādiccheke³⁶ nāṭakajane pakkositvā „Kāmaṃ tumhe naccatha³⁷ vādettha gāyathā“ ti niyojetvā sakalaṃ taṃ āpānamaṇḍalaṃ³⁸ devasabhaṃ viya siriyaṃ nicketam iva³⁹ alaṅkaritvā tattha tattha tikkiṇasurāpuṇṇavāriḥhāṭacāṭīkolambādayo* ṭhapāpetvā macchamaṃsasiṅgiverādiupakaraṇe⁴⁰ sannipātetvā⁴¹ suraṃ pātuṃ ārabhi. Tasmim khaṇe Ariṭṭhapabbatavāsī⁴² Jayaseno nāma yakkho ’nekayakkhasataparivuto⁴³ Tambapaṇṇisusānaṃ gacchanto gandhapupphādisu āmodaṅ* ca naccagītādisaddaṅ⁴⁴ ca⁴⁵ sutvā oloken-

¹ k aggamāsi. ² S₁ āvaritvā; S₃ avapitvā. ³ Statt tadā tattha: K₂ tattha tadā. ⁴ S₁S₃ bahūhi. ⁵ S₁ atthe; S₃S₈C atthaṃ [=y]. ⁶ K₂ °gumbāni; S₃ vegumbāvāraṇaṃ [l. veḷugumbāvāraṇaṃ]. ⁷ v S₁C mahācamma° [=y] ⁸ S₁ veḷugumba-. ⁹ S₂S₃S₈ maggā [=y?]. ¹⁰ S₃ pāpetvā. ¹¹ S₂ pāvīsi. ¹² S₃ tebhūmikaṃ. ¹³ S₁ maggāhantiṃ [?]. ¹⁴ S₃ kārāpetvā. ¹⁵ S₃ bandhāpetvā. ¹⁶ k °sāṅṭhi; S₂ sāṅi. ¹⁷ S₁ om. ¹⁸ S₁ om. ¹⁹ K₂S₂S₃S₈ °bitvā [=y?]. ²⁰ K₂Ras-ṭ °jātigandhena. ²¹ k kāretvā. ²² S₃ mālatikusumacamakādi°; Ras-ṭ °campakāni. ²³ K₁ saṅḍarivā [?]; S₈ sattharikkhipājetvā [l. sattharivā, khipitvā oder pājetvā?]. ²⁴ S₁ om. ²⁵ S₃ °paripuṇṇaghāte; S₈C °sugandhāparipuṇṇapuṇṇaghāte [=y?]. ²⁶ S₃ pāpetvā. ²⁷ S₂ S₃ susasajjita- [dit.]; S₃S₈C susajjita- [=y]. ²⁸ K₂ nipaṭṭi. ²⁹ K₁ tāḍatahāraḥhāṭakakaṭakakaṇṇanūpurādīthi nānā°; K₂ tāmbakahāraḥhāṭakakalapurādīthi nānā°; S₁ tāḍaṅkanūpurādinānāpasādhanehi; S₃ tāḍaṅkahāraḥhāṭakanūpurādī°; C °kaṭakanūpurā°; Ras-ṭ tābutāhāraḥhāṭakakakaṇṇa° [?]. ³⁰ K₁ °puṇṇaṃ su°; Ras-ṭ suvaṇṇaṭṭaṇa. ³¹ K₁S₈C °paṭiḥhāga. K₂ °paṭiḥhāgāhi [conj.]. ³² K₁ °kehi; S₁ °anekāni pi; S₂ °anekāhi. ³³ K₁ °yudde; S₁ nānāvīdhe; S₂ nānāvīdhadhavidhayuddhe. ³⁴ K₁ c° eva. ³⁵ S₁ nahāpetvā. ³⁶ S₁ °ccheke; S₃S₈ naccavādītādi°. ³⁷ S₂S₃ naccetha. ³⁸ S₁S₈ āpāna°. ³⁹ Statt nicketam iva: Ras-ṭ nikkhemavā [?]. ⁴⁰ K₁ °upadamse; K₂ °upa[da]se; S₁ °upadase [=x?]; S₃ °upakaraṇādayo. ⁴¹ k sannipātetvā. ⁴² S₃ Ariṭṭharittha°. ⁴³ K₂ °satasahassaṃ pari°. ⁴⁴ K₂ naccatītānisāṅkhaṅ [l. °gītādi°?]; S₂ tāḍagītādisaddaṅ; S₃S₈C om. [=y]. ⁴⁵ S₃S₈C om. [=y].

to dibbabhavanam¹ iva paṭiyattaṃ āpānamaṇḍalam² disvā ākāsato oruyha sa-
pariso maṇḍapaṃ pavisitvā olokeno Goṭhaimbarassa mātugāmaṃ disvā tassā³
paṭibaddhacitto⁴ tassā sarīre āvīsi. Sā tasmim̃ khaṇe surāvitthaṃ chaḍḍetvā vi-
saññī⁵ bhūmiyaṃ patitvā parivattamānā⁶ mukhat' uggatasetapheṇapari-vattitavirū-
panayanā⁷ uttānā sayi. Tato⁸ yodho⁹ mātugāmaṃ disvā domanasso pallamkā
uṭṭhāya yakkhena¹⁰ gahitabhāvaṃ ñatvā kuddho evam āha:

„Are* dāsa mahācora yakkhāsikkhita¹¹ cetaka*¹²
adissamānako hutvā dāraṃ me kiṃ vihaññasi¹³?

Dissamānena kāyena karosi¹⁴ kammam¹⁵ īdisaṃ
siyā¹⁶ te dehato¹⁷ bhasmaṃ vāmapādena poṭhite*¹⁸.

Yadi tvam puriso yakkha passāma¹⁹ tava porisaṃ*.
Dissamāno²⁰ tvam āgaccha* ubho yuddhaṃ karomase“ ti

Taṃ sutvā yakkho²¹ mānena upatthaddho tassā sarīrato apagantvā mahāsārīro ma-
hādāṭho bhīmalocano* hutvā dissamānasarirena „Are tvam pi²² mayā saddhim²³
yuddhaṃ²⁴ karosi“ ti taṃ santajjento evam āha:

„Aho hasanti²⁵ me yakkhā²⁶ tava sutvāna bhāsitaṃ.
Nadam²⁷ bālasigālo*²⁸ kiṃ²⁹ kadā jessati*³⁰ kesarim³¹?

Na³² 33 kadāci³⁴ koci maṃ satto parājesi mamāgato*³⁵
Laddhajayattā³⁶ sabbattha³⁷ Jayaseno ti maṃ viduṃ*³⁸.

Mā tucchagajjanaṃ³⁹ gajja*⁴⁰. Mā tvam vilapa⁴¹ pillaka*⁴².
Sasacchāpo* kadā yuddhe*⁴³ jayaṃ⁴⁴ labhati hatthinā?⁴⁵ ti.

Taṃ sutvā Goṭhaimbaro evam āha:

„Yakkho asmi⁴⁵ mahādeho« alan te iti gajjanaṃ.
Uggate suriye⁴⁶ ettha andhakāro kuhiṃ gato?

Khaggamigavisāṇena⁴⁷ parittavajirena vā
Meruṃ⁴⁸ hananti. No Meru⁴⁹ kiñci sakkoti kātave.

¹ K₁ vibhavaṃ. ² K₂S₁ āpāna°. ³ S₃S₈C om. [=y]. ⁴ S₂ °bandha°. ⁵ S₁ visaññam.
⁶ S₁ parivattabbānāsā [?]. ⁷ K₁P uggamanasetā°; Ras-ṭ uggamānajuṇupari°. ⁸ S₂ add. so.
⁹ K₁ Goṭho. ¹⁰ S₁ yakkho tam. ¹¹ K₁ yakkhā°. ¹² K₁ petaka. ¹³ S₃ vihaññati. ¹⁴ S₈C
Sdhk karoti; B karohi. ¹⁵ k S₂S₃S₈B kāmam; Sdhk mē baṇḍu deyak [=kammam īdisaṃ?].
¹⁶ S₁S₃ na siyā. ¹⁷ K₁ dehaññe; Ras-gsn dehako. ¹⁸ S₂ poṭhito. ¹⁹ k C Ras-gsn Sdhk
passamī. ²⁰ K₂ māno; B mā nokkama. ²¹ S₈ yakkhā. ²² k S₃ add. bho. ²³ S₃ add.
vayanvaya [?]. ²⁴ S₁ yujjhaṃ. ²⁵ v bhāsanti; B masmīti [l. aham asmīti]. ²⁶ S₁ yakkho;
B yakkhaṃ. ²⁷ K₁ kunnadam; v natam. ²⁸ K₂Sdhk °siṅgālo. ²⁹ S₈ 'si. ³⁰ S₃ jissati;
S₈ dissati. ³¹ K₂B kesaraṃ; P S₈ kesarī. ³² Sdhk om. ³³ Ab hier längerer Textverlust in
S₃ [siehe S. 52, Anm. 25]. ³⁴ B ci ³⁵ Sdhk navāgato. ³⁶ Sdhk laddhā jayattā. ³⁷ S₁
°ithaṃ. ³⁸ k S₈B vidū. ³⁹ K₁ tuccham tajjanaṃ; Sdhk °gajjanaṃ; B tuccham gajjanaṃ; Ras-ṭ
tuccham gacchanaṃ. ⁴⁰ Ras-ṭ gacchā. ⁴¹ S₁ vipala; S₂S₈C vippala [=y?]; Ras-ṭ pallakaṃ.
⁴² K₁ pilakaṃ; K₂ pallaka; S₁ vapila; B vikkala; Ras-ṭ vippallā. ⁴³ K₁ yuddho. ⁴⁴ S₁ om.
sasacchāpo – jayaṃ. ⁴⁵ k Ras-gsn asi; B 'ham asmi. ⁴⁶ B suriye. ⁴⁷ B okkamiga°. ⁴⁸ K₁
Meru. ⁴⁹ k B Meruṃ.

Tava dehabalaṃ¹ yakkha mam' ekaṃgulipabbato
vilyaṃ yāti*. Eh' ajja* yujjha dāni* mayā sahā² 'ti.

Taṃ sutvā yakkho „N' atthi dāni amhākaṃ jātike^{2,3} ṭhāne tayā saddhiṃ⁴ yuddho.
Ahaṃ dāni Tambapaṇṇisusānaṃ gamissāmi. Tattha mahāyakkhasamāgamaṃ⁵
bhavissati⁶. Tattha te yakkhānaṃ balaṃ dassessāmi⁷“ ti vatvā evam āha:

„N' atthi dāni tayā saddhiṃ saṃgāmo Goṭhaimbara⁸.
Puriso tvaṃ yadi āgaccha* ito sattamavāsare.*⁹

Tambapaṇṇisusānaṃ mahāyakkhasamāgame
yuddhaṃ hotu ubhinnaṃ no. Ko 'dikkhati*¹⁰ jayājayaṃ*?

Sāpateyyaṃ*¹¹ vicāretvā katvāna nātisaṅgahaṃ
paralokavidhiṃ* katvā yuddhāyāgamaṃ¹² varan*¹³ ti

Taṃ sutvā yodho¹³ „Tava¹⁴ yakkhabhāvaṃ¹⁵ me kiṃ karissati¹⁶? Tadā tava katta-
bbaṃ aham eva jānissāmi¹⁷. Nissaddo dāni gacchā¹⁸“ ti āha.

Atha yakkho susānaṃ gantvā bahū yakkhe sannipātetvā tam atthaṃ tesam
vatvā sattame divase tassāgamanamaggaṃ olokento atṭhāsi. Tato Goṭhaimbaro
sattāhaṃ vuttanayena¹⁹ mahantaṃ sampattiṃ anubhavivā sattame divase yakkha-
ssa vacanaṃ saritvā ayogavatthena*²⁰ pāto va tattha agamāsi²¹. Ath' assa gama-
namagge tattha tattha²² ṭhitā devayakkhā taṃ divā dissamāne²³ kāyena „Bho
kim²⁴ ettha²⁵ āgato²⁶ 'sī²⁷“ ti pucchiṃsu. Tato tesam²⁸ „So Jayaseno nāma
yakkho yuddhāya maṃ²⁹ avhayati*³⁰. Tena saddhiṃ yujjhituṃ gamissāmi³¹“ ti
āha. Ath' assa³² evam āhaṃsu:

Bhavant' ettha³³.

„Mho³⁴ te³⁵ āvisī kin nu³⁶? Kin nū³⁷ aññānako vasi?
Jīvalokassa vāsāya³⁸ puññaṃ khīṇaṃ nu³⁹ te idha.

Na vijjanti nu⁴⁰ te mittā atthakāmātha⁴¹ nātaka
ye taṃ imaṃ* nivārenti »Akattabbam idaṃ« iti?

¹ K₁B dehaṃ balaṃ. ² S₁ dve janike. ³ Statt amhākaṃ jātike: k amahājanike. ⁴ K₂ add. Goṭhayimbara. ⁵ S₂ °samāgamo. ⁶ S₁ °anti. ⁷ K₁ dassāmi; K₂ dassissāmi. ⁸ B Koṭṭha°. ⁹ K₁ °vāresu; K₂ °vāsaresu [=k?]; S₁ °vācare; Ras-ṭ °vāre. ¹⁰ K₁ tikkhati; K₂ dakkhati [conj.?]; S₁ samdakkhati; S₂S₈C Ras-gsn Sdhk 'dh' ikkhati; B vijāñā. ¹¹ B sāpateyyuṃ. ¹² S₁ yujjha°. B yuddhāya gamaṃ; Ras-ṭ yuddhāgamaṃ. ¹³ K₁ Goṭho. ¹⁴ K₁ tavaṃ; C tādissam. ¹⁵ K₂ yakkhato; C yakkho. ¹⁶ K₁ kariṣṭi. ¹⁷ K₂ vijānissāmi; S₂ °ssāmi. ¹⁸ K₂ gacchāhī. ¹⁹ S₈C add. eva. ²⁰ Ras-ṭ āyoga°. ²¹ k aggamāsi. ²² k om. ²³ K₂ °māne. ²⁴ K₁ om. bho kim. ²⁵ S₂ attha. ²⁶ S₈C āgamī. ²⁷ S₁S₈C om. ²⁸ K₁ add. vacanaṃ sutvā. ²⁹ K₂ om. ³⁰ K₂ avheyati; S₁ anvehati; S₂S₈C avheti [=y?]; Ras-ṭ avhayati. ³¹ Statt yujjhituṃ gamissāmi: k yujjissāmi. ³² k sabbe; S₂S₈C add. te [=y?]. ³³ K₂ om. bhavant' ettha. ³⁴ B asi moho. ³⁵ K₁ tena. ³⁶ Statt āvisī kin nu: B āvisaṃ. ³⁷ S₁S₈ om. kin nū. ³⁸ B vā yadi. ³⁹ K₂B ti. ⁴⁰ S₁ nūna. ⁴¹ S₁ °kāmāthaṃ.

Yakkhâpi¹ balavā etaṃ na sakkonti parājitum².

»Gaṇhātīti jayaṃ niccaṃ« Jayaseno ti vuccati.

Maññāmahe*³ mayaṃ »Tuyhaṃ jīvitam appiyaṃ iti sampattiyo ca bandhū ca⁴ ajjatagge na santi⁵ te.«

Alam etena yuddhena yakkhena pharusena te gaccha samānajatīhi* yuddham te sādisaṃ⁶ sadā⁷ ti.“

Atha so⁸ tesam vacanaṃ sutvā evam āha:

„Mayham pi vacanaṃ sabbe suṇant’ ettha samāgatā yāva nodeti⁹ suriyo¹⁰ khajjoto balavā bhava.

Chinditvā kadaleraṇḍadaṇḍam*¹¹ jumbhati*¹² māṇavo¹³ tathā na jumbhate¹⁴ sāraṃ patvāna khadiraṃ vanaṃ.

Khuddāvātanadīvāpim¹⁵ sosento¹⁶ ’yaṃ divākaro nimujjitvāpi tāpetum na sakkoti mahaṇṇavaṃ.

Chindam makkaṭasuttāni¹⁷ cālayaṃ¹⁸ bālapallave*¹⁹ vāyamānānilo* n’ eva²⁰ Merum²¹ sakkoti kampitum²².

Maññate so »’ham balavā« adisvā balavaṃ pure*²³ disvāna balavaṃ ajja tam pi mānaṃ jahāti so²⁴ ti.

Evañ ca pana²⁵ vatvā tesam „Mā mayham cintetha. Ajja aham tassa kattabbaṃ jānāmī“ ti āha. Jayaseno pi tasmim yakkhasamāgame tam²⁶ disvā samīpam upagamma²⁷ yuddhatthāya avhesi²⁸. Yodho²⁹ pi³⁰ tassa samīpe³¹ ṭhito evaṃ ugghose-si:

„Suṇantu vacanaṃ mayham yakkhā ettha samāgatā.

Na mayham kiñci dos’ atthi. Udikkhantu jayājayaṃ.

Mayā dakkhiṇapādena ubhohatthena vā puna³²

Jayaseno nāma³³ yakkho phusitum³⁴ n’ eva arahati³⁵.

Vāmapādassa mayhan te aggaṅguliyo³⁶ pana

kattabbam assa jānanti“ vatvāna poṭhayaṃ³⁷ bhujje*

avhesi „Yakkha māgaccha*³⁸. Kiṃ tiṭṭhasi³⁹ mato viya*?

Ajja te purisākāraṃ passemu⁴⁰ mama vā tuvan⁴¹ ti.

¹ S₁ yakkhim pi [?]; B yakkhāsi. ² K₁ °tam. ³ B maññāhe. ⁴ K₁ vā. ⁵ Statt na santi: K₁ na santake; K₂ nassanti. ⁶ k S₂B sādisaṃ. ⁷ v tadā. ⁸ S₁ om. ⁹ S₁Ras-gsn add. so; S₈ add. sā. ¹⁰ B sūriyo. ¹¹ S₂S₈C °saṇḍam; B kadaleraṇḍam. ¹² K₁jambhatam; K₂jamhati; B jambhati. ¹³ B add. yathā. ¹⁴ K₁B jambhate [=k?]; K₂jamhite. ¹⁵ K₁ °vācinadi° [?]; S₈ khuddhāvāpinadi°; B °vaṭṭham nadi°. ¹⁶ B sosonto. ¹⁷ K₂ °suttānam. ¹⁸ B phālayaṃ. ¹⁹ S₈dhik °pallavo. ²⁰ Statt n’ eva: K₂ deva; S₁ māneva [?]. ²¹ S₁ °ru. ²² K₁ om. chindam makkaṭasuttāni – kampitum. ²³ B paraṃ. ²⁴ B no. ²⁵ Hier endet der Textverlust in S₃ [siehe S. 50, Anm. 33]. ²⁶ K₁ na [l. nam?]; S₁ om. ²⁷ S₁ upagantvā. ²⁸ K₁ ahosi. ²⁹ K₁ Goṭho. ³⁰ K₁ om. ³¹ S₁ om. tassa samīpe. ³² K₁ cana. ³³ S₁S₈C Ras-gsn S₈dhik nām’ ayaṃ; S₂ mayaṃ; S₃ ayaṃ. ³⁴ S₁ passitum. ³⁵ B demāti [?]. ³⁶ B aṅguliyaḍayo. ³⁷ Statt vatvāna poṭhayaṃ: B vatvā poṭhakkayaṃ. ³⁸ S₁ samāgaccha. ³⁹ Statt kiṃ tiṭṭhasi: S₃ kin nu tiṭṭhati. ⁴⁰ K₂ passamu; S₁ passetu; S₂C passatu. ⁴¹ k tavan.

Atha yakkho gajjento¹ bhuje² appoṭhento abhidhāvi. Yodho³ pi tattha ṭhito vegena ākāsam abbhuggantvā⁴ vāmapiṭṭhipādāṅgulīhi⁵ tassa hanukaṭṭhiṃ pahari. Piṭṭhipādena khittatālapalaṃ⁶ viy⁷ assa sīsam chinditvā⁷ kosabbhantare*⁸ pati. Tasmim̄ khañe⁹ tattha samāgatā ukkuṭṭhisahassāni pavattesuṃ. Devatā pana „N’ etaṃ Goṭhaimbara tava balaṃ. Kassapasammāsambuddhassa sāsane¹⁰ saṃghaṃ uddissa tayā dinnakhīrasalākēna¹¹ etaṃ balan“ ti vatvā¹² sādhuḥkārasahassāni pavattesuṃ¹³.

Atha Goṭhaimbaro laddhajayo geham āgamma sattāhaṃ jayapānaṃ pivitvā matto hutvā¹⁴ ’nekāyudhasataparikiṇṇamahāseno¹⁵ naccagītavāditapurakkhato¹⁶ jayabherinādasamgatadisāmukho*¹⁷ anekābharaṇapatimaṇḍitadeho „Rājānaṃ passissāmī“ ti gantvā nagaramajjhaṃ sampāpuṇi. Rājā mahākolāhalasaddaṃ sutvā „Kass’ eso saddo?“ ti amacce pucchi. Te āhaṃsu: „Deva Goṭhaimbaro AriṭṭhapabbatavāsiJayasenena¹⁸ nāma¹⁹ yakkhena²⁰ saddhiṃ yujjhitvā laddhajayo sattāhaṃ jayapānaṃ pivitvā matto hutvā²¹ tumhākaṃ passituṃ āgacchati. Tass’ eso²² saddo“ ti²³. Rājā²⁴ mattabhāvaṃ sutvā²⁵ „Mā etaṃ²⁶ pavisituṃ dethā“ ti amacce āṇāpesi. Te pi tathā akaṃsu. Yodho taṃ sutvā „N’ atthi dāni rañño me puna dassanan“ ti vatvā geham eva gantvā saparijanassa puttadārassa kattabbaṃ katvā tato²⁷ nikkhamma dvādasayojanikaṃ²⁸ maggaṃ khepetvā Nāgādīpaṃ gantvā tato Goṭhasamudde²⁹ patitvā catuvīsatiyojanikaṃ samuddaṃ tāritvā³⁰ Kāvīrapaṭṭane utṭhahitvā paṭṭane manusse³¹ pucchi „Guṇavantaṃ buddhaputtā kattha vasanti? Tesam̄ vasanaṭṭhānaṃ jānāthā“ ’ti³². Ath’ assa te „Bho³³ Himavante dvādasayojanike pabbhāre vasantaṃ bhikkhū imasim̄ ṭhāne otarivā bhikkhaṃ gahetvā³⁴ tath’ eva ṭhatvā uppativā sakaṭṭhānaṃ gacchanti“ ti āhaṃsu. So „Sādhū“ ’ti vatvā Himavantaṃ bhimukho gacchantaṃ tesam̄ nibaddhabhikkhaṭṭhāne³⁵ manusse³⁶ disvā tattha manusse pucchi: „Kattha³⁷ bhikkhū vasanti?“ ti. Te pi tath’ eva³⁸ vadim̄su. Iminā niyāmena gacchantaṃ chinnapapātaṭṭhāne*³⁹ pabbhāraṃ disvā chinnapapātaṃ⁴⁰ āruya ramaṇīyaṃ vihāraṃ disvā aniddhimattēna⁴¹ agantabbaṭṭhānaṃ⁴² disvā bhikkhūnaṃ adassanato „Mataṃ me varataran“ ti cintevā pabbhārantare pati. Tato taṃ patantaṃ khīnāsavatthero⁴³ disvā hatthaṃ pasāretvā gahetvā attano santike nisidāpetvā „Kim atthāya bho idhāgato ’sī?“ ti pucchi. So ādito paṭṭhāya attano āgataḥkāraṇaṃ vitthāreṇa kathesi. Thero⁴⁴ tassa ajjhāsayaṃ ṇatvā⁴⁵ kesamassuṃ

¹ K₁ tajjento; S₂ gacchento; S₃ add. nadanto. ² K₂ om. ³ K₁ Goṭho. ⁴ S₃ uggantvā. ⁵ S₁ piṭṭhipāda°. ⁶ S₁ khattālapalaṃ. ⁷ S₂S₈C bhinditvā. ⁸ K₁ yakkho te sabbantare. ⁹ S₃ om. ¹⁰ Statt Kassapasammāsambuddhassa sāsane: S₂S₃S₈C Kassapasammāsambuddhakāle [=y]. ¹¹ S₁ °ko; S₂S₃S₈C °ke [=y]. ¹² S₃ ṇatvā. ¹³ K₁ °su. ¹⁴ S₁ om. ¹⁵ S₁ anekāyudhasataparikiṇṇamahāṇe; S₂S₃S₈C anekāvuddha°. ¹⁶ K₂ °purakkhito. ¹⁷ K₁ jayabherinā daṇḍahatthadisāmukho; K₂ jayabherinā daṇḍamahadisābhimukho; S₁ °sañjata°; C °samhata° [conj. ?]; Ras-gtp I °ābhimukho. ¹⁸ v S₈ °seno. ¹⁹ K₂ om. ²⁰ S₂S₈ yakkho tena. ²¹ k om. ²² S₁ eva so. ²³ S₁ add. āha. ²⁴ S₁S₃ add. taṃ. ²⁵ S₃ om. ²⁶ K₂S₃ evaṃ. ²⁷ K₂ add. ca. ²⁸ K₂ °janika-. ²⁹ K₂ samudde. ³⁰ S₃ pativā. ³¹ S₁ manussā. ³² v add. āha. ³³ P S₃ om. ³⁴ Statt bhikkhaṃ gahetvā: S₁ sakkhiā [?]; S₃ bhikkhiā. S₂S₈C bhikkhāya caritvā. ³⁵ P nivasabhikkhuṭṭhāne [l. nivāsa°]; S₃ °bhikkhanaṭṭhāne. ³⁶ P manussam. ³⁷ S₃ kassa. ³⁸ Statt tath’ eva: K₁ tatthā ti. ³⁹ K₁ chidda°. ⁴⁰ K₁ chidda°. ⁴¹ S₁ °matte. ⁴² S₁ āganta°. ⁴³ S₂ °āsavo thero. ⁴⁴ k om. ⁴⁵ S₂S₃C saññatvā.

ohāretvā pabbājetvā kammaṭṭhānaṃ adāsi. So na ciren' eva vipassanaṃ vaḍḍhe-
tvā arahattaṃ pāpuṇi. So arahattaṃ patvā pītisukhena vītināmento imaṃ udāna-
gāthaṃ abhāsi:

„Saṅgāmaṇḍo*¹ parasattumaddano
sūro² ca³ vīro balavā parābhībhū*
ruddassa*⁴ yakkhassa siraṃ* vināsayiṃ*⁵
kilesasāsaṇ⁶ ca⁷ tato* vināsayin⁸“ ti⁹
Datvā pure yativaresu¹⁰ viceyyadānaṃ*
bhutvāna devavibhavañ¹¹ ca manussabhūtiṃ¹²
katvāna¹³ sāsānavarassa ca¹⁴ paggahan¹⁵ te
ante* labhanti sujanā amatam pi evaṃ*.

Goṭhaimbarassa vatthuṃ sattamaṃ.

Rasavāhini-ṭikā

**Rukkhe¹⁶ imbarasaññite¹⁷ ti pāsāṇasilānaṃ¹⁸ nāma saṃyutte atha¹⁹ „imbara-
saññite“ khāṇusaññite rukkhe.**

Tadantikan ti tassa Goṭhābhayassa santikaṃ²⁰.

Tadupādāyā 'ti taṃ evaṃ attano²¹ kataṃ²² kammaṃ upādāya.

Migavaṃ ti migavadhatṭhānaṃ²³.

**Koṭṭhaimbarakkhandhe²⁴ ti²⁵ koṭṭhaimbaravane²⁶ ekasmiṃ imbarasaññite²⁷ ru-
kkhakkhandhaṃ²⁸.**

Mayūrapin̄jaram²⁹ ivā 'ti morapakkhikalāpam iva³⁰.

Pañhiyā³¹ tacchetvā³² ti pañhiyā³³ paharitvā.

Mahātitthapaṭṭane³⁴ ti evaṃ nāmake paṭṭane.

Chattadamiḷaraññā³⁵ ti Chatto³⁶ ti nāmekena³⁷ damiḷaraññā³⁸.

**Catujātisugandhenā³⁹ 'ti kuṅkumaṃ yavanapupphaṃ tagaraṃ turukkho ti⁴⁰
evaṃ vuttena catujātiyagandhena.**

Mālatisumanacampakādikusumān̄ti⁴¹ vanamālikavassakācampakādīni⁴².

**Tāḍaṅkahārakakaṭakakaṇṇapurādīti⁴³ tāḍaṅkaṃ⁴⁴ vuccati kesālankāramālā-
lankāraṃ hāraṃ vuccati maṇimuttāhāraṃ kaṭakaṃ vuccati hatthapādavalayā-
lankāraṃ kaṇṇapurāṃ⁴⁵ nāma kaṇṇesu pūrakālankāraṃ⁴⁶ yaṃ loke kuṇḍalo ti vo-**

¹ K₁B °yodho. ² S₃ āro [?]. ³ Ras-gsn va. ⁴ S₃S₈ adussa. ⁵ K₂Ras-ṭ B vināsayam.
⁶ B sabbaṃ kilesam. ⁷ B pi. ⁸ K₁ °ya; S₁B °yi. ⁹ S₂ om. ¹⁰ K₂ yattivatīsu [?]. ¹¹ S₁
vedavibhavañ [mth.]. ¹² K₂B °bhūtam. ¹³ B katvā ca. ¹⁴ K₁ va; K₂ om. ¹⁵ S₈ maggahan.
¹⁶ Hs. rakkhu. ¹⁷ Hs. °saññate. ¹⁸ Hs. pāsāṇam silānaṃ. ¹⁹ Hs. add. vā. ²⁰ Hs. santike.
²¹ Hs. atta. ²² Hs. om. ²³ Hs. migave vada°. ²⁴ Hs. koṭṭiraimbararukkhandhehi. ²⁵ Hs.
om. ²⁶ Hs. koṭṭiravante. ²⁷ Hs. add. iti. ²⁸ Hs. °dhe. ²⁹ Hs. mayūrapina. ³⁰ Hs. om. ivā
– iva. ³¹ Hs. ṇhiyā. ³² Hs. °itvā. ³³ Hs. pañhi. ³⁴ Hs. mahākoṭane. ³⁵ Hs. satta°rañño.
³⁶ Hs. satto. ³⁷ Hs. nāmena. ³⁸ Hs. °rañño. ³⁹ Hs. °jātigandhenā. ⁴⁰ Statt kuṅkumaṃ – tu-
rukkho ti Hs.: catujātan ti takkolala catāgura piṇḍako sapattarañño ti paṭisatturañño ca. ⁴¹ Hs.
°campakān̄ti. ⁴² Hs. °campakāni. ⁴³ Hs. tābutāhārakamakakaṇṇa°. ⁴⁴ Hs. tābbunam.
⁴⁵ Hs. om. ⁴⁶ Hs. purampurakālaṃkaraṃ.

haranti ādisaddena¹ cettha mukhapullavaṭaṃsake² giṅgamamekhalādīni³ saṅgaṇ-
hāti.

Suvaṇṇavitthan⁴ ti suvaṇṇasarāvakaṃ.

Niketam ivā⁵ 'ti devavimānam iva.

Ghaṭacāṭikolambādayo ti ghaṭamahācāṭicūladoniādayo⁶ upadaṃseti surāya san-
disitabbe⁷.

Āmodan ti āmodamānaṃ.

Mukhat' uggatasetapheṇaparivattitavirūpanayanā⁸ ti mukhato uggatasetaphe-
ṇasahitā⁹ lālām eva heṭṭhuppariparivattitavigatanayanā¹⁰ hutvā.

Are ti anādarālapanaṃ etaṃ.

Dāsamahācorayakkhāsikkhitaceṭṭikā ti ime akkosavasena ālapanapadāni¹¹.

Vāmapādena poṭhite ti evaṃ poṭhite¹² tava dehato bhasmaṃ¹³ siyā.

Porisan ti purisākāraṃ purisavāyāmaṃ.

Dissamāno tvam āgacchā 'ti mā¹⁴ anumattam pi okkamitvāgacchā¹⁵ ti tvam āga-
cchā¹⁶ ti chedo.

Karomase ti karomase-kāro nipotamatto karamhase ti vā poṭho.

Bhīmalocano ti bhesmacakkhu.

Nadam¹⁷ **bālasigālo** ti hīnajacco jarasigālo kunnadaṃ hīnarudaṃ sigālavassitaṃ
nadanto kesarasīho¹⁸.

Kadā jessatīti yakkhā me hasantīti yojanā.

Mamāgato ti maṃ āgato mama santikaṃ āgato ca.

Vidum ti āhukathenti¹⁹.

Mā tucchagajjanaṃ²⁰ **gajjā**²¹ 'ti tvam²² tucchaṃ gajjanaṃ²³ vikatthanaṃ²⁴ mā
gajjā²⁵ ti pi katetha²⁶.

Vipalla²⁷ **pillakā**²⁸ ti papañcam²⁹ āvilapaṃ.

Sesacchāpo ti taruṇasaso³⁰.

Yuddhe ti saṅgāme.

Khaggamigavisāṇena vā parittavajirena vā Meruṃ hananti. Meru pana khaggami-
gavisāṇaparittavajirānaṃ kiñci kātave na sakkoti tava dehabalaṃ mama ekaṅguli-
pabbato samuṭṭhitena balena vilayaṃ yāti.

Eh' ajjā 'ti ehi ajja.

Yujjha dānīti idāni yujjhāhi.

Yad' āgacchā ti yadi āgacchāhi tvam yadi puriso ti sambandho.

Sattamavāsare³¹ ti sattamadivase.

Dikkhaṭīti passati.

¹ Hs. *saddena*. ² Hs. °*pullaṃ va*°. ³ Hs. *gaṇaṭekhalādīni*. ⁴ Hs. *suvaṇṇapaṭṭaṇa*. ⁵ Statt *niketaṃ ivā*: Hs. *nikkhemavā*. ⁶ Hs. °*cūlaheniādayo*. ⁷ Hs. *saddhādisitabbe* oder *sabbādī*°. ⁸ Hs. *uggamānājenu pari*°. ⁹ Hs. *uggamanāsetapena*°. ¹⁰ Hs. °*vibhaddhanayanā*. ¹¹ Hs. °*padānāyimayā*. ¹² Hs. om. ¹³ Hs. *bhasmiṃ*. ¹⁴ Hs. Statt *dissamāno tvam āgacchā* ti mā Hs. *vā nokkhamāṇīta*. ¹⁵ Hs. °*tvamāga*°. ¹⁶ Hs. *āgacchāhi*. ¹⁷ Hs. *kunnadam*. ¹⁸ Hs. °*sīhaṃ*. ¹⁹ Hs. *āhunekanti*. ²⁰ Hs. *tucchaṃ gacchanam*. ²¹ Hs. *gacchā*. ²² Hs. *taṃ*. ²³ Hs. *gacchanam*. ²⁴ Hs. *vikatanam*. ²⁵ Hs. *garahan*. ²⁶ Hs. *kate*. ²⁷ Hs. *pallakam*. ²⁸ Hs. *vippallā*. ²⁹ Hs. *pañcam*. ³⁰ Hs. *tarupānāsayo*. ³¹ Hs. °*vāre*.

Jayājayan ti tava¹ mama vā² parājayaṃ³ vā.
Sāpateyyan ti sapatissa⁴ idem⁵ sāpateyyaṃ sattunaṃ⁶ patthanīyan ti attho hira-
 ññasuvaṇṇādīnaṃ dhanānaṃ etaṃ adhivacanaṃ tava⁷ sāpateyyaṃ idaṃ putassa
 idaṃ dārādīnaṃ idan c'⁸ idaṃ ca⁹ asukassāti evaṃ sāpateyyaṃ vicāretvā¹⁰.
Paralokavidhin¹¹ ti paralokagāmiṃmaggaṃ puññaṃ¹².
Yuddhāyāgamaṇaṃ¹³ **varan** ti tava yuddhāya āgamaṃ varataram eva hoti¹⁴.
Āyogavatthenā 'ti āyogabhūtena vatthena.
Avhayatīti pakkosati.
Ye taṃ iman ti ye janā tava imaṃ kāraṇaṃ.
Maññāmahe ti bho Goṭhaimbara mayaṃ maññāma.
Samānajātīhīti tava samānajātīhi manussehi yuddhaṃ te tava sadisaṃ sadā hoti.
Kadalerandaṇa ti kadalidaṇaṇa ca eraṇḍadaṇaṇa ca.
Jumbhatīti vilapati¹⁵. So māṇavo sāraṃ khadiravanaṃ na jumbhate na rambha-
 te khaddāvāṇanadīvāpi sosento pi¹⁶ ayaṃ divākaro ravimahantaṃ caturāsītiyoja-
 nahassagambhīraṃ samuddaṃ nimujjitvā tāpetum pi¹⁷ na sakkoti makkaṭasuttāni
 chindaṃ cālayaṃ¹⁸ cālayanto dhamṣento.
Bālapallave ti taruṇapallavāni¹⁹.
Vāyamānānilo ti vāyamāno pi vāto Meruṃ caturāsītiyojanasahassam uggataṃ
 acalarājānaṃ kampitum n' eva sakkāti.
Balavappare ti balave apare puggalo.
Poṭhayam bhuje ti ubhobhuje²⁰ poṭhayanto.
Māgacchā 'ti mā āgacchāhi²¹.
Mato viyā 'ti maranto viya matto ti vā pāṭho surāmadamatto²² viyā ty attho.
Kosabbhantare²³ ti pañcadhanusatike²⁴ padese²⁵.
Jayabherinādasamgatadisāmukho²⁶ ti „jayamaṅgalabherino daṇḍena paḥaṭadi-
 sābhimukho²⁷ hutvā²⁸ tassa kira maṅgalamahussavapekkhā²⁹ purādhā bheritale
 daṇḍena paḥaṭakkhaṇe gamitabban“ ti āhaṃsu. So tena saññāṇena utṭhahitvā di-
 sābhimukho gacchati. Tena vuttaṃ „jaya-pe-mukho“ ti. Idaṃ kir' assa pabbajitvā
 arahattappattassa³⁰ pubbanimittaṃ.
Chinnapapātan ti pabbatadaddaraṃ.
Samgāmasonḍo ti samgāme sūrayodho.
Parābhibhū³¹ ti³² parasatte³³ abhibhuyya.
Ruddassā 'ti kakkhalassa.
Sīran ti sīsaṃ ayaṃ eva vā pāṭho.
Vināsayin³⁴ ti vināsayanto.

¹ Hs. *tivācā*. ² Hs. om. ³ Hs. *jayam*. ⁴ Hs. *sapassa*. ⁵ Hs. *idam*. ⁶ Hs. *sutthunam*. ⁷ Hs. *tāva*. ⁸ Hs. om. ⁹ Hs. om. ¹⁰ Hs. *vihāretvā*. ¹¹ Hs. °*vidhan*. ¹² Hs. *paññaṃ*. ¹³ Hs. *yud-dhāgamaṇaṃ*. ¹⁴ Hs. add. *tava yakkanā ti yakkhānaṃ samoho yakkhānaṃ tava yakkaṃ ekim karissati*. ¹⁵ Hs. °*patīti*. ¹⁶ Statt na *jumbhate*—*sosento pi* Hs. *patvā sekadalīṭṭhakāyo hutvā ta-jamha teladham āvānaṃ nadīvāpi sosene nāpi*. ¹⁷ Hs. *hi*. ¹⁸ Hs. *pāselayaṃ*. ¹⁹ Hs. °*pallavā*. ²⁰ Hs. *ubho abbhujje*. ²¹ Hs. *āgacchāhi ti vā*. ²² Hs. *surāpada*°. ²³ Hs. *khosambha*°. ²⁴ Hs. *pañcambanusatiko*. ²⁵ Hs. °*so*. ²⁶ Hs. °*nādambapahatadisābhimukho*. ²⁷ Hs. °*disam abhi*°. ²⁸ Hs. *ahutvā*. ²⁹ Hs. °*mahuttapekkhā*. ³⁰ Hs. *arahattassappasattassa*. ³¹ Hs. *parāsibhū*. ³² Hs. *si*. ³³ Hs. *pare satte*. ³⁴ Hs. *vināsayan*.

Tato¹ ti ahaṃ² yato³ kālato aggaphalaṃ anuppatto tato mayā aggamaggā sittakilesasīsaṃ [*lies citta*^o] ca anāsayaṃ katvā vināsayiṃ⁴ ti.

Osānagāthāyaṃ⁵ **viceyyadānan** ti khettaṃ vicinitvā dinnadānaṃ.

Ante ti pacchimabhava.

Evan ti imināpakārena. Ayaṃ gāthā Vasantatilakā nāma⁶.

¹ Hs. *ahaṃ tato*. ² Hs. om. ³ Hs. *sato*. ⁴ Hs. ^o*yaṃ*. ⁵ Hs. om. ⁶ Hs. om. *ayaṃ-nāma*.

6. Theraputtābhaya (Ras VII.8)

Theraputtābhayassa vatthumhi ayam ānupubbikathā:

Aṭṭe kira Kassapasammāsambuddhassa buddhuppāde¹ vattamāne eko kuṭumbiko² dhammaṃ sutvā paṭiladdhasaddho³ buddhasāsane⁴ pasīditvā bhikkhusaṃghaṃ nimantetvā mahādānaṃ pavattetvā tato paṭṭhāya vīsativassasahassāni⁵ yāvajīvaṃ khīrasalākabhattaṃ adāsi. Aññaṃ pi tathāvidhaṃ kusalakammaṃ katvā devaloke nibbattitvānekasahassadevaccharāparivuto⁶ kanakavimāne⁷ buddhantaraṃ mahantaṃ devissariyaṃ anubhavitvā tato cuto amhākaṃ bhagavati parinibbute imasmiṃ Laṅkādiṇe Rohaṇe Koṭapabbatasāmante⁸ Kittigāmamhi⁹ Rohaṇagahapatiṃ putto hutvā nibbatti – keci* Kappakandaragāme ti vadanti¹⁰. Ath' assa mātāpitaro Goṭhābhayo ti rañño¹¹ nāmaṃ akaṃsu. So vayappatto dasanāgabalo ahoṣi.

Vgl. *Mhv-ī* 453,31

△ (*Mhv-ī*)

Tena vuttaṃ Mahāvaṃse:

Koṭapabbatasāmante¹² Kittigāmamhi¹³ issaro
Rohaṇo nāma gahapati jātaṃ puttakaṃ attano

samānanāmaṃ kāresi Goṭhakābhayarājino¹⁴.
Dārako so bālī¹⁵ āsi dasadvādasavassiko¹⁶

asakkuṇeyyapāsāṇe¹⁷ uddhattuṃ¹⁸ catupañcahi¹⁹
kīlāmāno khiṇi tadā so kīlāgoḷake²⁰ viya*.

Tassa soḷasavassassa pitā gadam akārayi*
aṭṭhatīmaṅgulāvattaṃ²¹ soḷasahatthadīghakaṃ.

Tālānaṃ²² nāḷikerānaṃ khandhe āhacca tāya so*
te pātayitvā ten' eva yodho so pākaṭo ahū²³ 'ti²⁴.

Mhv 23,55-59

Ath' assa pitā niccaṃ Mahāsumanattheraṃ²⁵ upaṭṭhahanto ekadivasaṃ dhammaṃ sutvā gharāvāse ādīnavaṃ²⁶ pabbajjāya ca²⁷ ānisaṃsaṃ²⁸ sutvā pabbajjanto²⁹ „Putto me aṭṭhāne nāseyya. N' etaṃ³⁰ patirūpan“ ti puttam pi pabbājetvā

¹ Statt *Kassapasammāsambuddhassa buddhuppāde* S₃ °sammāsambuddhuppāde.

² K₁ kuṭumbiko; S₁S₃S₈C kuṭumbiko [=y]. ³ S₁ °saddhācitto; S₂ °saddhā; S₈ paṭiladdhabuddhasaddho. ⁴ S₂ buddhass' āsane. ⁵ K₁S₁ vīsativassāni. ⁶ K₁ °ccharāhi parivuto. ⁷ S₂S₃S₈C add. ekaṃ [=y]. ⁸ K₁ °pabbate sāmante. ⁹ k C Katti°. ¹⁰ K₁ om. keci Kappakandaragāme ti vadanti. ¹¹ K₁ om. ¹² Mhv °sāmanta. ¹³ k CMhv_(v.l.) Katti°. ¹⁴ S₈ Goṭhakarājino; B Godhābhayassa rājino. ¹⁵ S₁ balaṃ. ¹⁶ B °vassike.

¹⁷ B Mhv asakkuṇeyye pāsāṇe; Mhv_(v.l.) °neyyapās°. ¹⁸ k uddhītuṃ; B uddharitūñ; Mhv uddhātuṃ; Mhv_(v.l.) uddhattuṃ. ¹⁹ B ca pañcahi. ²⁰ S₁ kīlākīlake [=v?]; S₂ kīlākīlako; S₃C Ras-gsn Sdhik °goḷake. ²¹ B aṭṭhavīsa° ²² S₈ tālā. ²³ S₃ ahoṣī. ²⁴ S₁ om. ²⁵ K₂ °samanattheram; S₈C °ttherassa. ²⁶ K₂ add. divā. ²⁷ k om. ²⁸ C ānisaṃsā. ²⁹ S₁ pabbajjento. ³⁰ S₃ 'nto.

vasanto bhāvanam anuyuñjitvā na cirass'¹ eva² arahattaṃ pāpuṇi. Ten' assa Theraputtābhayo ti nāmaṃ³ ahoṣi.

So kira aparabhāge Abhayasāmaṇerena saddhiṃ Kappakandaravihāre paṭiva-sati. Tadā Abhayasāmaṇero bhikkhusaṃghatthāya⁴ mahantaṃ nāḷikeravanaṃ kā-resī. Ath' ekadivasam so antogāmaṃ kenaci⁵ karaṇiyena agamāsi⁶. Tasmim samaye Goṭhaimbaro Duṭṭhagāmaṇiraṇṇo daṭṭhuṃ⁷ Mahāgāmaṃ gacchanto taṃ⁸ vihāraṃ pavisitvā⁹ manussehi „Nāḷikeraphalaṃ khādissāmā“¹⁰ ti vutte nāḷikerataruvo¹⁰ bāhunā paharanto¹¹ phalāni pātetvā paṇhiyā¹² tacchetvā sabbesaṃ adāsi. Te¹³ yāvad atthaṃ khādītva avasese tattha tattha chaḍḍhetvā vihāraṅgaṇey'¹⁴ eva sayītvā niddāyiṃsu. Atha sāmaṇero āgantvā „Ken' idaṃ kammaṃ katan?'¹⁵ ti pu-cchi. Manussā¹⁵ „Goṭhaimbarena katabhāvam“ ārocesuṃ¹⁶. So¹⁷ „Ajja¹⁸ pan' assa balavantānaṃ¹⁹ atthibhāvaṃ dassessāmī²⁰“ ti cintetvā Goṭhaimbarassa sayita-tṭhānaṃ gantvā attano vāmapāde dvihi aṅgulīhi²¹ tassa pāde gahetvā vihāraṅgaṇe poṭhento tato tato²² ākaḍḍhi. So parivattanto²³ thāmasā vissajjetuṃ²⁴ ussahanto pi vissajjetuṃ nāsakkhi. Ath' assa²⁵ manussā „Taṃ vissajjāpessāmā²⁶“ ti āgantvā parivāresuṃ. Sāmaṇero āgatāgate²⁷ dvihi²⁸ aṅgulīhi khipati. Tesam sarire aṅguli-yo²⁹ pavitṭhatṭhānaṃ³⁰ disvā sesā dūrato va³¹ apasakkitvā³² tassa pāde udarena³³ nipajjitvā „Vissajjehi sāmī“³⁴ ti ārādhesuṃ³⁴. Yodho pi sāmanerassa „Tumhākaṃ bhante nāḷikeraphalaṃ dammi. Nāḷikeravanaṃ ca ropetvā dammi. Mā maṃ bhū-miyaṃ pavatṭethā“³⁵ ti yāci. Atha³⁵ bhikkhū pi yāciṃsu. Sāmaṇero yodhaṃ vissan-jjesi³⁶. Tato paṭṭhāya yodho sāmaṇerena saddhiṃ vissāsaṃ daḷhaṃ katvā Mahā-gāmaṃ gantvā rājānaṃ passi. Rājā pubbe vuttanayen' eva tassa sakkāraṃ katvā attano upaṭṭhāpesi.

So pan' ekadivasam rañṇā saddhiṃ saṃsandanto³⁷ nisīdi³⁸. Atha rājā ta-ssa „Añṇe pi idha balavantā yodhapurisā atthi?'³⁹ ti pucchi. So „Kiṃ sāmī vada-si³⁹? Kappakandaravihāre Theraputtābhayasāmaṇero amhākaṃ pi⁴⁰ atīva⁴¹ bala-vataro“⁴² ti āha. Taṃ sutvā rājā „Tena hi tvam eva taṃ⁴² ānehi“⁴³ ti tass' eva bhāram akāsi. So pana rañṇā dinnaṃ⁴³ bahudhanaṃ⁴⁴ gahetvā tattha gantvā tasmim vihāre bhikkhusaṃghassa mahādānaṃ datvā sāmaṇerassa santikaṃ gantvā ekam antaṃ nisinnō rañṇō sāsaṇaṃ ārocetvā⁴⁵ „Na sakkā bhante⁴⁶ pabbajitena sāsaṇapaṭi-pattiṃ⁴⁷ pūretuṃ. Dānādayo⁴⁸ puñṇāni⁴⁹ katvā saggasampattiyo⁵⁰ sādhetuṃ ehi. Gihī⁵¹ hutvā kāme⁵² paribhuñja⁵³. Rājā⁵⁴ taṃ passitukāmo“⁵⁵ ti āha. Ath' assa sāmaṇero⁵⁵:

¹ S₁ *cire*. ² S₁ *yeva*. ³ S₁ om. ⁴ k° *saṃghass' atthāya*. ⁵ k° *kenacid eva*. ⁶ K₂ *aggamāsi*. ⁷ S₁ *saddhiṃ*. ⁸ S₃ om. ⁹ k° *pāvīsi*. ¹⁰ v° *nāḷikerarukkhe*; S₃S₈C° *otaravo* [=y]. ¹¹ K₁ *apaharanto*; S₃ *paharītvā*. ¹² S₁ *paṇṇīhi*. ¹³ K₂ *taṃ*. ¹⁴ K₁° *gale*. ¹⁵ S₃ *te manussā*. ¹⁶ S₈° *su*. ¹⁷ S₃S₈C om. [=y]. ¹⁸ S₈ add. *na*. ¹⁹ v° *balavantiā*. ²⁰ S₁S₃ *dassāmī*. ²¹ C° *aṅguli*. ²² S₃ om. ²³ K₁° *vattento*. ²⁴ K₁° *jjitūṃ*. ²⁵ S₂S₃S₈C om. [=y]. ²⁶ K₁° *pessāmā*. ²⁷ S₁ *āgatānaṃ pi*. ²⁸ S₁ om. ²⁹ K₂ *aṅguliā*. ³⁰ k° *Ras-ṭ paṭṭhitatṭhānaṃ*. ³¹ K₂S₃S₈C om. [=y]. ³² k° *ava*°. ³³ K₂ *urena*; v° *ure*. ³⁴ S₃ *ārādhetuṃ*. ³⁵ K₁ *ath' assa*. ³⁶ K₁ om. *sāmaṇero yodhaṃ vissan-jjesi*. ³⁷ K₁° *sandahanto*. ³⁸ S₈ *nisa*. ³⁹ C° *vadesi*. ⁴⁰ K₂ om. ⁴¹ K₁ om. *pi atīva*; K₂ *ati*-. ⁴² S₃ om. *eva taṃ*. ⁴³ S₃S₈C° *dinna*- [=y]. ⁴⁴ S₂C° *bahuṃ dhanam*. ⁴⁵ v° *kathetvā*. ⁴⁶ K₁ om. ⁴⁷ K₁ add. *nāma*; K₂ *sāsaṇaṃ paṭi-pattinā*. ⁴⁸ k° *dānādini*. ⁴⁹ S₁ *puñṇakammāni*; S₃ *puñṇakammaṃ*. ⁵⁰ K₂ *sakkāsagga*°. ⁵¹ S₁ om. ⁵² S₁ *kāmaṃ pi*. ⁵³ P° *bhuñja*. ⁵⁴ v° add. *pi*. ⁵⁵ k° add. *āha*.

„Buddhuppādo mayā laddho manussattaṃ tath’ eva ca.
Alabbhanīyā laddhā me pabbajjā jinasāsane.

Visuddhaṃ¹ paripūretvā² tasmā³ me sīlasaṃvaro⁴.
Bhavakkhayāya ussāho karaṇīyo sadādarā⁵.

Taṃ vanaṃ na⁶ jahe kāmaṃ. Jātaṃ⁷ dukkhaṃ⁸ bhavābhavē⁹.
Ko budho¹⁰ rattiyaṃ¹¹ diṭṭhe¹² divāvāṭe¹³ patissati¹⁴ ti.

Taṃ sutvā Goṭhaimbaro evam āha:

„Vuyhante¹⁵ yo mahoghehi passam attamaṃ¹⁶ va¹⁷ uddhare¹⁸
Nikkaruṇo¹⁹ t’ ayama²⁰ puriso²¹ jānanti khalu te²² janā.

Laṅkāyaṃ damiḷā dāni chindantā bodhipādape
Thūpe ca paṭimāyo ca vināsesuṃ anekadhā.

Buddhaputtā mahānāgā bhikkhavo sīlasaṃvutā²³
acchinnacīvarā²⁴ vyadhita²⁵ vicaranti²⁶ saraṇesino²⁷.

Vanaṃ²⁸ va²⁹ dahanā³⁰ daḍḍhaṃ nikhilaṃ sīhalaṃ³¹ idaṃ³².
Damiḷagginā³³ daḍḍhaṃ³⁴ ti³⁴ na³⁵ nibbāpeti³⁶ koci naṃ*.

Gāmā sabbe agāmāsuṃ³⁷ vinatṭhā raṭṭhavāsino.
Kālo ’yaṃ pabhunā* sabbamaṃ³⁸ sametuṃ* lokasāsanamaṃ³⁹.

Laddhaṃ⁴⁰ pahāya nibbānaṃ* yo⁴¹ Dīpaṅkarasatthuno⁴²
saṃsāraṃ pāvisī⁴³ satthā disvā no⁴⁴ dukkhite jane.

Raṇṇo hutvā sahāyam bho katvā sāsanaṃ paggaḥaṃ
caritabbo ayaṃ dhammo tayā attahitāvaho⁴⁵ ti.

Evamādihi⁴⁶ nānākāraṇehi⁴⁷ taṃ bodhetvā⁴⁸ uppabbājetvā⁴⁹ ādāya attano ge-
haṃ netvā yāv’ assa keśa vaḍḍhanti tāv’ assa mahantena⁵⁰ upakaronto⁵¹ raṇṇo

¹ S₁ *suvisuddhaṃ*. ² B *parisometvā* [1. °sodhetvā?]. ³ B *tassa*. ⁴ S₂S₃S₈C Ras-gsn Sdhk °saṃvaraṃ [=y]. ⁵ S₃B *sadādarō*. ⁶ Statt *taṃ vanaṃ na*: K₂ *tuvan taṃ na*; P *tava taṃ va*; S₃S₈C Ras-gsn Sdhk *tapanena* [=y]; B *taṃ vata na*. ⁷ B *ṭhānaṃ*. ⁸ B *dukkhassa*. ⁹ k *vā bhāve*; S₃S₈C Ras-gsn Sdhk *bhavāvāṭe* [=y]; B *sambhāve*. ¹⁰ k Sdhk *buddho*. ¹¹ S₃S₈C Ras-gsn Sdhk *rattiya* [=y]. ¹² v S₃ *diṭṭho*. ¹³ K₁ *divāvāṭe* [?]; K₂ °*vaṭa*. ¹⁴ B *patissasi*. ¹⁵ S₃ *vuyhanto*. ¹⁶ Statt *passam attamaṃ*: K₁ *passāmi* ’*ttama*. ¹⁷ K₂ *na*. ¹⁸ Statt *passamattaṃ va uddhare*: B *passaṃ yaṃ taṃ na pekkhate*. ¹⁹ C *nikkārūno*; K₂ *add. na*; B *nikkārūnā*. ²⁰ Statt *t’ ayama*: K₁ *vaya*; S₁ *v’ ayama*; B *’yama*. ²¹ C *apuriso*. ²² K₂B *taṃ*. ²³ k °*vuttā*; S₁ °*vuto*. ²⁴ K₁ *chinnā*°; v *acchinnā*. ²⁵ K₁ *bhadhitā*; K₂ *dhaṭṭhitā*; S₈ (va)dhitā; C Ras-gsn Sdhk *bhūtā* [conj.m.c.]; Ras-ṭ *byaṭṭhitā*; B *ete* [conj.m.c.]. ²⁶ S₃S₈C Ras-gsn Sdhk *caranti* [=y]. ²⁷ B *tahim tahim*. ²⁸ S₃Ras-ṭ *vanā*. ²⁹ Ras-ṭ om. ³⁰ Ras-ṭ *vanā*. ³¹ Ras-ṭ om. ³² B *imaṃ*. ³³ K₁ *rampādāyha*; K₂ *bbayhā*; S₁ *udḍhaha*; S₃ *padaḍḍhe*; S₈Ras-ṭ *daddhaṃ*; C Ras-gsn Sdhk *daḍḍhā*; B *ḍayū*. ³⁴ S₂ *gati*. ³⁵ S₁ *ya*. ³⁶ K₂ *nibbāyeti*; P om. ³⁷ P S₃ *agāmāsu*; S₈ *agāmāsu*. ³⁸ Statt *kālo ’yaṃ pabhūnā sabbamaṃ*: B *bhīnaṃ samatthakālo* ’*yama*. ³⁹ B *imaṃ*. ⁴⁰ K₂ *laddhassa*; S₁ *uddha*. ⁴¹ B om. ⁴² B *Dīpaṅkarassa satthuno*. ⁴³ B *saṃsariṃ*. ⁴⁴ Statt *disvā no*: K₁ *disvānā*; B *disvāna*. ⁴⁵ Statt dieses Verses in B zwei zusätzli-
che Verse: *Evam evaṃ sāmi raṇṇā saddhim sahāyako katvāna sāsanaṃ sattha visuddhaṃ sītalaṃ imaṃ. Tadā sātṭhapaṃtheṣu pasuto va nirālayo yaṃ kātum icchase sāmi taṃ karohi yathāsukhaṃ*. ⁴⁶ S₂ °*ādīnā hi*. ⁴⁷ K₁ *nānāppakāraṇehi*. ⁴⁸ K₁ *bodhitvā*. ⁴⁹ Ras-ṭ °*detvā*. ⁵⁰ S₃ *mahante*. ⁵¹ v *upaṭṭhahanto*; S₃ *upaṭṭhānena upakaronto*; S₈C *upaṭṭhānena upaṭṭhānaṃ karonto*.

dassesī. Rājā¹ pi taṃ disvā somanasso maṅgalavīthiyā gehaṃ datvā divase divase sahasaṃ datvā² attano santike vāsesi³.

Pacchā⁴ raññā⁵ saddhiṃ dāmaṣaṅgāmaṃ karonto Vijitapuragahaṇadivase⁶ mahāpākāraṃ bhinditvā nagaram pavīṭṭho soḷasaratanaḷya gadāya dāmaḷe⁷ mārento⁸ jayaṃ gahetvā sakala-Laṃkaṃ⁹ ekātapattaṃ¹⁰ katvā rañño datvā lo-kasāsanam paggaṇhitvā¹¹ Anurādhapure vāsaṃ kappesi.

Tadā rañño yodhānaṃ thānantaraṃ¹² diyyamāne so na gaṇhi. „Kasmā na gaṇhāhi¹³?“ ti raññā¹⁴ vutto¹⁵ „Deva¹⁶ me añño yuddho atthī“ ti āha. „Ko te añño amitto?“ ti raññā¹⁷ vutto¹⁸ „Deva kilesasattunā samo¹⁹ añño sapatto²⁰ n’ atthi. Taṃ jetuṃ anujānāhi“ ti vatvā raññānuññāto²¹ pabbajitvā na ciren’ eva ghaṭento vāyamanto sahaṇṇisaṃbhidāhi²² arahattaṃ patvā pañcasatābhikkhupa-rivuto²³ Laṃkātaḷe²⁴ cando viya suriyo²⁵ viya ca²⁶ pākāto ahoṣi.

Attattham evam²⁷ apahāya²⁸ dayālavō*²⁹ bho³⁰
kittim* paratthacaraṇādīhi³¹ taññayanti*^{32,33}.
Laddhāna thāmaṃvibhavaṃ yadi vo sakittim
kappaṭṭhitim*³⁴ kurutha kattha³⁵ parattham eva³⁶.

Theraputtābhayassa vatthuṃ atṭhamam.

Rasavāhinī-tīkā

Kecūti Sahassavatthu-ṃ-ādi katvā.

Therā ’ti³⁷ dhammadinnattherādayo ācariyā.

Kīlāgolake viyā ’ti kīlāntānaṃ guḷakakīlābhaṇḍam³⁸ iva.

Gadam akārayīti gadaṃ vuccati catussara³⁹ muggaraṃ taṃ tassa kāresiparam paharaṇagadāti⁴⁰ ādisu viya āyudhaviṣeso⁴¹ vā, taṃ kira mahantaṃ pañcahattha-vitthataṃ⁴² sattahatthāyāmatāya.

So ti so kumāro, tāya gadāya āhacca āhantvā⁴³ paharivā khaṇḍākhaṇḍikaṃ katvā.

Aṅguliyo pavīṭṭhatṭhānaṃ⁴⁴ ti khīṇaṅgulipaṭṭhitaṃ rājīṭṭhānaṃ.

Ārādhēsun ti āyāciṃsu.

Saṃsandanto ti kathento.

Sadādarā ’ti sadā ādarena.

¹ K₂ atṭhā. ² K₁ add. taṃ. ³ vS₃ vasāpesi. ⁴ K₂ om. ⁵ S₁ rañño. ⁶ k °puraṃ gahaṇa°; S₂ °puraṃ gaṇhana°. ⁷ Statt soḷasaratanaḷya gadāya dāmaḷe: K₁ soḷasaratanaḷya tadā dāmaḷe; v soḷasaratanaḷhikāya gadāya dāmaḷe. S₈C dāmaḷasenaṃ attano gadāya. ⁸ K₂ māretvā. ⁹ K₂ °Laṅkāḍipam; vS₃ °Laṅkā. ¹⁰ K₁ ekapattaṃ. ¹¹ K₁ °ggahitvā. ¹² K₁S₃S₈C °re [=y]. ¹³ K₁S₃ gaṇhi. ¹⁴ K₂ rañño. ¹⁵ K₂ vutte. ¹⁶ K₂ om. ¹⁷ K₂ rañño. ¹⁸ K₂ vutte. ¹⁹ S₁S₃S₈C samāno [=y]. ²⁰ K₁ amitto; S₃ satto. ²¹ S₁ rañño anuññāto. ²² K₂ °paṭṭim sambhidāhi. ²³ k °bhikkhūhi pari°. ²⁴ K₂ Laṅkāḍise. ²⁵ Statt cando viya suriyo: v candasuriyo. ²⁶ K₂ om. ²⁷ B eva. ²⁸ K₂ ahāya; B sa pahāya; S₁S₃ pahāya. ²⁹ K₁ dayālavā; S₂S₃ °ālayo. ³⁰ Statt dayālavō bho: B dayālavanto. ³¹ K₁ °ithapakaraṇādīsi; K₂ °ādīhi. ³² K₁ °yāti; K₂ vaññayanti; Ras-t vacayanti [?]. ³³ Statt °caraṇādīhi taññayanti: B °caraṇādīhi tañ ca yāti. ³⁴ K₂ °iṭṭham. ³⁵ K₁ sakaṭṭha; S₃ attha; B sāttha. ³⁶ S₃ evaṃ. ³⁷ Hs. om. ³⁸ Hs. guḷakakulaka°. ³⁹ Hs. caturassa. ⁴⁰ Hs. paharaṃ gadāni. ⁴¹ Hs. āvudhe viṣeso. ⁴² Hs. °ithārathaṃ. ⁴³ Hs. āhantā. ⁴⁴ Hs. paṭṭhitaṭṭhānaṃ.

Ko budho ti ko paṇḍitajātiko naro¹.

Passam attan ti attānaṃ passantā² jānanti bahussutaṃ³ jānanti⁴. Idha loke pana ekantena taṃ evaṃ bhūtaṃ puggalo nikkaruṇo⁵ vatāyaṃ puriso ti jānanti.

Acchinnacīvarā ti tehi acchinditvā gahitacīvarā.

Bhītā⁶ ti utrastacittā.

Vanaṃ⁷ va⁸ dahanā⁹ ti vanam iva dahanā¹⁰ agginā.

Nikhilaṃ sīhalaṃ¹¹ idan ti idaṃ sakalaṃ sīhaladīpaṃ.

Damiḷagginā ti damiḷasaṅkyātena¹² agginā.

Koci naṃ ti koci puggalo taṃ damiḷagginā [*lies* °agginā na (?)] nibbāpeti¹³.

Pabhunā ti tumhādisena issarena.

Sametun ti samaṃ upasamaṃ etuṃ yātuṃ upasametun ty attho.

Laddhan ti pattaṃ tasmīṃ pana attabhāve¹⁴ Dīpaṅkarasatthuno pāde arahattama-ggaphalaṃ¹⁵ sakuṇeyyattā laddhaṃ.

Nibbānan ti arahattaphalam adhippetam, tenāha: „sakkā gahetum pi bhavassapāraṃ sattesu kārūṇṇatarabhāvato“ ti.

Uppabbājetvā¹⁶ ti gihībhāvaṃ pāpetvā.

Avasānagāthāyaṃ **dayālavo** ti dayālukā.

Upaṭṭhānaṃ karonto¹⁷ ti mahantena upakārena upakāraṃ karonto¹⁸.

Kittin ti kittisaddaṃ.

Paratthacaraṇādīhi taññayanantī¹⁹ ādi pathamam eva paratthacaraṇahetunā kittiṃ yanti, pacchā sivaṃ ca yanti, vo tumhe thāma vibhavaṃ sakkittiṃ yadi laddhāna.

Kappaṭṭhitin ti āyukappaṭṭhitikaṃ²⁰ evaṃ kurutha. Ayaṃ gāthā Vasantatilakā nāma²¹.

¹ Hs. add. *varan ti yaṃ varan etan tiṭṭhe pi ācāvedivā varan te patissa ti.* ² Hs. °*ssento.* ³ Hs. *tasutam.* ⁴ Hs. *jahāti.* ⁵ Hs. *nikkhāruṇo.* ⁶ Hs. *byaṭṭhitā.* ⁷ Hs. *vanā.* ⁸ Hs. om. ⁹ Hs. *vanā.* ¹⁰ Statt *iva dahanā:* Hs. *avadahanāni.* ¹¹ Hs. om. ¹² Hs. *samalasamkhānena.* ¹³ Hs. *nibbāyati bhūtādi tumhādi setu sesareṇa.* ¹⁴ Statt *ti pattaṃ–attabhāve:* Hs. *laddhabbaṃ nahiṃ laddhaṃ nibbānaṃ kuppam kātuṃ tasmīṃ pana attabhāve laddhaṃ.* ¹⁵ Hs. *arahattaphalaṃ pakatum oder pattum.* ¹⁶ Hs. °*detvā.* ¹⁷ Hs. om. *avasānagāthāyaṃ–karonto.* ¹⁸ Hs. *upakāronto solassaratanāsatisolasahatthāya. Avasānagāthāyaṃ: Dayālayo ti dāyāpakā.* ¹⁹ Hs. *vacayanantī.* ²⁰ Hs. *sakatthaparamattham evā 'ti atthattaṃ ca raṇacaṃ kurutha.* ²¹ Hs. om. *ayaṃ–nāma.*

7. Bharāṇa (Ras VII.9)

Bharāṇassa vatthumhi ayam ānupubbikathā:

Atīte kira imasmiṃ yeva kappe tilokanayano¹ tilokapajjoto tilokasaraṇo Kassa-po nāma² sammāsambuddho loke uppajjitvā dhammāmatarasadhārāhi³ lokam pīṇento paṭivasati. Tadā paccantavāsiko eko kuṭimbiko⁴ dhammaṃ sutvā buddhasāsane pasanno saṃghaṃ uddissa⁵ khīrasalākabhattam paṭṭhapetvā yāvajīvaṃ pavattetvā tato cuto devaloke nibbatti. Tassa dvādasayojanikaṃ kanakavimānaṃ⁶ nibbatti⁷. So 'nekaccharāsahassaparivuto⁸ tattha mahantaṃ dibbasampattiṃ anubhavanto buddhantaraṃ⁹ khepetvā – amhākaṃ bhagavati parinibbute lokanāthe¹⁰ sakaladīpadīpe Laṃkādiṇī¹¹ Kākavaṇṇatissarañño¹² rajjaṃ kārente Rohaṇajana-pade Kappakandaragāme Kumāro nām' eko kuṭimbiko¹³ paṭivasati – tassa bhariyāya kucchimhi paṭisandhiṃ gaṇhi. Atha sā gabbhāparipākam anvāya puttam vijāyi. Ath' assa jātakkaṇe¹⁴ mātāpitunnaṃ bharaṇatthāya¹⁵ mahati¹⁶ nidhikumbhi pātur ahoṣi. Ath' assa mātāpituro „Amhākaṃ putto mātāpitunnaṃ bharaṇatthaṃ¹⁷ sāpateyyaṃ gahetvā va¹⁸ āgato“ ti tuṭṭhā Bharāṇo ti 'ssa nāmaṃ akaṃsu. So kamenābhivaḍḍhento¹⁹ attano²⁰ thāmabalena loke pākaṭo ahoṣi.

Tena vuttaṃ Mahāvamsa:

Kappakandaragāmamhi²¹ Kumārassa suto ahu
Bharāṇo nāma. So kāle dasadvādasavassiko²².

Dārakehi²³ vanaṃ gantvā nubandhitvā²⁴ sase bahū
pādena paharitvāna²⁵ taṃkhaṇe²⁶ bhūmiyaṃ khipi.

Gāmikehi vanaṃ gantvā soḷasavassiko²⁷ pana
tath'²⁸ eva²⁹ pātesi lahuṃ³⁰ migagokaṇṇasūkare³¹.

Bharāṇo so mahāyodho ten' eva pākaṭo ahū ti.

Mhv 23,64-67b

¹ v °nāyako. ² S₁ om. ³ v °rasadhārāya; C °rasehi. ⁴ k kaṭumbiko; S₂C kuṭumbiko. ⁵ K₂ ussa. ⁶ C kaṇaka°. ⁷ K₂ om. tassa – nibbatti. ⁸ k °vutto; S₁ °cchara°. ⁹ S₂ add. tattha. ¹⁰ S₂ °nātho. ¹¹ Statt sakaladīpadīpe Laṃkādiṇī: k sakala-Laṃkādiṇī; S₃ sakaladīpe. ¹² S₈ °raññe. ¹³ k kaṭumbiko; S₁ om.; S₂ kuṭumbiko. ¹⁴ S₂ vijāta°. ¹⁵ S₁ mābharānatthāya. ¹⁶ S₁ mahatī. ¹⁷ S₁ -m-ābharānatthaṃ; S₃S₈ om. ¹⁸ S₁ om. ¹⁹ K₁S₈ °vaḍḍhanto; S₁ kamena vaḍḍhento. ²⁰ S₁ om. ²¹ S₂ °nāmamhi; Sdhk °gāmassa. ²² Ras-gsn B °ke. ²³ S₃ dānakehi. ²⁴ B Mhv °anubandhi; Mhv_(v.l.) anubandhitvā. ²⁵ K₂ pariharitvā; B ne paharitvā [?]. ²⁶ k B khaṇena; C Ras-gsn Mhv dvikaṇḍaṃ; Mhv_(v.l.) taṃkhaṇe. ²⁷ B °ke. ²⁸ K₂ tath'. ²⁹ Statt tath' eva: B pādena. ³⁰ k lahu; B bahū. ³¹ K₁ °goṇaka°; B mige gokaṇṇa°; Ras-t °goṇasūkare.

Rājā tassa yodhabhāvaṃ sutvā āṇāpetvā mahāparivārehi¹ saddhiṃ rājavāthiyā mahantaṃ gehaṃ dāpetvā tassa divase² sahassaṃ dāpento attano santike vasāpesi.

Atha so rāññā³ saddhiṃ damiḷayuddhaṃ karonto aṭṭhavīsatiyuddhesu*⁴ jayaṃ patto⁵ Anurādhapure⁶ ciraṃ vasitvā raññā saddhiṃ dānādīni⁷ puññāni karonto āyupariyosāne yathākammaṃ gato⁸.

„Kativāna evaṃ kusalaṃ sudhīmā
gantvāna⁹ devesu manoramesu¹⁰
Hotī ti nāgo va¹¹ balen' upeto“
tathāvidhe vo kusale ramethā ti*

Bharaṇassa vatthuṃ navamaṃ.

Rasavāhinī-Ṭikā

Migagokaṇṇasūkare¹² ti kaṭamāyakakkaṭapāhe¹³.

Aṭṭhavīsatiyuddhesu¹⁴ ti Vijitanagarādīkāsu aṭṭhavīsatiyā yuddhabhūmisu.

Avasānagāthāyaṃ: Vo tumhe sudhīmā evaṃ kusalaṃ katvā manoramesu tidive-
su gantvā idhapajāto evaṃ balena upeto ayaṃ Bharaṇo hotīti mantvā tathāvidhe
kusale sacittaṃ rame[tha] ramāpethāti yojanā. Ayaṃ gāthā Upajāti nāma¹⁵.

¹ S₈C °rena. ² K₁ om.; K₂ divasena. ³ K₂ rañño. ⁴ Ras-ṭ vīsatiyuddhesu. ⁵ Statt jayaṃ patto: S₁ jayappatto. ⁶ S₃ °puram. ⁷ K₂ nānādīni. ⁸ S₂S₃S₈C add. ti [=y]. ⁹ K₁ paranto; S₃S₈Ras-gsn Sdhk patvāna. ¹⁰ S₁ maṇo°. ¹¹ S₈C ca; Statt nāgo va: B thāmena. ¹² Hs. °goṇasūkare. ¹³ Hs. °kkaṭarāhe. ¹⁴ Hs. vīsatiyuddhesu. ¹⁵ Hs. om. ayaṃ – nāma.

8. Veļusumana (Ras VII.10)

Veļusumanassa vatthumhi ayam ānupubbikathā:

Amhākaṃ bhagavato pubbe imasmiṃ yeva kappe Kassapo nāma sammāsambuddho loke udapādi adantadamako¹ paravādappamaddano² santo danto³ sītibhūto⁴. Tadā pan' eko kuṭumbiko⁵ dhammaṃ sutvā paṭiladdhasaddho paraṃ pīletvā daṇḍetvā⁶ dinnadāne⁷ amahapphalataṅ⁸ ca paraṃ apīletvā⁹ dhammena samena dinnadāne¹⁰ mahapphalataṅ¹¹ ca¹² mahānisaṃsaṅ ca sutvā ekasmiṃ divase¹³ ekaṃ khīṇāsavaṃ¹⁴ bhikkhantaṃ¹⁵ disvā pattaṃ gahetvā nānaggarase¹⁶ pūretvā adāsi. So tena puñṇakammena yāvajīvaṃ tattha thatvā āyupariyosāne¹⁷ suttappabuddho viya devaloke¹⁸ dvādasayojanike devavimāne¹⁹ anekasahassadevanāṭīkāhi²⁰ naccagītādīhi²¹ parivuto vasamāno²² ekaṃ buddhantaraṃ tattha dibbasampattim anubhavitvā tato cuto – amhākaṃ bhagavati parinibbutē²³ Mahāmahindattherena²⁴ Laṅkāyaṃ saddhamme²⁵ patiṭṭhāpīte²⁶ Kākaṇṇatissarañño rajjaṃ karente Girināmajanapade Kumbhiyaṅgaṇanāmake²⁷ gāme Vasabho²⁸ nāma eko²⁹ kuṭimbiko³⁰ ahosi aḍḍho mahaddhano mahābhogo – tassa bhariyāya kucchimhi paṭisaṇḍhiṃ gaṇhi. Sā paripuṇṇagabbhā³¹ puttaṃ vijāyi. Tassa puttassa³² vijātabhāvaṃ sutvā sakalagāmaṃvāsino somanassā ahesuṃ. Vasabhassa³³ pana Veļo³⁴ nāma³⁵ jānapadiko³⁶ ca Sumano nāma Giribhojako cā 'ti³⁷ ubho sahāyā³⁸ ahesuṃ. Te „Amhākaṃ sahāyassa putto jāto“ ti paṇṇākāreṇa saddhiṃ āgantvā sahāyama³⁹ passitvā nāmakaraṇamaṅgale ubho⁴⁰ sahāyakā⁴¹ dārakassa sakaṃ nāmaṃ⁴² akaṃsu⁴³. Tasmā⁴⁴ Veļusumano ti pākaṭo ahosi. Atha naṃ Giribhojako⁴⁵ puttaṭṭhāne ṭhapetvā attano santike yeva vāsesi.

Vgl. *Sah(B)* 212 ff.

¹ K₁ adantaṃ damako. ² k parivāda°. ³ K₂ om. ⁴ C satibhūto. ⁵ k kaṭumbiko; S₁ kuṭimbiko Vasabho nāma ahosi [dit. ?]; S₂ kuṭumbiko Vasabho nāma ahosi so [dit. ?]. ⁶ k daṇḍena dativā. ⁷ S₃C °dānena. ⁸ K₂ amahapphabhāñ [l. °pphalatāñ]; S₂ n' atthi mahapphalatañ; S₃S₈C na mahapphalatāñ [=y]. ⁹ k apīletvā; S₃ om. dhammam - apīletvā. ¹⁰ S₃C °dānena. ¹¹ K₂ °pphalatāñ; C °pphalataram. ¹² C om. ¹³ Statt ekasmiṃ divase: K₂ ekadivase. ¹⁴ S₁ kiñā. ¹⁵ S₈ bhikkhuntaṃ. ¹⁶ k °rasaṃ; C °rasena. ¹⁷ K₂ āyuhaparī°. ¹⁸ K₂ loviloke [?]. ¹⁹ k kanakavimāne. ²⁰ K₂ °nāṭakāhi. ²¹ S₈C naccagītādī. ²² K₂S₁ samāno. ²³ k parinibbutte; C parinibbuto. ²⁴ S₃ °tthere; Ras-ṭ Mahinda°. ²⁵ K₂ suddhamme. ²⁶ S₁ patiṭṭhite. ²⁷ K₁ om.; K₂ Kumbhiyaṅgaṇa°; S₁ Kuṭimbiyaṅgaṇanāmake nāma; S₈C Kuṭumbiyagaṇa°. ²⁸ K₂ seto. ²⁹ Statt nāma eko: C nāmako. ³⁰ k kaṭumbiko; S₂ kuṭumbiko; S₈ ṭimbiko. ³¹ K₁ paripuṇṇa[vaññā]gabbhā [?]. ³² S₁ puttā. ³³ C ca sahasā. ³⁴ K₂ Veļo-. ³⁵ S₃ om. ³⁶ C jānanandiko. ³⁷ S₃ pi. ³⁸ K₁ hi. ³⁹ S₃ Gaṃgāyaṃ. ⁴⁰ K₂ add. janā. ⁴¹ C sahāya. ⁴² Statt sakaṃ nāmaṃ: K₂ sakasakanāmaṃ [dit.]. ⁴³ S₈ akaṃsuṃ. ⁴⁴ k add. so. ⁴⁵ K₁ bhojako.

Tena vuttaṃ Mahāvamsa:

Mhv 23,68-70

Girināme¹ janapade Kumbhiyaṅgaṇagāmake²
kuṭumbi³ Vasabho nāma ahosi tattha sammato.

Veḷo⁴ jānapado⁵ tassa⁶ Sumano Giribhojako
sahāyassa sute⁷ jāte⁸ paṇṇākārapurassarā*⁹

gantvā ubho sakaṃ nāmaṃ¹⁰ dārakassa akārayuṃ.
Taṃ buddhaṃ¹¹ attano gehe vāsesi Giribhojako ti.

Tadā Giribhojakassa gehe eko sindhavapotako atthi. So pana ekassa¹² pi attano piṭṭhiṃ ārohituṃ¹³ na deti. Manussā¹⁴ „Ayaṃ kūṭasso¹⁵“ ti na sammā posenti. So pan' ekadivasaṃ Veḷusumanam disvā „Ayaṃ mamānurūpako¹⁶ ārohako¹⁷“ ti cintetvā mahantaṃ hesāraṃ* akāsi. Taṃ disvā Giribhojako „Addhānena attano sāmiko diṭṭho“ ti cintetvā Veḷusumanam pakkositvā „Tāta assaṃ¹⁸ āruhā¹⁹“ ti āha. Taṃ sutvā Veḷusumano assaṃ kappetvā āruya maṇḍale dhāvanto*²⁰ anukkame-na javaṃ vaḍḍhesi. Asso sakalamaṇḍale dhāvanto ekābaddho va²¹ paññāyanto²² alātacakkaṃ viya ahosi. Yathā assāroho Puṇṇako nāma yakkhasenāpati manomayasindhavam²³ āruya nirāsaṅko²⁴ nisinnō dhāvi²⁵ evam eva so assapiṭṭhiyaṃ nisīdati pi tiṭṭhatī 'pi uttariyaṃ moceti* pi bandhati²⁶ pi²⁷. Taṃ disvā mahājano ukkuṭṭhicelukkhepaṃ²⁸ akāsi. Tato Giribhojako taṃ²⁹ acchariyaṃ³⁰ abbhutaṃ disvā somanasso „Ayaṃ rājānucchaviko“ ti tassa dasasahassaṃ datvā rañño paṭipādesi*³¹. Rājā pi tassa rājavīthiyā mahantaṃ gehaṃ datvā divase divase³² sahasapariccāgena³³ taṃ attano santike vāsesi³⁴.

Tena vuttaṃ Mahāvamsa:

Giribhojakassa eko³⁵ sindhavo 'si³⁶ mahabbalo
attano piṭṭhiyaṃ so hi kiñci nārohituṃ adā^{37,38}.

Disvā tu³⁹ Veḷusumanam „Ayaṃ ārohako mama
anurūpo“ ti cintetvā⁴⁰ pahaṭṭho hesitaṃ⁴¹ akā.

Mhv 23,71c-77b

¹ S₂S₃S₈ °nāmake [=y?]; B °nāma. ² k Kumbhiyaṅgaṇagāmake; S₂ Kuṭumbiyaṅgaṇanāmake; S₃ Kuṭimbiyaṅgaṇanāmake; S₈ Kuṭimbiyaṅgaṇanāmake; C Sdhk Mhv Kuṭumbiyaṅgaṇagāmake; Mhv_(v.l.) Kumbhiyaṅgaṇa°; B Kumbhiyaṅgaṇanāmake. ³ k kuṭumbi; P S₈ kuṭimbi; S₃ kuṭumbo; Mhv kuṭumbī. ⁴ K₂ Veḷa-; Sdhk Veḷu; B add. nāma. ⁵ B janappadiko. ⁶ B om. ⁷ K₁ sutte; S₁ kuto; B putto. ⁸ S₁ jāto. ⁹ K₂ paṇṇākāraṃ purassarā; S₁ paṇṇākāraṃ puras-savā; B pārāhara. ¹⁰ S₃C nāmā. ¹¹ K₁ puttaṃ; S₂S₃S₈C B Sdhk vuddhaṃ [=y]; Mhv vuddhaṃ; Mhv_(v.l.) puttaṃ; Mhv_(v.l.) buddhaṃ; Mhv_(v.l.) vuddhaṃ. ¹² K₁ ekam; P ekadivasaṃ. ¹³ C ārohituṃ. ¹⁴ S₈ add. manussā. ¹⁵ S₃C kūṭaasso; S₈ kūṭaasso [l. kūṭaasso]. ¹⁶ S₁ ānurūpako. ¹⁷ K₂ om. ¹⁸ K₁ taṃ assaṃ; C assā. ¹⁹ S₃S₈ āruyhā; C ārohā. ²⁰ K₁ om. maṇḍale dhāvanto; K₂ om. dhāvanto. ²¹ S₁ evaṃ. ²² S₁ nāyanto. ²³ S₃ manomayam; S₈ ma[hā]sindhavam. ²⁴ K₁ nirāsako; S₈ nirāsanto. ²⁵ K₁ dhāvīti; K₂ dhāvati. ²⁶ k khandhati. ²⁷ S₃S₈C om. bandhati pi [=y]. ²⁸ S₁ ukkaṭṭhi°. ²⁹ K₁ add. disvā. ³⁰ S₂ add. disvā. ³¹ S₁ °pādeti. ³² K₂ om. divase divase. ³³ K₁ om. gehaṃ - sahasapariccāgena. ³⁴ S₁S₈ vasāpesi. ³⁵ S₂S₈C add. so. ³⁶ Statt dindhavo 'si: S₃ sindhavehi. ³⁷ S₃ sadā. ³⁸ Statt dieses Verses: Mhv 23,71ab tass' eko sindhavo purisaṃ kamci nārohituṃ adā. ³⁹ K₁S₂Mhv taṃ; Mhv_(v.l.) tu. ⁴⁰ K₂ cintayi. ⁴¹ v S₃B hasitaṃ.

Taṃ¹ nātva² bhojako „Assaṃ āruhá³“ ’ti tam āha so.
Assaṃ ārohitvāna⁴ taṃ sīghaṃ dhāvayi^{5,6} maṇḍale⁷.

Maṇḍale⁸ sakale⁹ asso ekābaddho¹⁰ adassi¹¹ so.
Nisīdi dhāvato c’ assa¹² vassahāro¹³ va*¹⁴ piṭṭhiyaṃ*.

Moceti pi uttariyaṃ bandheti¹⁵ pi anādarō*.
Taṃ disvā purisā¹⁶ sabbe¹⁷ ukkuṭṭhiṃ¹⁸ sampavattayaṃ¹⁹.

Datvā dasasahassāni tassa so Giribhojako
„Rājānucchaviko ’yan“ ti haṭṭho rañño adāsi taṃ.

Rājā taṃ Veļusumaṇaṃ attano yeva santike
kāretvā tassa sakkāraṃ vāsesi bahumānayaṃ²⁰ ti.

Tato paṭṭhāya so rañño upaṭṭhānaṃ karonto heṭṭhāvuttanayen’ eva* Vihāra-
deviyā²¹ dohaḷaṃ* sampādetvā dvattiṃsadamiḷehi²² saddhiṃ yujjhaṃ²³ karonto
rājānaṃ upaṭṭhahi. Atha rājā Anurādhapure chaṭṭaṃ ussāpetvā tassa mahantaṃ
vibhavaṃ adāsi²⁴. So pi²⁵ raññā saddhiṃ puññakammaṃ kāronto²⁶ saggaloka-
parāyano²⁷ ahosi.

Evamaṃvidhaṃ²⁸ saggasiriṇ²⁹ ca thāmaṃ³⁰
na hoti³¹ pāpābhiratassa³² yasmā³³
Tasmā³⁴ sucariṭaṃ³⁵ carath’ appamattā³⁶
saggāpavaggesu siriṃ³⁷ sarantā³⁸ ti*.

**Veļusumanassa vatthūṃ dasamaṃ.
Yodhavaggo³⁹ sattamo.**

Rasavāhinī-ṭikā

Mahāmahindattherena⁴⁰ Laṃkāyaṃ saddhamme patitṭhāpīte ti bhagavato
parinibbānato chaṭṭiṃsādhike⁴¹ dvisate vasse Mahindo ti Asokadhammarañño pu-
ttabhūtena therena dhammavinaye Laṃkāyaṃ patitṭhāpīte.

Paṇṇākārapurassarā ’ti paṇṇākārapesana⁴² maṅgalassaraṃ⁴³ niccharanto,

¹ S₁ om. ² B sutvā. ³ S₃S₈C ārohā [=y]. ⁴ Statt assaṃ ārohitvāna: S₁ so ārohitvāna; S₂ so so assaṃ āruhitvā; S₃S₈ ārohitvāna; C Mhv so assaṃ āruhitvā. ⁵ S₂ dhāvi; B dhāvati; Mhv dhāvesi. ⁶ Statt sīghaṃ dhāvayi: S₁ sindhavasī. ⁷ S₃S₈ assamaṇḍale. ⁸ S₂ maṇḍalo; S₁S₈ om. ⁹ S₂ sakalo. ¹⁰ B add. va. ¹¹ B āsi. ¹² Statt c’ assa: B tassa. ¹³ K₂ assārohaṭṭha; v vassābhāro; S₃ vassāhārā; Ras-ṭ assārohathā; B assāroho; Mhv vassahāraṃ (vv.ll. vassāhāraṃ, vassahāro, assābhāraṃ, assabhāraṃ). ¹⁴ K₁ ca; K₂Ras-ṭ om.; B ti. ¹⁵ k khandheti; Mhv bandhati; Mhv(v.l.) bandheti. ¹⁶ C parisā. ¹⁷ C sabbā. ¹⁸ K₁ ukkaṭṭhiṃ. ¹⁹ C Mhv °vattayi. ²⁰ k °mānusan; B °mānasaṃ. ²¹ K₁ deviyā. ²² K₁ °damiḷe. ²³ S₂S₃S₈C yuddhaṃ [=y]. ²⁴ S₃ akāsi. ²⁵ K₁ om. ²⁶ S₂ karonto. ²⁷ C °parāyano. ²⁸ Ras-gsn °vidhā. ²⁹ Ras-ṭ Ras-gsn B °sirī. ³⁰ K₁ pāpaṃ. ³¹ K₁ honti. ³² S₁ pāpātiratassa. ³³ K₂ om.; S₃ tasmā. ³⁴ B add. care. ³⁵ C Sdhk sucāriṃ [conj. ?]. ³⁶ Statt sucariṭaṃ carath’ appamattā: B succaritappamattā. ³⁷ K₁ sirī; S₁ sirī. ³⁸ Sdhk sarintā. ³⁹ S₁ Kākavaṇṇavaggo. ⁴⁰ Hs. mahinda°. ⁴¹ Hs. °kā. ⁴² Hs. °pesitassa phāna oder thāna (?). ⁴³ Hs. maṅgalassa thānaṃ ssaraṃ.

paṇṇākārahārakā ti keci.

Mahantaṃ hesāraṇaṃ ti mahantaṃ hesitasaddaṃ.

Maṇḍale dhāvanto ti parivaṭṭāhārena [l. °ākārena?] dhāvanto.

Uttariyaṃ mocetīti¹ nivāsanatthaṃ moceti.

Paṭipādesīti nivedesi.

Vassāhāro² **va**³ **piṭṭhiyaṃ** ti vassāhāro⁴ iva⁵.

Piṭṭhiyaṃ ti chedo.⁶

Uttariyaṃ bandheti pi⁷ **heṭṭhā**⁸ attano gīvāyaṃ uttariyaṃ bandheti paliveṭṭetīti attho.

Anādarō ti so anādarō hutvā⁹.

Heṭṭhāvuttanayaṃ evā 'ti heṭṭhā Jambudīpavatthusmiṃ vuttanayaṃ eva.

Dohalaṃ ti dvehalāni¹⁰ dohalaṃ, vitthārato pan' assā dohalo Mahāvāṃse vuttanayaṃ gahetabbo.

Avasānagāthāyaṃ: evaṃvidhaṃ saggasirī ca manussasirī ca thāmaṃ ca yasaṃ pāpābhiraṭṭassa¹¹ na hoti tasmā tumhe saggesu pavattaṃ sirim sarantā appamattā hutvā sucariṃ¹² caratha. Ayaṃ gāthā Upajāti nāma¹³.

¹ Hs. *mocetīpīti*. ² Hs. *assārohathā*. ³ Hs. om. ⁴ Hs. *assāroho*. ⁵ Hs. *atha*. ⁶ Hs. add. *athāni anantara bandheti pi pi anādarō ti so anādarō katvā*. ⁷ Hs. *ti*. ⁸ Hs. *hetthaṃ*. ⁹ Hs. om. *anādarō-hutvā*. ¹⁰ Hs. *dvelāni*. ¹¹ Hs. *pābhī*^o. ¹² Hs. *asucaritaṃ*. ¹³ Hs. om. *ayaṃ-nāma*.

9. Khañjadeva (Ras VIII.1)

Khañjadevassa vatthumhi ayam ānupubbikathā:

Atīte kira imasmim̐ yeva kappe Kassapo nāma sammāsambuddho loke udapādi sadevakaṃ lokaṃ dhammaratananāvāya¹ paripūretvā² nibbānakhemanagaraṃ³ pāpento. Tasmim̐ samaye eko kuṭimbiko⁴ bhagavato dhammadesanaṃ sutvā buddhasāsane pasanno araññāyatane ekaṃ pañṇasālaṃ kāretvā mañcapīṭhapānīyabhājanādayo⁵ sabbopakaraṇe⁶ sampādetvā ekaṃ bhikkhuṃ upasaṃkamma⁷ yācītvā tattha⁸ temāsaṃ⁹ vasāpetvā niccaṃ yāgubhattādayo upaṭṭhapetvā¹⁰ vassātikkaṃ taṃ cīvarena¹¹ acchādetvā upaṭṭhanam akāsī.

So¹² ettaṃ puññakammaṃ katvā tato cuto devaloke nibbatti. Dvādasayojanike kanakavimāne¹³ so tattha 'nekasahassadevaccharāhi parivuto¹⁴ mahantaṃ devissariyaṃ anubhavitvā tato cuto – amhākaṃ bhagavato parinibbānato aparabhāge¹⁵ imasmim̐ Laṃkādiṭṭhe Girijanapade Nakulanagaraṇṇikāya¹⁶ samīpamhi¹⁷ Mahisadoṇiko¹⁸ nāma gāme Abhaya nām' eko¹⁹ kuṭimbiko²⁰ ahoṣi aḍḍho mahaddhano – tassa sattannaṃ puttānaṃ²¹ kaniṭṭho²² hutvā nibbatti. Mātāpitāro pan' assa Devo ti nāmam akaṃsu.

Tass' eva²³ kathāmaggo Mahāvamsena gahetabbo:

Nakulanagaraṇṇikāya²⁴ gāme²⁵ Mahisadoṇike²⁶
Abhayass' antimo putto Devo nāmāsi thāmvā.
Īsakaṃ pana khañjattā²⁷ Khañjadevo ti taṃ vidū.

Migavaṃ gāmvāsīhi saha gantvāna so tadā
mahise²⁸ anubandhitvā mahante utṭhitutṭhite*²⁹

hatthena³⁰ pāde³¹ gaṇhitvā³² bhametvā sīsamatthake³³
āsumbha³⁴ bhūmim̐³⁵ cuñṇeti³⁶ tesam̐ atṭhīni māṇavo³⁷.

Mhv 23,77c-80

△ (Mhv)

¹ K₂ °nāvāyaṃ; C °nāmāya. ² S₂ pūretvā. ³ S₁ °khemānaṃ nagaraṃ. ⁴ k kaṭumbiko; S₂C kuṭumbiko. ⁵ K₁ °bhojanādayo; K₂ °pānīyaparibhojanādayo. ⁶ K₂ sabbopakaraṇāni. ⁷ K₂ upasaṃkamtivā. ⁸ C om. ⁹ S₁ add. vāsaṃ. ¹⁰ S₂S₃S₈C paṭṭhapetvā [=y]. ¹¹ K₁ ticivarena. ¹² S₃S₈C om. [=y]. ¹³ C kanaka°. ¹⁴ k parivutto. ¹⁵ K₁ oribhāge; K₂ orabhāge. ¹⁶ K₁ Kulanagarakaṇṇikāya; K₂ Kulanagaraṇṇiyākāya. ¹⁷ S₂S₃S₈C Ras-gtp I samīpe [=y]. ¹⁸ K₁ Saddhoṇike; K₂ Mahisaddhoṇike; S₁ Sadoṇike; S₂ Mahisadoṇiko; S₃ Mahisadonika; S₈ Mahisadoni; C Ras-gtp I Mahindadoṇi. ¹⁹ S₁ om. ²⁰ k kaṭumbiko; S₂C kuṭumbiko. ²¹ S₃ om. ²² C kaniṭṭho. ²³ S₂S₃S₈C evaṃ [=y]. ²⁴ K₁ Naṃkulanagaraṇṇikāya; Ras-gsn Nakulanagarakkhātāyaṃ; B Nakulassa kaṇṇikāyaṃ; Mhv °kaṇṇikāyaṃ. ²⁵ S₁B gāmamhi. ²⁶ K₁ hisadoṇike; K₂ Mahisaddhoṇike; S₁ Sadoṇike; S₂S₃ Mahisadoniko; S₈ Mahisadonikagāmake; C Ras-gsn Mahindadoṇike; B nāma Doṇike; Mhv Mahisadoṇike. ²⁷ K₂ khañjarā; S₁ katvā. ²⁸ K₁B mahimse. ²⁹ Ras-ṭ uddituddito. ³⁰ S₁ hanti hatthena. ³¹ K₂ pādena. ³² K₁B gahetvā; S₁ gaṇhi. ³³ B sīsam upari. ³⁴ K₁Mhv āsumbhi; S₁ āmaha; S₈C Sāhik asumbha; Mhv_(v.l.) āsumbha; Mhv_(v.l.) āsumha. ³⁵ k bhūmi. ³⁶ Mhv cuñṇetvā; Mhv_(v.l.) cuñṇeti. ³⁷ k mānavo.

Mahabbalo mahāthāmo tharusippesu*¹ kovido
ahosi. Tena yodho ti pākaṭo āsi bhūtale ti^{2,3}.

Ath⁴ assa Kākavaṇṇatissarājā⁵ tam atthaṃ sutvā bahūhi paṇṇākārehi taṃ pakkosāpetvā mahantaṃ sakkāraṃ katvā Gāmaṇikumārassa santike vasāpesi. Atha so aparabhāge Duṭthagāmaṇinā saddhiṃ damiḷayuddhaṃ karonto tattha tattha balānīkaṃ⁶ bhindanto mahantaṃ yuddhaṃ katvā Laṅkaṃ⁷ ekātapattaṃ⁸ katvā rājānaṃ abhisiñcivā⁹ tena saddhiṃ puññakammaṃ karonto āyupariyosāne¹⁰ ya-thākammaṃ gato ti.

Evaṃ āyatanam gataṃ*¹¹ sucaritam¹² nandāvaham¹³ Nandane
sampattiṃ nikhilam¹⁴ naresu¹⁵ ca atho¹⁶ nibbānam antepuram.

Tasmā¹⁷ dānasahāyakam¹⁸ bhajatha*¹⁹ bho sabbattha cintāmaṇiṃ²⁰
dibbam²¹ mantapadam*²² tath' eva agadam* saddhiṃcaram* sabbadā
ti*^{23,24}.

Khañjadevassa vatthum paṭhamam²⁵.

Rasavāhini-tikā

Uṭṭhituṭṭhite^{26,27} ti²⁸ utrasite dhāvante²⁹.

Tharusippesu³⁰ ti tharusunā kattabbasippesu³¹ tacchakāraṇe³² ty attho.

Avasānagāthāyaṃ āyatanam gatan ti vitthāragataṭṭhānaṃ vuṭṭhānagataṃ³³ vā.

Dānasahāyakam bhajathā³⁴ 'ti dānasaṅkhātāṃ sugadam³⁵ bhajatha³⁶.

Dibbamantapadan ti³⁷ sivabhūtam mantapadam³⁸.

Agadan ti uttamoadhabhūtam.

Saddhiṃcaram ti chāyāva attano saddhiṃ carantaṃ, tenāha bhagavā: „Chāyāva anapāyīniti³⁹ yo⁴⁰ anugāmiko ti ca“.

Ayam gāthā Saddulavikkīlitā nāma⁴¹.

¹ B manusippesu; Ras-ṭ °sippe. ² S₁ om. ³ Dieser Vers findet sich nicht im Mhv. ⁴ C add. assa. ⁵ S₁ MahāKākavaṇṇatissarājā; S₂S₃S₈C Kākavaṇṇatissamahārājā [=y]. ⁶ kS₃ balāni. ⁷ K₂ Laṅkāyaṃ. ⁸ K₁ ekātam pattaṃ. ⁹ S₁ om. Gāmaṇikumārassa santike vasāpesi – abhisiñcivā. ¹⁰ k āyuhapari°. ¹¹ Statt āyatanam gataṃ: k āyatanagataṃ; B āyatanāgataṃ. ¹² K₁ sucitaṃ. ¹³ K₁ naṇḍo vahaṃ [?]; S₈C Sdhk nandāva taṃ. ¹⁴ S₃ balaṃ. ¹⁵ B janesu. ¹⁶ K₁ add. deti. ¹⁷ S₈ yasmā. ¹⁸ K₁ dānaṃ sahāyakam. ¹⁹ K₁ bhajathatha [?]; K₂ bhajatotha [?]; Ras-ṭ bhaja. ²⁰ Sdhk B °maṇi. ²¹ Ras-ṭ dibba-. ²² B °pade. ²³ S₃ om. ²⁴ v om. evaṃ āyatanam – sabbadā ti. ²⁵ S₂ om. Khañjadevassa vatthum paṭhamam. ²⁶ Hs. add. koccavaggo dasamo – Tass' uddānaṃ kāko malliKākavaṇṇatisso suraṇamalo Mahāseno jeṭṭho Goṭṭhayimbaro Theraputābhayo Bharaṇo Velusumaṇo dasavatthu pakāsi. Tato ti. Iti parama – pe – mattā aṭṭhama vaggo. ²⁷ Hs. udituddito. ²⁸ Hs. add. uddite. ²⁹ Hs. dhāvate. ³⁰ Hs. °sippe. ³¹ Hs. ttabbasippe. ³² Hs. tacchu°. ³³ Hs. caṭṭhā°. ³⁴ Hs. bhajā. ³⁵ Hs. sucadam. ³⁶ Hs. bhaja. ³⁷ Hs. dibbamayamantapada. ³⁸ Hs. om. ³⁹ Hs. anupā°. ⁴⁰ Hs. yoni. ⁴¹ Hs. add. payajayatanagasabhinā ti.

10. Phussadeva (Ras VIII.2)

Phussadevassa vatthūmhi ayam ānupubbikathā:

Amhākaṃ bhagavato pubbe imasmiṃ¹ kappe Kassapo nāma bhagavā² loke udapādi sadevakaṃ lokaṃ dhammāmatam³ pāyevā nibbānapuram⁴ paripūrento. Ath' ekasmiṃ divase bhagavā paññattavarabuddhāsane⁵ nisinnō surāsurabrahmanaranāgasiddhavijjāharādīhi⁶ parivuto⁷ nānāyanipuṇamadhurabhāratim⁸ nicchārento⁹ dhammaṃ desesi¹⁰. Parisā pi¹¹ 'ssa dhammaṃ aṭṭhikatvā manasikatvā¹² suṇantā dasanakhasamujjalehi¹³ añjalīhi namassantā sādhu-kārasahassaṃ pavattentā thomentā mānentā pūjentā¹⁴ suṇanti. Tadā pan' eko kuṭumbiko¹⁵ parisantare¹⁶ nisinnō bhagavato¹⁷ rūpaggappattam¹⁸ attabhāvaṃ ca madhuradhammadesanaṃ ca sutvā pasanno buddhapamukassa bhikkhusaṃghassa mahādānaṃ datvā tato paṭṭhāya vīsativassasahassāni saṃghassa¹⁹ khīrasalākabhattam adāsi. Na kevalam salākabhattam²⁰ eva bhikkhūnaṃ senāsanacīvarabhesajjāni²¹ nānāvīdhāni²² puññakammāni akāsi²³. Tato so yāvatāyukaṃ tattha²⁴ ṭhatvā āyupariyosāne²⁵ tato cuto suttappabuddho viya devaloke nibbatti. Tato so tattha tiṃsayojanike kanakavimāne 'nekasahasasurasundarīhi²⁶ nandiyamāno devasenāparivuto²⁷ ekaṃ buddhantareṃ dibbasamattim anubhavītvā tato cuto²⁸ – amhākaṃ bhagavati parinibbute dīpālamkārabhūte Lamkādiṇe Rohaṇe²⁹ nāma³⁰ janapade Cittalapabbatavihārasāne³¹ Gaviṭṭanāmagāme³² Uppalo nām' eko³³ kuṭumbiko³⁴ atthi – tam nissāy' assa³⁵ mātugāmassa³⁶ kucchimhi nibbatti. Ath' assa nāmagahaṇadivase mātāpitaro ayyakapayyakādīnaṃ* nāmaṃ akatvā Phussanakkhattena³⁷ jātabhāvena* Phussadevo ti nāmaṃ akāṃsu.

So anukkamena vaḍḍhento sattavassikakāle kumārakehi saddhim kīlanto vihāram gantvā bodhiyaṅgaṇe ṭhapitam ekaṃ saṅkhaṃ gahe tvā attano thāmena dhami. Asanisatanipātam³⁸ iva³⁹ saddo ahoṣi. Tam sutvā sabbe te⁴⁰ kumārā bhītatasi⁴¹

¹ K₁S₃ add. yeva. ² K₂ bhagavato. ³ K₁ add. rasaṃ. ⁴ K₁S₁ nibbānaṃ; S₂S₃S₈C °pure [=y]. ⁵ K₁ paññattapavara°; K₂ paññattapavattara° [?]; C °buddhasāsane. ⁶ K₁ °siddhi°; K₂ °brahmananara° [dit. ?]; S₁S₃ °ādi-; S₈ °nāgasikhajadharā°. ⁷ k °vutto. ⁸ K₁ °nipaṇṇa°; K₂ °nipuṇṇa°. ⁹ v S₃ nicchāretvā. ¹⁰ S₁S₃ deseti. ¹¹ K₁ -hi; C om. ¹² K₂ om. ¹³ K₁ °nakhamujjalehi; K₂ °simujjalehi; S₂S₃ °samujjalitehi; S₈ °sajjalitehi; C °samujjalitāhi; Ras-gtp I °samujjalitāni. ¹⁴ S₂S₈C add. dhammaṃ. ¹⁵ S₂S₈C kuṭumbiko. ¹⁶ P paṭisantare [graph. ?]; S₂S₈C parisāpariyante. ¹⁷ K₁K₂ om. ¹⁸ K₂ rūpasaggapattabhavaṃ. ¹⁹ K₂ saṃghaṃ; S₁S₃ saṃghe. ²⁰ S₁ om. adāsi – salākabhattam. ²¹ P °cīvare bhesajjāni; S₂S₃S₈ °sajjādi [=y]; C °bhesajjadānādi. ²² K₁ nānāvīni [?]; P ca datvā. ²³ K₂ adāsi 'kāsi. ²⁴ K₂S₃ om. ²⁵ k āyuhapari°; S₁ om. ²⁶ K₁ 'nekasatasahasassa°; K₂ satasahasassa°. ²⁷ k °vutto. ²⁸ S₁ om. suttappabuddho viya – tato cuto. ²⁹ S₁S₃ °na-. ³⁰ S₃ om. ³¹ S₂ °vihāre. ³² S₁ Gaviṭṭanāma°; S₂S₃S₈C Kavīṭṭha° [=y]. ³³ Statt nām' eko: S₁ nāmako. ³⁴ k kaṭumbiko; S₂S₃S₈C kuṭumbiko [=y]. ³⁵ S₂S₈C tassa. ³⁶ C mātīgāmamhi. ³⁷ K₁ Phussana; K₂ °nakkhattam. ³⁸ K₁ assunisatanihatam; K₂ assunisatanipātam; S₂S₈C asanisatassam [=y?]; S₃ asanisahasam. ³⁹ K₁ add. 'ssa. ⁴⁰ K₂ tesu. ⁴¹ k bhītasi; S₈ bhītasi [hpl. ?].

ummādappattā¹ viya bhūmiyaṃ paṭiṃsu. Vane migasūkārādayo² pi bhantacittā³ tattha tattha dhāvanta⁴ paribbhamiṃsu. Ākāsato palavaṅgamā vihaṅgamādayo^{5*} pi tath' eva bhūmiyaṃ paṭiṃsu. Tato paṭṭhāya kira so Ummāda-Phussadevo ti sakalaLaṃkātaḷe pākaṭo ahoṣi.

Tena vuttaṃ Mahāvamṣe:

Mhv 23,82-84

Cittalapabbatāsanne⁶ gāme Gaviṭanāmake⁷
Uppalassa suto⁸ āsi Phussadevo ti nāmako.

Gantvā saha kumārehi vihāraṃ so kumārako
bodhiyaṃ⁹ pūjitaṃ saṅkhaṃ ādāya dhami¹⁰ thāmavā¹¹.

△ (Mhv)

Asanipātasaddo¹² va¹³ saddo tassa¹⁴ mahā ahu.
Ummattā viya āsuṃ te bhītā sabbe¹⁵ pi¹⁶ dārakā¹⁷.

Catuppadā pi¹⁸ vihaṅgā ca¹⁹ bhamiṃsu²⁰ caritā²¹ vane^{22,23}.

Mhv 23,85ab

Tena so²⁴ āsi Ummādaphussadevo ti pākaṭo ti²⁵.

Ath' assa pitā Uppalakuṭumbiko²⁶ taṃ²⁷ dasadvādasavassakāle²⁸ attano vaṃ-
sānugataṃ dhanusippaṃ²⁹ sikkhāpesi³⁰. So paṇāyaṃ Phussadevo dhanusippesu³¹
matthakam³² patto saddavedhi vāavedhi³³ vijjuvedhi* ahoṣi. Aññāni pi³⁴ accha-
riyāvahāni sippāni 'ssa svāgatāni.

Tena vuttaṃ Mahāvamṣe.

Mhv 23,85c-88

Hatthassatharusippaṃ*³⁵ so sikkhāpesi sakaṃ sutam³⁶
dhanusippaṃ ca³⁷ sikkhesi³⁸ tassa³⁹ vaṃsāgataṃ pitā.

Saddavedhī vijjuvedhī vāavedhī⁴⁰ ca so ahu.
Vālukāpuṇṇasakaṭam⁴¹ baddhacammaṣataṃ*⁴² tathā
asanodumbaramayaṃ* aṭṭhasoḷasaṅgulaṃ*⁴³
tathā ayolohamayaṃ⁴⁴ paṭṭam dvicaturaṅgulaṃ⁴⁵

¹ S₂ ummādappamattā. ² S₃ °sūkārāyo. ³ S₃ bhītatatasitacittā. ⁴ S₁ dhāvanto. ⁵ K₁ pavaṅgamavihaṅgādayo; K₂ palaṅgamā vihaṅgādayo; S₃ vihaṅgādayo; C palavaṅgamādayo; Ras-ṭ viṅgamādayo. ⁶ S₈ °pabbatāya. ⁷ K₁ Gaṭṭha°; S₂S₃S₈C Ras-gsn Kaviṭha° [=y]; Sdhk Mhv_(v.l.) Kaviṭha°. ⁸ B putto. ⁹ C bodhiyā; Ras-gsn Sdhk Mhv bodhiyā; Mhv_(v.l.) bodhiyaṃ. ¹⁰ k Mhv_(v.l.) dhammi. ¹¹ C Mhv thāmasā. ¹² K₂ assunipāta°; S₁ asanivāṭisaddo [?]. ¹³ C Ras-gsn add. tassa. ¹⁴ S₁ add. 'ssa; C Ras-gsn om. ¹⁵ S₁ om. ¹⁶ Statt te bhītā sabbe pi: C Ras-gsn te sabbe api ca. ¹⁷ K₂ kumārakā. ¹⁸ k pi; C Ras-gsn Sdhk om. ¹⁹ kS₃ om. ²⁰ k B bhūmiṃsu. ²¹ k patitā; S₂S₃C Ras-gsn Sdhk cakitā; S₈ catikā; B paṭiṃsu. ²² B taṃkhaṇe. ²³ Mhv om. catuppadā-vane. ²⁴ S₁ to [?]. ²⁵ K₂ om. ²⁶ K₁ °kaṭumbiko; S₁ °kuṭumbiko. ²⁷ S₃ add. disvā. ²⁸ K₁C dvādasavassa°; K₂ dasadvādasavassakāle. ²⁹ C °sikkhaṃ. ³⁰ S₁ sikkhāpeti. ³¹ S₈ dhanusippesu sikkhāpesi so paṇāyaṃ Phussadevo dhanusippesu [dit.]. ³² C matthaka-. ³³ k bāavedhi; S₁ om. ³⁴ K₂ om. ³⁵ B °assarathasippaṃ. ³⁶ B puttam. ³⁷ Mhv om. ³⁸ B sikkhitaṃ; Mhv akāresi. ³⁹ Sdhk saka-. ⁴⁰ k bāavedhī. ⁴¹ k bāluka°. ⁴² Ras-ṭ cammasatan. ⁴³ Ras-ṭ soḷasa°. ⁴⁴ S₂S₃ āyomayaṃ lohamayaṃ; B bandhaṃ camma°. ⁴⁵ S₂ cattura°; S₈ add. tathā; B pi catturaṅgulaṃ.

nibbedhayati* kaṇḍena. Kaṇḍo tena visajjito¹
 thale aṭṭhusabham* yāti jale² tu³ usabham pana.

△ (Mhv)

'nekasippāni tassāsuṃ aññān' acchariyāni ca.
 Tena so pākaṭo⁴ āsi sakale⁵ Tambapaṇṇiyaṃ ti^{6,7}.

Tato Kākavaṇṇatissamahārājā tassa taṃ⁸ pattim⁹ sutvā tassa pitu santikaṃ sā-
 sanañ ca paṇṇākāre ca pesetvā taṃ āṇāpetvā mahantaṃ paribbayaṃ datvā¹⁰ rā-
 javithiyā nivāsagehañ ca¹¹ bhattagāmakhattavattudānena¹² saṃgaṇhitvā puttassa
 santike vāsesi.

Tato so¹³ aparabhāge Duṭṭhagāmaṇīraññā saddhimṃ damiḷayuddham karonto
 tattha tattha balāni¹⁴ bhindivā Anurādhapuragahaṇadivase¹⁵ Eḷārena mahāsaṅgā-
 me vattamāne damiḷānaṃ sotapuṭapāṭanasamattham* asanisananipātasaddam¹⁶ vi-
 ya¹⁷ mahāsaddam saṅkham dhamanto¹⁸ mahāsenam¹⁹ bhindi.

Atha Bhallukena²⁰ saddhimṃ yujjhamāno rañño kaṇṇakuṇḍalaṃ ghaṭṭento²¹ vi-
 jjhitvā²² taṃ pātetvā sakalaLankārajjam ekātapattam katvā rañño abhisekam dā-
 petvā²³ tena saddhimṃ puññakammaṃ karonto²⁴ yathākammaṃ gato ti²⁵.

Katvāyam bho iti sucaritaṃ Phussadevo atīte
 dibbam bhogaṃ²⁶ pamuditamano²⁷ bhuñji sabbattha niccam.
 Tasmā tumhe tibhavavibhavam* patthayanto²⁸ mahantaṃ
 hitvālyayaṃ*²⁹ kurutha kusalam tisu³⁰ vatthūsu sammā ti³¹.

Phussadevassa vatthum dutiyaṃ.

Rasavāhinī-ṭikā

Ayyakapayyakādīnan³² ti ettha mātāpitūnaṃ³³ mātāpitaro³⁴ ayyakā nāma te-
 saṃ³⁵ mātāpitaro payyaka³⁶ nāma³⁷ ayyakā ca payyaka³⁸ ca ayyakapayyaka³⁹ te
 ādi yesaṃ mātulādīnaṃ te⁴⁰ honti ayyakapayyakādayo tesam.

Phussanakkhattena jātabhāvenā⁴¹ ti Phussanakkhattayogacande Phussapuṇṇa-
 midivase jātantā.

Palavaṅgamavihaṅgamādayo⁴¹ ti palavena⁴² rukkhaḡe gacchantīti palavaṅga-
 mā⁴³ makkaṭā vihe⁴⁴ ākāse gacchantīti vihaṅgamā sakuṇā te ādayo yesaṃ te⁴⁵ pa-
 lavaṅgamavihaṅgamādayo⁴⁶.

¹ S₈ vijjhito. ² S₁ add. ca. ³ B ca. ⁴ S₃ add. bho. ⁵ Ras-gsn sakala-. ⁶ S₃ om.
⁷ Dieser Vers findet sich nicht im Mhv. ⁸ S₁ om. ⁹ K₁ pavuttiṃ; S₁ thāmasampattiṃ; S₂S₈C
 sippupattiṃ. ¹⁰ K₁ om. ¹¹ K₁ add. dāpetvā. ¹² S₃ bhattagāme khetta°. ¹³ S₁ om. ¹⁴ K₂
 thalāni; S₁ va balāni; S₃ balam; S₂S₈C dvattimsakkhandhāvārabalam. ¹⁵ S₁ gaṇhanadiva [=v?];
 S₂° ganhana° [l. °divase]. ¹⁶ K₁ assunt°. ¹⁷ K₂ om. ¹⁸ K₁ dhammanto; K₂ dhamanto [=k?].
¹⁹ K₂° senāni. ²⁰ K₂ tassa kena. ²¹ S₁ ghaṭṭento; K₂ ghanto [?]. ²² S₂S₃ yujjhivā. ²³ S₁
 datvā. ²⁴ S₁C karento. ²⁵ k om. ²⁶ B saggam. ²⁷ B mapudīta° [mth.]. ²⁸ S₂S₈ pattha-
 yamho; S₃ pathhayamhā; C Ras-gsn Sdhk pathhayantā; B pi bhava°. ²⁹ Ras-ṭ° ālasanantī [?].
³⁰ S₁ timsu. ³¹ S₃S₈ om. ³² Hs. ayyapeyya°. ³³ Hs. om. ³⁴ Hs. om. ³⁵ Hs. om. ³⁶ Hs.
 peyyakā. ³⁷ Hs. add. tesam mātāpitaro. ³⁸ Hs. payyā. ³⁹ Hs.° payya te eva ayyapayyakā.
⁴⁰ Hs. om. ⁴¹ Hs.° viṅgamādayo. ⁴² Hs. palave. ⁴³ Hs. palavaṅga. ⁴⁴ Hs. vahe. ⁴⁵ Hs.
 vaṭa. ⁴⁶ Hs. paṅgamalakumgamādīnaṃ te ti tathā.

Saddavedhivāvedhivijjuvedhīti ettha saddena vedhatīti¹ saddavedhi² ayaṃ hi sattānaṃ³ vācānicchārasaddena⁴ vijjhituṃ sakkoti⁵ dūre ʔitaṃ⁶ vālaṃ vedhīti vāavedhīvijjantare vedhatīti⁷ vijjuvedhī⁸ dūre ʔitaṃ tibbaghanapaṭalasaññaya⁹ vālaṃ¹⁰ vedhetuṃ sakkoti.

Hatthassatharusippan ti hatthasippaassasippatharusippan.

Baddhacammāsatan¹¹ ti satapaṭalacammikakasaṅghātaṃ.

Asanodumbaramayan ti asanarukkhavikati udumbararukkhavikati.

Aṭṭhasoḷasaṅgulaṇ¹² ti aṭṭhasoḷasaṅgulabanaṃ¹³.

Nibbedhayatīti nivijjhissati¹⁴.

Aṭṭhasabhan ti asī ty¹⁵ adhikañcisatabyāmamattaṃ¹⁶ ʔhānaṃ¹⁷.

Sotaṭapaṭāṇasamatthan ti kaṇṇapaṭapaṭāṇasamatthaṃ.

Avasānagāthāyaṃ: **Tibhavavibhavan** ti tīsu bhavesu¹⁸ vibhavaṃ.

Hitvālayan¹⁹ ālasiyaṃ hitvā. Ayaṃ gāthā Saddarā nāma²⁰.

¹ Hs. *vedhetīti*. ² Hs. °*vedho*. ³ Hs. *sattunaṃ*. ⁴ Hs. *cavāni*°. ⁵ Hs. add. *vāavedhi ti*. ⁶ Hs. *taṃ*. ⁷ Hs. *vedhetīti*. ⁸ Hs. *vijjuppādakkhaṇo*. ⁹ Hs. *tibbagannasaññaya*. ¹⁰ Hs. add. *ve*. ¹¹ Hs. *cammāsatan*. ¹² Hs. *solasa*°. ¹³ Hs. *solasaṅgulaṃ*. ¹⁴ Hs. *na vinajjitassati*. ¹⁵ Hs. add. *ādi*. ¹⁶ Hs. °*kaddisata*°. ¹⁷ Hs. *om*. ¹⁸ Hs. *bha*. ¹⁹ Hs. °*ālasanantīti*. ²⁰ Hs. add. *varabhanayasasuntati*.

11. Labhiyavasabha (Ras VIII.3)

Labhiyavasabhassa vatthumhi ayam ānupubbi kathā:

Atīte kira Kassapassa¹ bhagavato kāle eko kuṭumbiko² dhammaṃ sutvā sajjātasaddho³ ekadivasaṃ sugandhasappimadhusakkharābhisaṅkhatena⁴ appodakakhīrapāyāsena pattaṃ pūretvā maṭṭasukhumavatthaṃ*⁵ cumbaṭakaṃ⁶ katvā patte ṭhatpetvā saṅghassa adāsi. Tato paṭṭhāya so vīsativassasahassāni anekāni kusalakammāni⁷ karonto pañcasīlaṃ sugopitaṃ katvā⁸ pālesi⁹. Tattha so¹⁰ yāvatāyukaṃ ṭhatvā tato cuto¹¹ gantvā¹² devaloke nibbattitvā¹³ maṇikanakavimāne 'nekačcharāsatasampakiṇṇe¹⁴ anūpamaṃ¹⁵ dibbasampattiṃ anubhavitvā ekaṃ buddhantaraṃ vītināmetvā devalokato cuto – amhākaṃ bhagavato¹⁶ buddhuppāde tass' eva kho pana bhagavato parinibbānato orabhāge¹⁷ sabbattha patthaṭe¹⁸ pan' assa dhamma-vinaye Laṅkādiṭṭe Kākaṇṇattissamahārāje rajjaṃ kārente Rohaṇajanapade Mahāgāme Tulādhārapabbatāsanne Vāpināmagāme Matto¹⁹ nām' eko²⁰ kuṭumbiko²¹ paṭivasati²² mahadhano mahābhogo mahāyaso²³ – tassa bhariyāya kucchimhi paṭisandhiṃ gaṇhi. Sā dasamāsaccayena puttaṃ vijāyi. Nāmaṃ karonto pan' assa mātāpitaro Vasabho ti nāmam akaṃsu. So anukkamena vaḍḍhento²⁴ pubbe sugopitapañcasīlanta²⁵ abhirūpo ahoṣi. Dassaniyo pāsādiko paramāya vaṇṇapokkharatāya samannāgato²⁶ ahoṣi.

Tadattadāpanatthaṃ gāthāyo bhavanti:

Tulādhārapabbatāsanne vihāre Vāpigāmake²⁷
Mattakuṭumbissa²⁸ suto²⁹ 'si³⁰ Vasabhanāmako³¹

Pubbe so pañcasīlāni samādāya sugopayi.
Tena yo³² puñṇakammena rūpi³³ āsi manorama³⁴.

Nātithūlo nātikiso ārohapariṇāhavā*
ananditaṅgapaccanṅo*³⁵ ahoṣi piyadassano.

Mhv 23,90

¹ **K**₁ Kassappadasubalassa [?]; **S**_{3**S**_{8**C** Kassapa- [=y]. ² **K**₁ kuṭumbiko; **S**_{1**S**₈ kuṭumbiko. ³ **K**₂ sañjātaṃ saddho; **S**₂ sañjāta°. ⁴ **S**₁ sugandhasajjamadhusakkara°; **S**₃ sudhasappimadhusakkara°dīhi saṅkhatena. ⁵ **S**₁ sukuma°. ⁶ **k** cumbhūtaṃ. ⁷ **S**₁ kusalāni; **S**_{8**C** puñṇakammāni. ⁸ **S**₈ om. maṭṭasukhumavatthaṃ – sugopitaṃ katvā. ⁹ **K**₁ pāleti. ¹⁰ **S**₁ om. ¹¹ **S**_{3**S**_{8**C** om. [=y]. ¹² **S**₂ om. ¹³ **K**₁ nibbatti tato paṭṭhāya; **S**₁ nibbattetvā. ¹⁴ **K**₁ °kiṇṇo; **S**₁ 'nekasabhaccha°. ¹⁵ **k** anopamaṃ. ¹⁶ **S**₁ om. ¹⁷ **K**₁ orimabhāgo. ¹⁸ **S**₂ patthaṭo; **S**₈ om. ¹⁹ **k** Mitto. ²⁰ **S**₁ om. ²¹ **k** kuṭumbiko; **S**₁ kuṭumbiko. ²² **K**₂ add. addho. ²³ Statt mahābhogo mahāyaso: **k** **S**₃ mahāyaso mahābhogo; **S**₁ mahābhogo. ²⁴ **K**₁ vaḍḍhanto. ²⁵ **S**₁ °sīlena te. ²⁶ C add. va. ²⁷ **K**_{2**S**_{3**C** Vihāravāpi°; **B** vihāsi Vāpi°; **Mhv**_(v.1) vihāre Vāpi°. ²⁸ **k** Mittakuṭumbikassa; **P** °kuṭumbikassa; **S**₈ °kuṭumbikassa; **B** Muttakuṭumbiko; **Mhv** °kuṭumbino; **Mhv**_(v.1) °kuṭumbissa. ²⁹ **K**_{1**S**_{3**Mhv** putto. ³⁰ **K**_{2**B** āsi; **Mhv** ahu. ³¹ **K**_{2**S**_{2**S**_{8**C** Ras-gsn Sdhik add. ahu; **S**₃ Vasabhanāmanāyako. ³² Sdhik **B** so. ³³ **K**₁ rūpi rūpi. ³⁴ **K**₁ °rammo; **S**₈ °ramā. ³⁵ **k** °paccanto; **S**₁ anitaṅgapaccanṅo; **S**₃ anandikaṃpaccanṅo.}}}}}}}}}}}}}}

Kesāssa*¹ dīghā kaṇhā² sukumā aggavellitā*³.
 Sampahaṭṭham* mukhaṃ tassa phullaṃ⁴ kokāsaśādisaṃ*⁵.
 Pucimandalākārasubbhurājī⁶ va⁷ locano⁸.
 Nivāte dīpasaṅkāsa*⁹ nāsā tassa anuggatā¹⁰.
 Bandhujīvadālākārā* assāsum¹¹ adharāruṇā*¹².
 Dantāssāsum samāvivarā*¹³ dittamuttālisannibhā*.
 Soṇṇābharaṇasampuṇṇā¹⁴ kaṇṇāsum¹⁵ tassa bhāsurā*.
 Bāhu hemalatākārā* rattapallavalāṅkatā*¹⁶.
 Hemabimbanibhaṃ*¹⁷ tassa dehaṃ¹⁸ lakkhaṇasaṃyutaṃ¹⁹.
 ūru karikarākārā*²⁰ pīvarā*²¹ anupubbaso*.
 Jaṅgha*²² eṇimigaṅghā*²³ va tassāsum gūlhaḡopphakā*²⁴.
 Kummunnatā*²⁵ pādapiṭṭhi dīghā vaṭṭulaṅgulā*²⁶.
 Kamalā²⁷* taḷuṇā*²⁸ pādatalāsu²⁹ mudukomalā*³⁰.
 Taṃ sujātasarīrattā disvāssa rūpasampadaṃ
 voharanti janā sabbe Labhiyavasabho itīti.

So pana Labhiyavasabho anukkamena vīsativassasampanno³¹ mahāthāmo dasanāgabalo ahoṣi.

Tadatthadīpanatthaṃ Mahāvamse vuttaṃ hi:

So kamenābhivaḡḡhento³² āsi vīsativassiko³³.
 Dasanāgabalo āsi tharusippe³⁴ va³⁵ kovido³⁶.
 Ādāya so katipaye³⁷ purise³⁸ yeva ārabhi
 Khetatthiko mahāvāpim*³⁹ karonto taṃ mahabbalo.
 Dasahi dvādasahi vā⁴⁰ vahitabbe⁴¹ narehi pi
 vahanto⁴² paṃsupiṇḡe⁴³ so⁴⁴ lahuṃ vāpim*⁴⁵ samāpayi.

Mhv 23,92-94a

¹ S₃ °āssu. ² k B add. ca. ³ K₂ magga°; B °vallitā. ⁴ S₁ phulla-; S₃B om. ⁵ S₁ -kokassa sāsisam; S₃ kosasādisam; B kokanudiṃ viya. ⁶ K₁ pucimandalākāram su°; K₂ pucimaṇḡa°; S₁ pucimandalākārasabbhurāji; S₂ °sambhu°; B pucimandanilākārasumbharāji. ⁷ Ras-gsn ca. ⁸ C locane; Ras-gsn locanā. ⁹ Ras-ṭ °saikāsan. ¹⁰ B °saikāso. ¹¹ K₁ masasum; Ras-ṭ massāsum; B massum. ¹² K₁ adhurārūnā; v adharānurūnā; Ras-ṭ avadhārūṇa massa [?]; B ukhāmātārūnā. ¹³ K₁B samācīrā; K₂ samāvīrā; S₁ samāpivarā [graph.?]; Ras-ṭ sumāvīra. ¹⁴ B °sampaṇṇā. ¹⁵ B °su. ¹⁶ Ras-ṭ °phalla°. ¹⁷ K₂ °bimbasannibhan; v S₃ °nibhā; Ras-ṭ add. malatākāni pana bandho pomabimbasannibhan; B somabimba°. ¹⁸ K₂S₃C Ras-gsn deha-. ¹⁹ S₈ °yutā. ²⁰ S₁ karikarā; B kadalīrākārā. ²¹ k vīvarā; S₈ pīvaram; B nucitā. ²² S₁ jaṅgho. ²³ B anī°. ²⁴ Ras-ṭ gulagorikā [?]. ²⁵ S₂ kammūnnatā; Ras-ṭ kummunnatā; B kummo nibhā. ²⁶ k vaṭṭalāṅgulā; S₃S₈C Ras-ṭ vaṭṭulalaṅgulā [=y]; Ras-gsn vaṭṭulakaṅgulā; B vaṭṭā ca aṅgulā. ²⁷ K₁ kamalā; v kamalābhā; S₃ kama. ²⁸ K₂ tadasuṇā [?]; B taruṇā. ²⁹ Ras-gsn hatthatalāsum. ³⁰ S₃ mudurattakomalā; B mudukāmalā. ³¹ S₁ °vassam sampanno. ³² S₁ kāmena vaḡḡhanto; S₈ °vaḡḡhanto. ³³ S₁ āvisīsaṭi°. ³⁴ S₈ °sippesu. ³⁵ S₁B ca. ³⁶ Dieser Vers findet sich nicht im Mhv. ³⁷ B katīpaya. ³⁸ S₁ puriso. ³⁹ Ras-ṭ varan [?]. ⁴⁰ S₁ add. pi; S₃ add. eso. ⁴¹ S₂Mhv(v.l.) °tabbo. ⁴² S₁ vasanto. ⁴³ S₁ °paṇḡe; S₃S₈ °piṇḡento. ⁴⁴ S₃S₈ om. ⁴⁵ S₁ vāpi.

Tena so pākaṭo āsi Labhiyavasabho tadā¹
dīpasmiṃ sakale tasmiṃ yodho iti mahabbalo² ti.

△ (Mhv)

Ath' assa taṃ kiriyaṃ³ sutvā Kākavaṇṇatissamahārājā taṃ āṇāpetvā mahan-
taṃ sakkāraṃ katvā udakavāragāmaṃ*⁴ tass' eva dāpesi. Tato paṭṭhāya so⁵ Vasa-
bhodakavāro⁶ ti pākaṭo ahoṣi. Atha rājā taṃ Gāmaṇikumārassa santike vasāpesi.
So taṃ upaṭṭhahanto tena saddhiṃ dvattiṃsadamiḷarājāno⁷ gahetvā Laṅkaṃ ekāta-
pattaṃ katvā rājānaṃ abhisīñcitvā tena saddhiṃ dānādīni puññakammāni⁸ karonto
āyupariyosāne⁹ yathākammaṃ gato ti.

Datvāna dānaṃ sugatorasānaṃ*
pāletvā*¹⁰ sammā khalu pañcasīlaṃ
rūpaṃ ca thāmaṃ ca yasaṃ ca bhogaṃ
labhanti sattā¹¹ Vasabho va evaṃ*¹²

Labhiyavasabhassa vatthum tatiyaṃ.

Rasavāhinī-ṭikā

Maṭṭan ti niddalaṃ¹³.

Ārohaparināhavā ti āroho¹⁴ vuccati¹⁵ ucco. Tena tividho¹⁶ vāmano¹⁷ paṭisedhi-
to¹⁸, parināho nāma āvaṭṭako, āroho ca parināho ti ca sobhano assāti ārohaparinā-
havā, ubhayena cattāro doso paṭisedheti.

Aninditaṅgapaccaṅgo ti aṅgo vuccati¹⁹ chabbidhaṅgo²⁰ tenāhu:

„Jaṅgho bāhusirā²¹ majjhaṃ
Chalaṅgamidamuccate“ ti

paccaṅgo vuccati kaṇṇabundiaṅgo tenāhu: „Paccaṅgo kaṇṇaculāthaliṅgakulira-
kāḍikan²²“ ti, aṅgo ca paccaṅgo ca aṅgapañcaṅgā, aninditā aṅgapañcaṅgā yassa
so aninditaṅgapañcaṅgo.

Kessāssā ti kesā assa²³.

Aggavellitā ti ghaṇaggavellitā²⁴.

Sampahaṭṭhan ti suṭaṭṭhupahaṃsitaṃ²⁵.

Phullaṃ kokāsasādisan ti suphullitakokanadasadisam²⁶.

Dīpasaṅkāsa²⁷ ti dīpasikhā sadisā²⁸.

¹ Statt *Labhiyavasabho tadā*: Mhv taṃ pi ādāya bhūmipo. ² Statt *Labhiyavasabho–mahabbalo*: Mhv taṃ pi ādāya bhūmipo datvā taṃ tassa sakkāraṃ Gāmaṇissa adāsi taṃ. ³ S₁ om. ⁴ K₁ tadakadvāraṃ; K₂Ras-ṭ tadekavāraṃ; S₁ dakavāraṃ; S₂S₈ taṃ udakavāragāmaṃ; S₃ taṃ dakavāraṃ. ⁵ K₂ add. ca. ⁶ K₁ Vasabhadakachāro; K₂ Vasabhattadekavāro; S₁ evasabhada-kavāro; S₃S₈ Vasabhadakavāro. ⁷ S₃ °damiḷe. ⁸ K₁S₁ puññāni. ⁹ k āyuhapari°. ¹⁰ B pāleti. ¹¹ B saggam. ¹² K₂ add. ti. ¹³ Hs. laddhaṃ. ¹⁴ Hs. āroha. ¹⁵ Hs. add. laddhaṃ. ¹⁶ Hs. °vidhaṃ. ¹⁷ Hs. vāmanaṃ. ¹⁸ Hs. °sedhitaṃ. ¹⁹ Hs. uccati. ²⁰ Hs. chabbida°. ²¹ Hs. °sira. ²² Hs. kaṇṇathaliṅgakulitārādikan. ²³ Hs. om. ²⁴ Hs. °vellittagā. ²⁵ Hs. suṭṭhu°. ²⁶ Hs. supullitakokanadasadisam pūcīmandaṃ ca dalākārasuharāpi ti niccapa-trākārasuharāpi no sampatto. ²⁷ Hs. °saṅkāsan. ²⁸ Hs. sadisaṃ.

Bandhujīvalākārā ti tilarukkhapupphapattasadiṣā.

Assāsum¹ adharāruṇā² ti assā adharāruṇā³ āsum, adharā heṭṭhimahanukā vuccati⁴.

Dantāssāsum sāmāvivara⁵ ti assā dantā sāmā vevā vivarā⁶ āsum, ath' assa samā viralāni⁷ pi vadanti, assā dantā aviralā āsun ti attho, keci pana dantassāsamā virālā ti paṭhanti.

Dittamuttālisannibhā ti pajjalitamuttādāmapantisadiṣā⁸.

Bhāsura⁹ ti bhāsante⁹ ti¹⁰ bhāsura saddārammaṇagahaṇasamatthā ti attho.

Hemalatākārā ti hemalaṭṭhigumbākārā.

Rattapallavalaṅkatā¹¹ ti rattehi pallavehi¹² alaṅkatā.

Hemabimbanibhan¹³ ti candabimbasadiṣaṃ.

Ūrū karikarākārā ti me¹⁴ ūrū hatthisoṇḍākārā.

Pīvara¹⁵ ti dvinnaṃ ūrūnaṃ antare pīvara¹⁵.

Anupubbaso ti anupubbena vitthārā etena ūrūnaṃ āsandhitam¹⁶ iva sampannatam¹⁷ dasseti.

Migajaṅghāvā ti enijaṅghāv¹⁸ iva.

Gulhagopphakā¹⁹ ti gulhasaṅṭhānagopphakā²⁰.

Kummunnatā²¹ ti kummapiṭṭhirivānupubbunnatā²².

Vaṭṭulalaṅgalā²³ ti vīsatiaṅguliyo āsandham²⁴ iva anupubbunnatā²⁵.

Kamalā ti rattākamalābhā.

Taluṇā ti mudukā²⁶ taruṇakamalārivābhā²⁷.

Mahāvāpin²⁸ ti mahantaṃ udakavāpiṃ.

Udakavāragāman²⁹ ti evaṃ nāmakam padesaṃ.

Osānagāthāyaṃ³⁰: **Sugatorasānan** ti buddhaputtānaṃ.

Pāletvā ti vattabbe gāthābandhasukhatthaṃ pāletva iti rassavasena likhanti yathā „khaggaṃ bandhitva³¹ vāmano“ ti ādisu.

Ayaṃ gāthā Upajāti nāma.

¹ Hs. *massāsum*. ² Hs. *avadharāruṇa massa*. ³ Hs. add. *ruṇāti*. ⁴ Hs. *vuṭṭhati*. ⁵ Hs. *sumāvira*. ⁶ Hs. *vive*. ⁷ Hs. *virālālāni*. ⁸ Hs. °*muttāmapanti*°. ⁹ Hs. *bhāse kathite arāni*. ¹⁰ Hs. om. ¹¹ Hs. °*phalla*°. ¹² Hs. *pallamehi*. ¹³ Hs. add. *malatākāni pana bandho pomabimbasannibhan*. ¹⁴ Hs. *dve*. ¹⁵ Hs. *vivarā*. ¹⁶ Hs. *āsandhitamitam*. ¹⁷ Hs. °*pannaṃ*. ¹⁸ Hs. *enijaṅgham*. ¹⁹ Hs. *gulagorikā*. ²⁰ Hs. *gulhakaṣaṅṭhāna*°. ²¹ Hs. *kummannatā*. ²² Hs. *kamma*°*pubbunnā*. ²³ Hs. °*aṅgulā*. ²⁴ Hs. *āsandhim*. ²⁵ Hs. °*pubbavaṭṭhā*. ²⁶ Hs. *madukā malatā*. ²⁷ Hs. °*kamalārivambhā*. ²⁸ Hs. *varan ti*. ²⁹ Hs. *tadekavāran*. ³⁰ Hs. om. ³¹ Hs. add. *ti*.